

XIII - 40

59

43

DIN EDITURILE

„Librăriei Naționale“, S. Bornemisa

ORĂȘTIE

ALMANAHUL

SCRIITORILOR DELA NOI

ANUL I

1912.

Georg Lupan

29

ORĂȘTIE,

„Tipografia Nouă“, I. Moța.

1911.

1933-34

XIII-40

182555D

059

A43

ALMANAHUL

SCRIITORILOR DELA NOI

Pentru sala de lectură

BIBLIOTECA
MUNICIPALĂ
ARAD

EDITURA
„LIBRĂRIEI NAȚIONALE” SEBASTIAN BORNEMIS
== ORĂȘTIE, 1911. ==

LIBRĂRIA „TRIBUNEI”
ARAD.

A se reproduce fără indicare e interzis.

«ALMANAHUL SRIITORILOR DELA NOI»

este scos la lumină cu gândul, de a prezintă publicului românesc de pretutindeni, mănunchiul scriitorilor români în viață din Transilvania, Ungaria și Bănal, sau cel puțin originari de aici.

Nizuința subscrisului, de a prezintă un tablou cu totul complet al acestor scriitori, n'a izbutit așa pe deplin, precum aș fi dorit. Cățiva scriitori au dat puțină luare aminte apelurilor făcute în acest scop, iar pe doi, deși ar fi avut loc aci, nu i-am mai putut invita la colaborare.

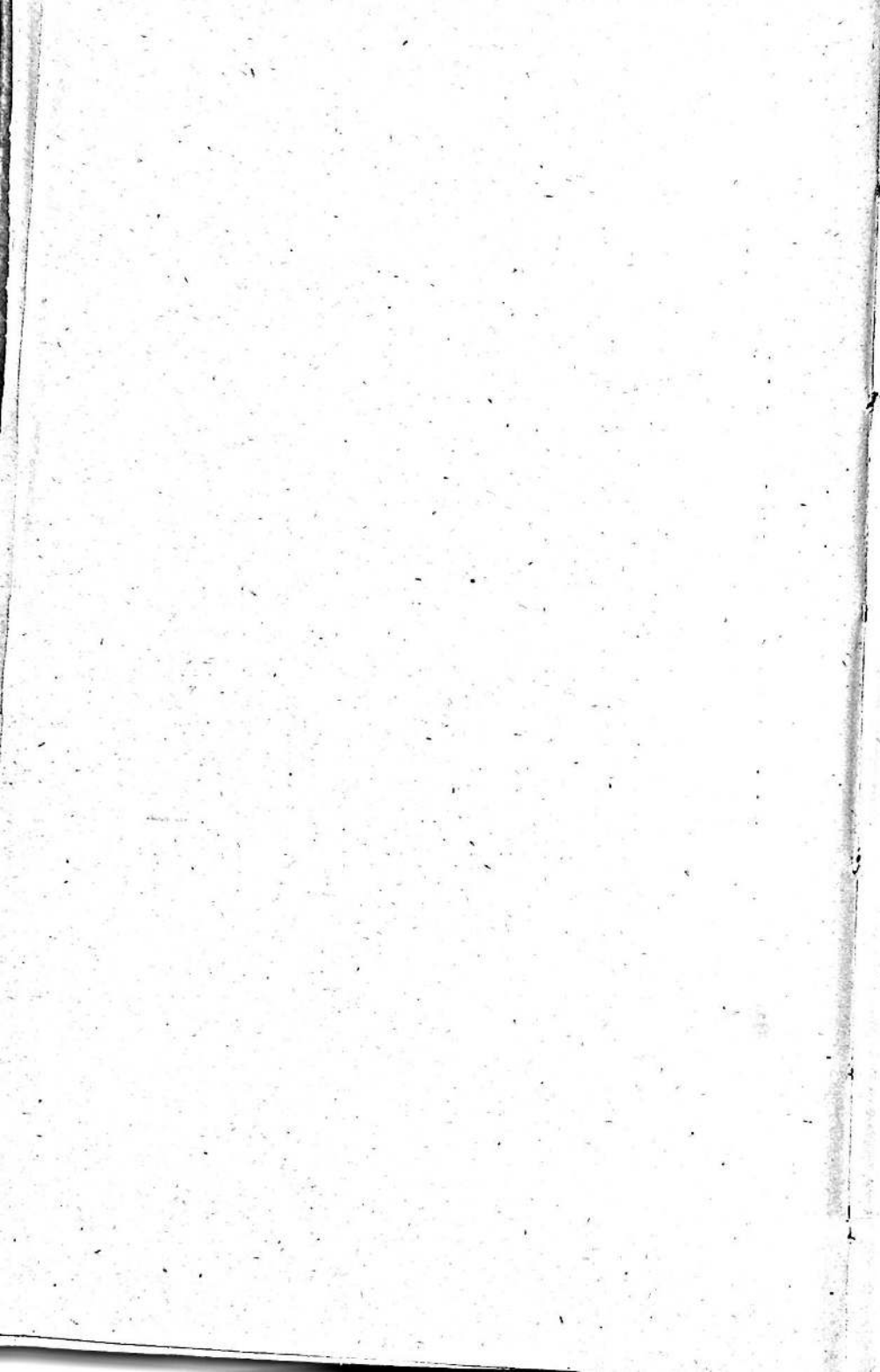
Almanahul este arangeat nu după valoarea scriitorilor, pe care a o determină nu eu sunt chemat, ci după principiul variațiunei. Așezarea pieselor mai nainte sau mai îndărăt, rog dar a nu fi socotită ca o clasificare a autorilor.

Am scos la iveală și scriitori, cari unor cercuri ale obștei românești vor fi poate puțin cunoscuți, ori chiar necunoscuți. Dar, pentru ca tabloul talentelor literare dela noi, să fie cât de cât complet, trebuia să-i pun. Și apoi, în ori-ce mănunchiu de flori — am crezut — în apropierea trandafirilor, se face bine și câte o viorea smerită...

Orăștie, Octomvrie, 1911.

Sebastian Bornemisa,
stud. în filosofie.

ALMANAH

ANDREIU BÂRSEANU.

Născut în 17 Oct. v. 1858 în Dârstele-Braşovului, din familie de preot. A studiat în Braşov, Viena şi München. Din 1881 profesor, mai întâiu la gimnaziu, şi apoi la şcoala comercială sup. română din Braşov. Membru al „Academiei Române” şi preşed. al „Asociaţiunii”. Trăieşte în Sibiiu.

A publicat:

1. „Doine şi strigături din Ardeal”, în colaborare cu Dr. I. U. Iarnik, (ed. I. Buc. 1885.)
2. „Din traista lui Moş Stoica” o colecţiune de anecdote populare.
3. „Cincizeci de colinde”, (ediţ. I. Braşov, 1890).
4. „Ioan Lăpădatu”, discurs comemorativ, Braşov, 1898.
5. „Învăţăminte din viaţa Metr. A. Şaguna”, Braşov, 1898.
6. „Istoria şcoalelor centrale române din Braşov”, Braşov, 1902.
7. A colaborat la mai multe manuale şcolare.
8. A tradus: „Călătoria lui Stanley prin Africa-centrală”, povestită pentru tinerime, şi novela „Insula morţilor” de R. Voss.
9. A colaborat la foile: „Familia”, „Convorbiri literare”, „Transilvania” şi „Gazeta Transilvaniei”.
10. A redigiat în a. 1887/8, împreună cu I. Popea, foaia „Şcoala şi familia”.

UN FALNIC GLAS...

(cântec nou).

Un falnic glas răsună
Din vârfuri de Carpaţi;
E glasul ţării voastre,
Români, îl ascultaţi:
„De veacuri fără număr
La sânu-mi vă hrănesc;
Nici-când nu daţi uitării
Pământul strămoşesc!”

Un glas din depărtare
Străbate-acuma lin;
E-al Romei glas de mamă
Din zări cu cer senin:
„Un graiu vorbit de îngeri
Ca zestre eu v'am dat;
Vorbiți-l deci cu fală,
Păstrați-l neschimbat!”

Ca tunetul de vară
Un tulnic din păduri
Trezește văi și dealuri,
Străbate munții suri:
„De câte-ori sunat-am
În vreme de nevoi,
Venit-au moșii voștri,
Tot cete de eroi!”

Și noaptea din morminte
S'aude-adesse-ori,
O fainică șoptire
Ce 'n suflet dă fiori:
„Prin mii de suferințe
Un nume v'am lăsat;
Blăstăm, blăstăm pe-acela
Ce neamul și-a uitat!”

Răsune acest cântec
Prin munți și prin câmpii;
Trezească inimi moarte,
Aprindă inimi vii.
Iar cine neam și țară
Nemernic va trădă,
Disprețul și blăstămul
Să fie plata sa!

IOAN AGÎRBICEANU.

S'a născut în Cenade, comitatul Albei-de-jos, în 1882, 19 Sept. E preot în Orlat, lângă Sibiu.

Colaborează îndeosebi la „Luceafărul“, „Viața Românească“, „Tribuna“ și „Unirea“.

Lucrări:

1. „Dela țară“, nuvele.
2. „În clasa cultă“, nuvele.
3. „Două iubiri“, nuvele.
4. „În întunerec“, nuvele.

Sub presă:

„Schite și povestiri“, în editura „Librăriei Naționale“ (Orăștie).

Luminița.

Primăvara se începuse cu secetă mare. Se roșiseră livezile ca arse de brumă, iar dealurile erau pământ gol. Vitele zbierau pe câmp ziua, răcniau prin curți noaptea, iar oamenii își plecaseră capul adânc în piept. Bucatele se scumpiseră foc, de nu te puteai apropia de ele, și-aici, în satul de munte, erau și mai pipărate.

Dela Paști până la Rusalii, odată numai s'a îndurat cerul să se întunece și să asvârle câțiva stropi mari, grei, rari. Și făceau popii slujbe de ploaie la toată liturghia, și se rugau oamenii cu ochii uscați.

Dar dela Rusalii cerul se căptuși de-odată cu nori grei, plini de întunerec și de vijelie. Și pădurile

de brad începură să vuiască adânc, ca o cădere puternică de ape mari. Și-un fulger s'aprinse în înălțime, din Pleșea până în Măgura, zvâcnî în toată lungimea lui, și întunerecul începî să se coboare și mai tare. În noaptea aceea din Marțea Rusaliiilor, mulți creștini vor fi priveghiat numărând trăsnetele ce se sloboziau când ici, când colo, cu defunături clocotitoare prin păduri și stânci.

Dimineața plouă încă, și oamenii se adunau câte doi, trei la vreo porțiță acoperită și povestiau.

Pe drumul strâmt, plin de bolovani, care duce spre dealul cu ciferă neagră, este o căsuță de bărne, pușină, de s'o cuprindă șese oameni în brațe. Căsuța e răslețită de sal, pe deal în sus, de nici popa nu merge la Bobotează cu crucea acolo. Cantorii au scornit vestea, că femeea de acolo zăvorește ușa și sîă închisă, cîtă vreme umblă popa cu botezul prin partea aceea de sat. Vreodată cine știe cum va fi fost, dar acum baba Măia zăceă de mult pe pat, și nu mai vorbiă nimeni de dînsa, ca și când n'ar mai fi pe lume.

Noroc aveă cu fată-sa, cu Salvina. Aceasta eră fată bătrână, trecuse de treizeci și cinci, dar apucase se rămână așa nemăritată.

Ploaia dela Rusalii aduse bucurie și în casa lor. Ce-i drept n'aveau fînațe, n'aveau sămănături să se usuce, n'aveau vite să moară de foame. Dar aveă Salvina două brațe fari și-acum va căpătă de lucru pe la oameni.

Că în timpul cît jînuse seceta, babei Măia i se uscă și gâtul și pieptul, iar din adîncul măruntaielor i se stîrniă ceva ce-i aduceă amejeală la cap. Salvina n'aveă unde să muncească, n'o chemă nimeni, și de cerșit nu puteă să cerșească. Și, dacă nu muncia

fata, cine amarul să se îngrijească de o femeie bolnavă, bătrână?

Când îi întindea mălaiul, Măia de trei ori pe zi clătină încet din cap că nu-i trebuie, și numai a patra oară îmbucă ceva. Și ochii ei înconjurați de pielică zbârcită, vineșe, priviau nemișcați, dulcegi, plini parcă de-o apă-alburie.

Zicea de multe ori: „Doamne, tu fată, că rău înghiț”. Și, după ce fata nu zicea nimic, după un răstimp întindea din gâtul plin de vine și de oase, și mai zicea o vorbă: „oare nu s'a înnourat afară?”

Și câte odată fata trebuia să iese să privească cerul. În răstimpul acela dintre Paști și Rusalii lumină nu s'a aprins în căsuță la cele două femei. În trei Dumineci a cumpărat Salvina sare de câte patru bani, odată oțet de cinci, și-atâta li-a fost tot tâgașul.

Eră în casă o luminiță, o luminiță de ceară, pusă împletită pe o cruciuliță afumată de lemn, pe care nu se mai cunoșteau sfinții. Dar luminița aceea n'o aprindeau. O păstrau pe când eră să moară baba Măia, să aibă și ea ce ținea în mână, ca să-și vadă calea luminoasă când va pleca pe drumul de veci.

Și nici nu aveau lipsă s'o aprindă. În căsuță n'aveau de ce se împiedecă. Cele două lăviți înguste erau lângă păreți, o lădiță într'un ungheș, patul eră bătrâna în el, iar masă nu aveau. Cele trei icoane cu sfinți desnădăjduiți, cari se strâmbau ca în muncile din iad, atârnav de păreți și nu le făceau val.

Baba Măia nu s'a ridicat de pe oase de vreo doi ani. Câte odată aveă junghiuri adânci, „se petrecea”, cum spunea fata, apoi iar se liniștia.

Dar în vremea aceasta de secetă, hrănită rău,

Măia slăbi și mai tare din puteri. Durerile îi veneau mai des și de multe ori, în chinurile ei, întindea mâna holbând din ochi după lumină.

Fata i-a adus pe popa s'o grijească, s'o împărțasească cu cele sfinte.

Da-i veniă ei așa numai să moară, ci nu muriă.

La Rusalii, când se întunecă, bătrâna zise:

— Are să ploaie, fată.

— Da, are să ploaie, zise aceasta.

Și când cei dintâi picuri izbîră pe coperișul de șindilă, ca un ropot dulce, ca un cântec sfânt, cele două femei tresăriră:

— Plouă, zise Măia,

— Plouă, zise Salvina, și deschise ușa să între în casă mirosul ploii.

Bătrâna a stat un răstimp și-a ascultat. Apoi își măsură o cruce largă, neregulată. Când începură să se descarce trăsnetele unul după altul, ca dărmări de stâlci prăpăstioase, baba Măia își măsoară altă cruce și zice: „îchide tu, fată, ușa. Are să vremuiască“.

Și-a închis fata ușa, și s'au culcat amîndouă în lumina fulgerelor.

Dar ploaia vre-o patru zile n'a mai conținut. Câte odată scăpau de după dealuri vânturi mari, ce duceau spre Pleșa grămezi mari de nori, ca niște turme de dihănii și de uriași, negri, vineți, mînioși, încleștați unii într'alții. Câte o ruptură de cer rămânea albastru înalt, dar îndată alergau alți nori să o astupe. Și vîntul se opriă apoi, și ploaia începea să cadă acum, mărunță, deasă.

Baba Măia și cu fată-sa, așteptau-așteptau să se însănineze. Se împușină mălaiul, trebuia făină, și Salvina văzu că totuș trebuie să deie creșarii pe lapte.

Mă-sa abia mai suflă, și bucată uscată înzădar i-ar mai fi dat.

Ochii bătrânei în cele două zile din urmă i se îngălbiniseră pe la alb. Rotunzi, mici, priviau țință, și sămănau acum cu ochii unei cucuvăi.

I-a dus lapte ca astăzi, și ca mâne Salvina a căpătat de lucru. Eră și vremea, căci fata se asprise tare. Vorbiă răslit cu bătrâna din firea ei, căci eră scurtă și smânciță la vorbă, dar în zilele din urmă eră tot mânioasă.

Dimineața i-a pus ulcica cu lapte lângă pat, a luat luminița de pe cruce și a așezat-o cu câteva chibrite lângă ulcică.

— Iaca aici lapte. Aici ai și luminița și chibrite.

Bine, maică, bine. Să-ți ajute Dumnezeu, zise bătrâna când fata ieși pe ușă.

Abia se duse Salvina, Măia luă ulcica, și, deslipindu-și buzele, sorbi odată, de două ori, de trei ori. Și băutura albă părea că trece — în drumul său în jos — peste podețe, părea că se adună în gropi și se varsă apoi mai departe, — așa ghiolcăniă.

Și Măia de odată să simți mai bine. Se ușurase și i se muiase parcă toate oasele.

Afară ploaia încetase de cu noapte, dar vremea nu eră senină. Nori negri, mari, petece de nori mai luminoși tot călătoriau dela Apus la Răsărit. Vântul numai în răstâmpuri depărtate șuieră la vreun brad prin apropierea căsușii, apoi iar tăcea dintr'una.

Din pat, pe fereștuță, baba Măia vedea afară. De câte ori n'a privit ea prin fereștuța aceea! De când n'are ea alta de făcut decât să se gândească, să privească prin fereștuță, și să-și aștepte moartea!

Și, de multe-ori gândul ei colindă departe, cu zeci

de ani în urmă. Își amintea de tot ce a văzut, de tot ce a pășit în viață. Dar iată, acelea, ca și când n'ar fi fost. Ca norii cari trec pe cer târându-și umbra pe pământ și se duc să nu se mai întoarcă. Și iată c'a rămas numai cu fata! Dar și fata, ca și când n'ar fi. Ea se duce la lucru dimineața și vine seara, și câte odată nici seara.

Și în necurmatele zile de boală, părăsită, baba Măia privia cu dragoste, cu sfințenie, la luminița de ceară. Iată că luminița aceasta e singurul sprijin care n'o părăsește niciodată. Ea o păzește acum și va ajuta-o în ceasul cel din urmă. Și bătrâna suspină de multe ori: „Sfântă luminiță, sfântă ceară, sfinte albine!”

Ani întregi trecură de când nu s'a mai putut duce la biserică. Dar tot mai știă din ce spuneă popa, din ce spuneă diacul.

Și, în boala și singurătatea ei, baba Măia la lucrurile acestea se gândeă mai mult. Își închipuia cum are să fie iadul cu dracii, cum are să fie raiul cu sfinții? Iadul? D'apoi întuneric besnă, de să nu-ți vezi mâna. Și prin întuneric cozi și ghiare de draci, cari prind pe creștin și-l duc la căldarea cu smoală să-l opărească, Doamne ferește! Iadu? O, Doamne, Doamne! D'apoi bivoli împungaci, ce-ar lua în coarne femeile nelegiuite și pe ucigașii de oameni! Doamne ferește, Doamne ferește!, — suspină bătrâna.

Dar ea n'avea s'ajungă în iad. Pe ea va prinde-o Sfântul Petru de mână, a sprijini-o să nu cadă și va întrebă-o: „Tu ești baba Măia?” Și ea va zice:

— Eu, Sfinte Petre. — „Cea de-a avut o fată, una Salvina?” va zice Sfântul. — „Da eu!” — „Cea de-a bolit vreme multă de tot?” — „Da, eu!” — Și atunci Sfântul Petru va zura din chei și va găsi pe

cea potrivită. Se va deschide poarta și Sfântul Petru îi va arăta locul de hodină, în iarbă înflorită, supț un măr cu mere aurii.

Nu, ea nu va apucă în iad! Ce-a făcut ca să meargă în iad? Și are ea luminișă aproape. Când va simți că i se ridică nodul în gât să-i oprească răsufarea, aprinde luminișă, sfânta luminișă de ceară. Și-atunci, chiar de-ar vrea s'o răpească cornorații, se vor împrăști.

În chipul acesta baba Măia își făcea o mulțime de icoane. Și totuși vremea îi trecea destul de greu.

Dar astăzi când bău laptele până 'ntr'un picur, nu-i veneau gânduri de acestea. Astăzi privi dornică prin fereștrua căsușii, și-i veneau gânduri copilărești. Uite, cum ar vrea să iese puțin afară. Numai aici, înaintea ușii: când a trece norul de pe soare, să cadă lumina pe eal Ba nu, ar vrea să meargă și mai departe. I-ar plăcea să se coboare în sat, să vadă cum mai stă satul. Să-l vadă pe popa și să-l întrebe de sănătate. Să se întâlnească cu două bătrâne din vremea ei — Anușa și Zamfira —, și să le întrebe: „Da voi ce mai faceți?” Și ele să zică: „D'apoi ce să facem? Iacă!” Și să meargă mai departe pe ulișă să vadă biserica. Mare și frumoasă biserică! Să se întâlnească cu oamenii cari i-au fost vecini până a stat și ea în sat. Și oamenii să zică: „Ce-i vecină?, ai mai venit la vale?”. Și ea să zică: „Mai!”.

Tot așa să umble pe ulișă pe unde n'a umblat de mult și oamenii să zică: „Iacă și baba Măia”. Iar copiii și cei mai tineri să întrebe: „Mamă, cine-i bătrâna aceea?”, și femeia să zică: „baba Măia, cin' să fie!”.

Gânduri de acestea îi veniau astăzi. Și nu erau gânduri goale, erau gânduri vii, erau icoane. Și nu

icoane reci, icoane așa de călduțe, de baba Măia le simția căldura ca o mângâiere la inimă. Și cercă să se învârtă 'n pat, să poată vedeă mai bine pe fereastră.

Nu, astăzi nu se gândia la iad și la raiu. Azi, după ploaia ce 'nverzise câmpul, ar fi voit să mai fie odată față mare, să pască vitele pe munte, să pășească pe frunzele uscate, umede acum, să se prindă cu mâna de-o creangă, și picurii rămași pe frunze să cadă stropind-o pe obraz, pe iie, apoi se iese pe culme, la luminiș, să toarcă și să privească vitele cum pasc, și seara să vină acasă cu vitele sătule cum îs dobele. Se mai cugetă cât ar fi de bine să mai umble ea pe vârful măgurii, pe Frasinul, după fragi de pădure. Ce fragi se fac mai ales pe Frasinul: „buricul deștiului” de mari.

Ori să aibă ea acum niște pere dela dascălul cel bătrân din grădină. Ce pere! Cumu-i ceara. Numai dascălul are pere de acelea în sal.

Și cum se gândia așa la câte toate, baba Măia simția că se face tot mai ușoară. Dela o vreme i se părù că nici nu mai stă în pat. Și pipăi bine scândurile. Apoi, ușoară de tot, iată că sta așa și nu se mai putea gândi la nimic. Dar erà bine. Las' să fie, că nu-i rău. Au durut-o pe ea destul oasele, au lăiat'o destul junghiurile ca și cu săbii ascuțite. Acum, așa călduță, ușoară și fără dureri stă, și ochii par'că-i rād. Și 'n casă e o liniște așa de bună! Și soarele se uită chiar acum deodată pe cele trei ferestuse. Uite, ce pulbere de lumină!

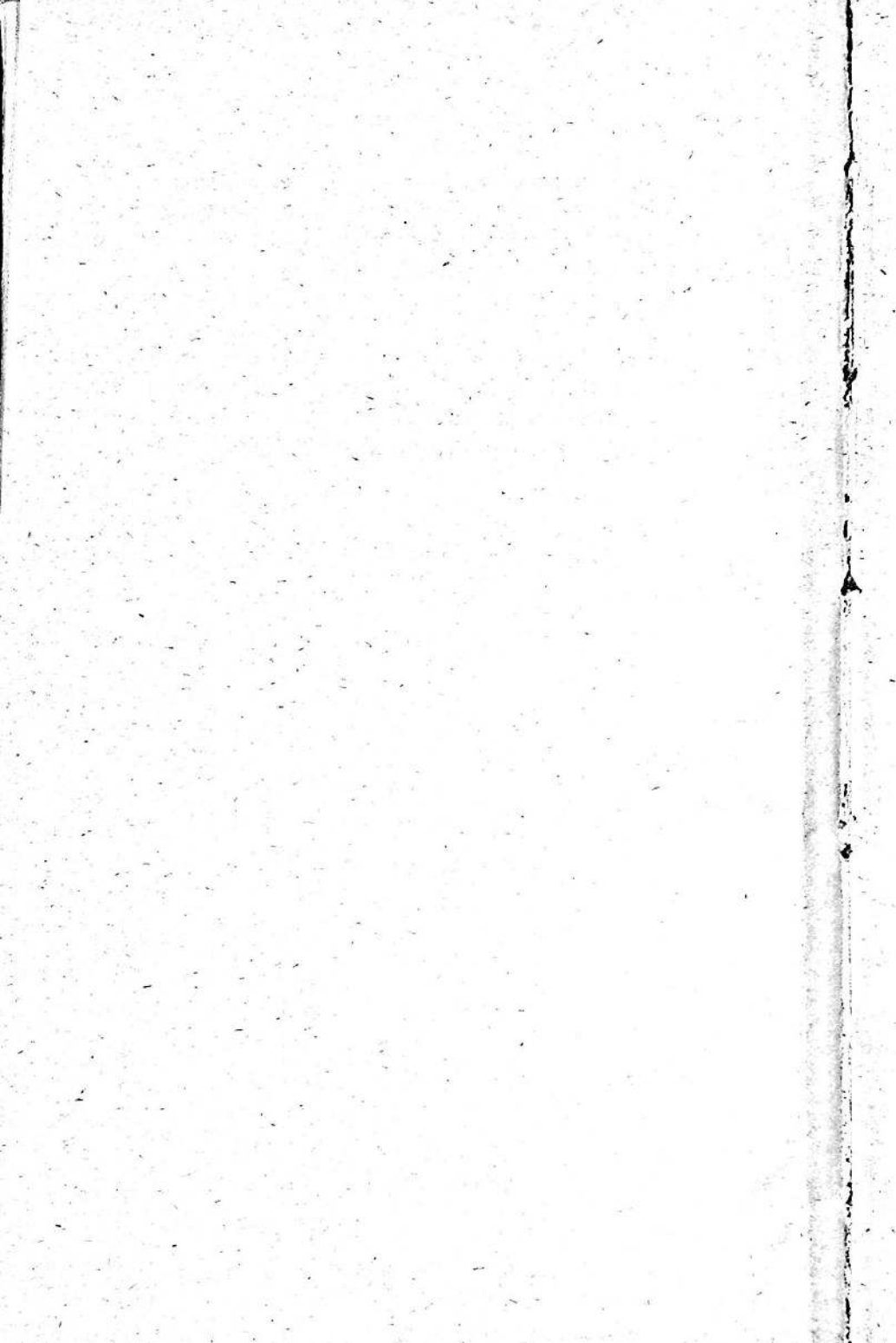
Deodată însă baba Măia schimbă ochii, și-i umplù cu spaimă. Simția cum vine ceva, ceva rece și greu, ca o povară strivitoare. Înfinse mâna, dar n'ajunse luminița de ceară. Se oșări cât putù, dar luminița căzù

pe podele. Junghiul ce-l simțise o prinse, o 'ncârligă, dar bătrâna se svârcoliă mereu s'ajungă luminița de ceară. Așa, frământându-se, căzù pe podele și muri, cu mâna întinsă după luminiță.

După o grămadă de vreme, acum se coborîse mai înlăuntru din pat.

Și prin cele trei ferestufe lumina albă cădea mereu în casă, apropiindu-se tot mai tare de pat. Lumina acum trupul șașă al Măii, ulcica răsturnată, și luminița de ceară, de care n'a avut parte bătrâna.

*

OCTAVIAN GOGA.

S'a născut la 1881 în Rășinari. A studiat gimnaziul în Sibiu și Brașov, universitatea în Budapesta și Berlin.

Mai lungi călătorii de studiu a făcut prin Germania, Italia, Franța, Anglia.

De prezent e secretarul literar al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român”. Trăiește în Sibiu.

A început colaborarea la „Tribuna” din Sibiu și „Familia” din Orade.

A redactat mai mulți ani revista „Luceafărul” și trei ani revista „Țara Noastră”.

Lucrări:

1. „Poezii”.
2. „Ne chiamă pământul”, poezii.
3. „O seamă de cuvinte”, articole pentru țărani.
4. „Insemnările unui trecător”, crâmpee din frământările dela noi.

Sub presă:

5. Emeric Madách: „Tragedia omului”, poem dramatic în versuri, traducere.

T A I N A

Ascultă, copile, ce-mi spune viața:

De-apururi în umbră să torci al tău gând,

Când simți în pleoapă o lacrim' arzând,

Ia sama la vreme și-acopere-ți fața,

Să nu fie ochi să te vadă plângând.

Alături cu alții te 'nșirue 'n horă
Și lumii plătește-i cu ce-i ești dator,
Fă-i palimii tale din zimbet zăvor,
Tăcerea să-ți fie deapururea soră,
Să nu știe nimeni ce rane te dor!

Iar noaptea când vine și ceața se lasă,
Tu frage-ți oblonul să n'ai mărturii,
Și-atunci sub tavanul ascunsei chilii,
Despătură-ți taina ce 'n suflet te-apasă,
Stropind-o cu lacrimi de ceasuri târzii...

ALEXANDRU CIURA

Născut în 15 Noemvrie 1876 la Abrud, Munții-Apușeni, din familie de preot. A studiat la Blaj, Sibiu și Budapesta. Profesor la liceul din Blaj din 1902.

A publicat:

Literatură:

„Visuri trecute“, Blaj, 1903.
„Icoane“, Budapesta, 1906.
„Aduceri aminte“, Orăștie, 1911.

Știință:

„Eminescu și Coșbuc“,
Blaj, 1903.
„Educația vechilor elini“,
Blaj, 1907.

Traduceri:

Dumas-Tatăl: „Din zilele lui Nero“, Blaj, 1907.

Holoangării.

Din seara aceea băieșii din Roșia, după ce își luară „birul“ muncii de o săptămână, se pregăteau să plece spre casă.

Se apropiau sărbătorile și, creștini buni cum erau, nu munciau în săptămâna luminată. Își vedeau de spovedanie, de biserică, unde nu prea mergeau decât arare.

Cum stau cu traista în spinare, plănuind un mic chef la Crășma din Gura-Roșiei, unul mai bătrân, spuse, privind fîntă înspre gura băii:

— Nu băgați de seamă fumul, ce se prelingă din baie?

— S'o fi aprins baia, zise unul.

— Și-o fi găind Vâlva de cină, că acum știe, că are răgaz o săptămână!

— Și-o fi aprins Batăl-crucea pipa.

Bătrânul nu se lăsă înduplecat și repetă cu stăruință:

— Sunteți niște proștii! Nu simțiți mirosul de straie arse? ăsta înșamnă ceva. Sunt undeva oameni în primejdie și, când n'au mai avut încotr'o, și-au sfărțat hainele și le-au dat foc. Știau prea bine, că fumul are să răzbată prin gura băii și oamenii, înțelegând primejdia, vor merge să-i ajute.

— Dar cine să fie; baciule, că ai noștri suntem cu toții aici? — întrebă un flăcăiandru.

— Ce știți voi, mă? Tu crezi că numai în Roșia este baie? Vezi tu dealurile estea până colo în Gura-Cornii și în Buciumani? E o scurmătură de soboli pe sub ele, de ar putea să se prăbușească în ori-ce clipă. Că numai puterea lui Dumnezeu le mai ține sus. Ho-loangării, cari fură aurul din băi, nu-s proști să muncească alături de noi, pentru șasă pișule la zi. Ei intră printr'o surpătură din Cornă, — știu ei bine ascunzișurile — și se furișează până aci, lângă noi, culegând tot ce e mai scump din piatra băii. Sunt oameni cu capul a mână, trec peste vârtejuri și se primejduesc, dar câștigă de zecă-ori atâta aur, ca băeșii de rând... Câte odată apoi să primejduesc; de îi aduni bucășele din fundul vârtejului sau al prăpastiei.

Băieșii privesc înspăimântați într'acolo. Fumul necăcios se revărsă în ondulări tot mai mari; înțelegeau acum cu toții, că bătrânul spusese adevărul.

Într-o clipă își schimbăra străiele și se răslețiră prin baie, cu ștearfuri și torțe.

Tavanul întunecat îi picură cu stropi de umezeală, bâltocile de desupt sclipeau fioros în lumina torțelor și caviturile repetau, ca un ecou de mânie, vorbele pripite.

— Nu grăbiți, mă! Stăi, mă, cu facla, că nu se mai vede! Așine-te bine, că dai în vârtej!

Un uruit de peatră, ce să prăvale, îi încremeni pe toți. Așteptau cu inima strânsă, ascultând plescăitul înfundat al petrilor, ce se rostogoleau în vârtejul întunecat al apei din fundul pământului.

— Hop! hop! strigau ei din când în când.

Ci nu le răspundeă nimeni la chemarea obișnuită, decât murmurul de mânie al golului.

După o alergare de câteva ceasuri, își pierdură nădejdea să-i mai aștepte, cu toată simțirea mirosului mai penetrant al straielor arse.

O groază de moarte îi stăpâniă, uitând de primejdia în care se aflau singuri, rătăcind prin știolne părăsite, unde moartea îi pândea la tot pasul.

De vale, ca dintr'un adânc de peșteră, s'auzi un slăbit „hop-hop”.

Repetară semnalul.

— Tu ești, Todoruș?

— Eul Haideși, că am dat de ei!

Băieșii se prăbușiră furtunatic peste pietre.

Todoruș se oprise cu torța în mână, arătând în depărtare:

— Vedeți cum se ridică fumul de acolo? Se vede ca o flacăra galbină; ei trebuie să fie!

În câteva clipe erau lângă ei. Doi oameni; aproape goi, stau întinși pe piatra umedă, cu fața galbină a omului mort. Cămașa le era zdrențuită și cioarecii afărnau și ei în zdrențe; unul își trăsese și cisma și

o aruncase peste focul, ce abia mai răzbătia de sub straietele ude. li pipăiră cu îngrijire. Erau calzi încă și respirau încet și rar, ca pe sfârșite.

— Sculați, mă, ce dracul — spuse unul care-i recunoscă. Țștia sunt Gheorghiuș și cu Niculișă din Abrud. Sculați, mă, că ne apucă dimineața... li ridicară de subsuori, încercând să-i pună în picioare. Ci oamenii căzură în aceeaș clipă, ca o cârpă.

li luară în spate și-i transportară cu mare greu până la gura băii.

* * *

În hram, glumele se porniră din nou. Straja aduse o sfielă cu rachiu tare și le strecură cu puterea câteva picături în gură.

Cei doi oameni începură a mișcă din buze, apoi, după o înghițitură mai sănătoasă, începură a clipi din gene și, într'un târziu, își deschiseră ochii.

Băieșii făceau haz, văzându-i scăpați de primejdie.

— Sculați mă, că vin Paștile! Ce durmiți ca năucii ?

Și cei doi oameni se desmeteciră încetul cu încetul și dupăce îmbucară ceva, povestiră cum hoinăresc prin baie de patru zile, cum s'au răfăcit și n'au dat nici măcar de-o fărâmbă de aur. Pe urmă, când n'au mai putut de foame, și-au sfârticat hainele și le-au dat foc. Mai aveau câteva lemnușe... pe urmă s'au întins pe peatra umedă și n'au mai simțit nimic!

Strajei i-se făcū milă:

— Acum să vă cărați dracului — și să mulțumiți lui Dumnezeu, că nu v'am înfundat și în temniță. Mai umblați să furați aur, ha ?

Ci a doua zi de Paști, holoangării, după ce eșiră dela biserică, se opriră cu nevestele la crășma cea mai de seamă.

Umplură masa cu băutură scumpă, puseră pe lăutari să le cânte, asvârlindu-le o hârtie de zece.

Și pofțiră pe toți băieșii să închine cu ei și să chefuiască.

— Că de nu erați voi, mă, ne duceam dracului de pomană!

Asvârleau țiganilor talerii cu pumnul.

Și când un băieș bătrân îi întrebă cu îngrijorare:

— Bine, mă, tot nu v'ați mai băgat mințile în cap?

Ei răspunseră cu nepăsare:

— Nu, baciule! Aurul l-a pus Dumnezeu în pământ, și cine e harnic, — să-l scoață! Că umblăm cu punerea capului — asta-i drept! Dar nu-i nimic, baciule, că tot omul e dator cu o moarte!

GEORGE COȘBUC.

Născut în 8 Sept. 1866 în comuna Hordou (lângă Năsăud) din familie de preot. A studiat în Năsăud și Cluj. Trăește în București. A scris la „Tribuna” din Sibiu dela 1884—1890, și la „Convorbiri Literare”, și la alte foi și reviste. La 1890 a trecut în România, unde să află și azi.

A publicat:

„Balade și Idile”, București.
„Fire de tort”, București.
„Ziarul unui Perde-vară”, Buc.
„Căntece de vitejie”, Buc.
„Versuri și Proză”, Caransebeș.

„Povestea unei Coroane de oțel”.
„Războiul nostru pentru neatarnare”.

Traduceri:

„Aeneida” de P. Vergilius Maro.
„Valuri alinate” de Carmen Sylva.
„Sacotala”, dramă de Calidasa.
„Antologie sanscrită”, din dif. aut.
„Mazepa”, de Lord Byron.
„Parmeno”, comedie în 5 acte de P. Terentius Africanul.

În colaborare cu Al. Vlăhuță:

„Carte de cetire”, piese alese din autorii cei mai buni.

MOARTEA LUI GELU

Răsleț din oștirea bălută,
Fugind pe câmpia tăcută,
Căzû de pe cal, de durere,
Pe marginea apei. Și pierе.
Din rană și-ar smulge săgeata
Și n'are putere.

Pierdut-a, și oaste, și țară.
E noapte 'n văzduhuri; și rară
E sbaterea apei, când valul
Atinge cu aripa-i malul —
Iar Gelu, prin noapte stând singur,
Vorbește cu calul.

„Vai, murgule, jalea mă curmă!
Mă lupt cu durerea din urmă,
Căci ranele-mi sapă mormântul,
De geaba împrăștii tu vântul
Din coamă, piciorul tău scurmă
De geaba pământul.

„Mă chemi prin nechezuri păgâne
Și păr'că zici: „Vino, stăpâne!
Vezi, picură ranele tale
Și neguri se 'nalță din vale,
E noapte, și ziua de mâne
Ne-ajunge pe cale!“

„Trei sulii făcutu-și-au strungă
Prin minel Mă sbucium pe-o dungă
Și nu-mi mai simt brațul și brâul;
Tu-ți rupi cu picioarele frâul —
Las', murgule, las' să ne-ajungă
Pe-aicea pustiul.

„De-acuma tu... cât va cuprinde
Mantaua, de-asupra-mi o 'ntinde
Și-apoi cu picioarele-mi sapă
Mormântul pe margini de apă,
Și 'n urmă cu dinții mă prinde
Și-aruncă-mă 'n groapă.

„Jelească-mă apele Cernii
Să-mi bubuie crivățul iernii,
Ca 'n taberi al cailor tropot;
Iar veșnicul apelor șopot
Să-mi pară ca 'n ceasul vecernii,
O rugă de clopot.

„Și, poate, sosi-va o vreme
Când munții vor fierbe, vor geme
Cu hohote mamele 'n praguri,
Vor trece bărbații 'n șiraguri-
Când bucium sună-va să cheme
Pe fineri sub steaguri.

„Iar tu de-i trăi, frățioare,
Să-mi vezi luptătorii 'n picioare,
Atunci când sosit va fi ciasul,
Abate-ți pe-aice tu pasul:
Nechiază-mi, și-atunci eu din groapă
Cunoaște-ți-voiu glasul!

„Și-armat voiui ieși eu afară,
Și veseli vom trece noi iară
Prin sulii și foc înainte,
Să fie protivnicii minte
Că-s vii, când e vorba de țară,
Și morții 'n mormintel!

El zice, și mâna și-o strânge
Pe pieptul cel umed de sânge —
Iar calul stă singur de pază
Lui Gelu, și trist el așează
La pieptul stăpânului capul
Și astfel veghează.

Și-auzi! Ca un vânt ce clătește
Pădurea, când ploaia sosește,
Așa din adâncuri de zare
Un vuiet prin noapte răsare
Iar vuietul vine, și crește
Mai iute, mai tare.

Și iată-i din umbrele văii
Cu scuturi ies repezi flăcăii,
Ca morții ce-și lasă mormântul;
Ies roibii cu umblet ca vântul,
Răsar de tufindeni, de pare
Că-i varsă pământul.

Arcașii lui Arpad! În goană
Ei fug dup' oștirea dușmană.
Și, uzi de-alergare, se 'ncurcă
Fugarii prin negura sură,
Cu frâul pe coamă, și-arcașii
Cu spăzile 'n gură.

Năvalnic s'apropie Pașii,
Și 'n goana lor cântă arcașii,
Și-așa de sălbatic li-e cântul —
Din piele de urs au vestmântul,
Și 'n bărbile lor încălcite
Se 'mpiedică vântul.

Iar Gel, auzindu-i prin zare,
De spaimă și groază fresare —
El moare! Și cântă păgânii!
N'au Domn și n'au țară Români,
Și-adușii de vânturi în țară
Sunt aslăzi stăpânii!

Și 'n mâinile cui e scăparea ?
Nu-i piept să le 'nchidă cărarea ?
Nu-i braț de voinic, să-i abată ?
Și nu e pe lume-o săgeată
Ca 'n inima gloatei iui Arpad
Adânc să străbată ?

Și Gelu le judecă toate:
Se 'nalță proptindu-se 'n coate
Și-a calului glesn'o cuprinde,
Cu grabă el arcu și-l prinde,
Și 'nvârte săgeata și-o scoate
Din rană, și-o 'ntinde :

Și vâjje slaba săgeată
Cu gemetul morții deodată —
Arcașii trec repezi în cale,
Și-i vuiet și-i chiot prin vale:
Ce cânt de 'ngropare lui Gelu
Și-oștirilor sale !

Iar vuietu 'n neguri pătrunde
Și 'n inima nopții s'ascunde
Depart, și 'n valuri de valuri
Ecoul izbindu-se 'n dealuri
De zece-ori jalnic răspunde
Pustiilor maluri.

De zece-ori, iarăși de zece,
Și scade, și pier, și trece,
De data din urmă răsună —
Tăcerea 'mprăștiată s'adună,
Și 'n neguri alunecă rece
O bolnavă lună.

Iar calul, vedenie mută,
Cu coama de vânturi bătută
Stă 'n noaptea cu neguri de pază
Lui Gelu; și frist el așează
Pe pieptul stăpânului capul
Și astfel veghează.

Iar apa la maluri se frânge
Și cade pe spate și plânge:
„Cu fierul potcoavei tu-mi sapă
Mormântul pe margini de apă
Și 'n urmă cu dinții mă prinde
Și-aruncă-mă 'n groapă!

ILARIE CHENDI.

Născut la 1872, în Dârlos (Târnave), din neam de preoți. A făcut liceul german în Sighișoara, apoi seminarul teologic din Sibiu și facultatea de litere din Budapesta. În toamna anului 1898 trece la București, unde trăiește și astăzi, fiind bibliotecar-ajutor al Academiei române. A colaborat la „Telegraful Român”, la „Familia”, la „Convorbiri Literare” și la „Țara Noastră”. A contribuit la întemeierea revistelor: „Curierul literar”, „Sămănătorul”, „Viața literară” și „Cumpăna”. Astăzi scrie despre viața literară curentă: la „Tribuna” și partea critică la revista „Luceafărul”.

Lucrări:

1. „Începuturile ziaristice noastre” 1900. — 2. „Ziua învierii” de Ibsen (tradusă cu Sandu-Aldea) 1900. — 3. „Ioan Botezătorul” de Suderman (tradusă cu Sandu-Aldea) 1901. — 4. „Zece ani de mișcare literară în Transilvania” 1901. — 5. „Preludii” (editura „Sămănătorului”, Ed. I. și II.), articole literare din 1903. — 6. „Foiletoane” 1904. — 7. „Fragmente” din 1905. — 8. „Impresii” din 1908.

În editura „Minervei”, împreună cu cooperarea regretatei scriitoare *Eugenia Carcalechi*, a tipărit operele complete ale clasicilor nostri Alexandri, Costache Negruzzi și Odobescu, pe cum și două volume de opere postume ale lui Eminescu. Cu dl Kirileanu a dat cea mai frumoasă ediție din Creangă. Cu E. Carcalechi a mai scos la 1904 un volum la Socac din scrisorile lui Alexandri. În bibliotecile populare, ale „Minervei”, „Alcalay” și a „Asociațiunii transilvane” a făcut să apară mai multe broșuri de popularizare din trecutul și prezentul literaturii noastre.

Câteva rânduri.

Principiul criticei este adevărul, fără rezervă. Suntem însă oameni cu toții. Dacă ții la semenii tăi și la petrecerea în cercurile lor, mărturisirea adevărului complet este aproape cu nepuință. Nu este o frază cât de delicată, care să nu supere pe cineva. Nu este propoziție, în care să nu găsiască ceva de bănuț. Și mai ales, când te simți, că, din capriciu, te scalzi în două ape, că nu ești precis; că te silești a trece cu vederea anumite păcate, pe cari i le-ai putea ușor descoperi, — nu te poate ierla nimeni. S'ar părea că de-aproapele tău îți poartă ura, din momentul ce știe, că îl cunoști bine și că i-ai pătruns toate tainele și slăbiciunile minții și ale sufletului.

Ce este deci de făcut, pentru a-ți crea o situație categorică față de cei dinprejurul tău?

Nimic mai greșit ca o atitudine de concesi. Prin reticențe și reserve, prin compromisuri și păreri în doi peri nu există legături permanente. Calea mijlocie, recomandată de utilitariști ca „aurea” și întrebuințată de toți speculanții de situații, este cea mai abominabilă. În procedările critice nu se admit decât extremele: sau recunoști calitățile cuiva și atunci te alipești cu tot sufletul de dânsul, sau îi spui verde neajunsurile toate și atunci îl tratezi în consecință, cu toată asprimea spiritului tău.

De ce atâtea zimbete viclene; de ce atâtea cuvinte și clișee convenționale și atâtea simulări de dragul unei înlocumiri mai comode a drăguței de viață? Împărțiți lumea numai în două categorii: în cei buni și cei răi; în cei cu talent și în cei orfani de talent. Și calea asta vă duce singură spre triumful binelui și al frumosului!

Dr. SEXTIL PUȘCARIU.

S'a născut la 4 Ianuarie 1877 în Brașov, unde a urmat liceul. Studiile universitare le-a făcut la Lipsca, Paris și Viena. Și-a luat doctoratul la 1899, iar la 1904 s'a habilitat la Viena ca docent pentru filologia romanică, întemeind întâiul seminar de limba română. Ales la 1905 membru corespondent al Academiei Române, e însărcinat în anul următor de această instituție cu redactarea dicționarului limbii române. Dela 1906 e profesor de limba și literatura română la Universitatea din Cernăuți.

Lucrări:

1. Der Dialekt des oberen Olttales. Leipzig, 1898.
2. Die rumänischen Diminutivsuffixe. Leipzig, 1899. (Teză de doctorat).
3. Lateinisches Ti und Ki im Rumänischen, Italienischen und Sardischen. Leipzig, 1904. (Temă de habilitare).
4. Etymologisches Wörterbuch der rumänischen Sprache. I. Lateinisches Element, mit Berücksichtigung aller romanischen Sprachen. Heidelberg, 1905. (Operă premiată de Academia Română).
5. Studii istroromâne. București, 1906.
6. Cinci ani de mișcare literară. București, 1909.
7. Zur Rekonstruktion des Urrumänischen. Halle, 1910.
8. Contribuții la gramatica istorică a limbii rom. București, 1911.
9. Dicționarul limbii române, București (dela 1907 au apărut 9 fascicule).

Colaborează la cele mai multe reviste românești, scriind cu deosebire la „Convorbiri Literare” și la „Tribuna”. În străinătate e colaborator al revistelor „Zeitschrift für romanische Philologie”, „Literaturblatt für germanische und romanische Philologie”, „Deutsche Literaturzeitung”, „Wörter und Sachen”, „Kritischer Jahresbericht über die Fortschritte der romanischen Philologie”, „Zeitschrift für vergleichende Literaturgeschichte”, etc.

Și-a făcut firogul.

Expresiunea aceasta am auzit-o prin părțile Brașovului. Ea e interesantă, fiindcă arată cum se îmbogățește limba din fel de fel de izvoare. În cazul nostru avem a face cu un termen al cusătoreșelor sau al țesătoreșelor și o frază ca: *Lucrez până mi-oî isprăvî firogul* va fi însemnat la început: „până ce-mi ajunge firul”.

Cu timpul înțelesul cuvântului s'a generalizat. Nu mă scol de aici până nu mi-oî isprăvî firogul însemnează, la Brașov: „până nu voi fi terminat porția de lucru pe care mi-am propus s'o fac”. Și o asemenea frază nu se aude numai în gura femeilor, ci și a bărbaiilor, indiferent despre care lucru e vorba. Cu timpul cuvântul *firog* a ajuns se însemneze chiar „Tagesarbeit”, după cum se traduce în dicționarul lui Alexi, adică porția de lucru (de orice natură) pe care este dator cineva s'o săvârșească într'o zi.

Deosebit de interesantă este însă accepțiunea pe care acest cuvânt a primit-o în Bran.

Făcând într'o zi o societate mai mare o excursie prin sat ne-am abătut pe la o țărancă, care deși foarte tânără, avea o droaie de copilași. O doamnă, făcându-i observația că prea are mulți copii și la intervale prea din cale afară de scurte, țăranca i-a răspuns simplu: *Ori la un an, ori la mai mulți, tot atâția dă Dumnezeu; până nu-ți faci firogul, nu scapi!* În mintea ei există credința că fiecare femeie e predestinată să aibă un număr anumit de copii în viață. În urma acestei naive, dar frumoase concepții fataliste a poporului nostru, cuvântul *firog* a putut să ajungă se însemneze chiar: misiunea vieții!

ECATERINA PITIȘ.

S'a născut în Brașov, la
1 Decembre 1884.

Lucrări:

1. Poezii. București, 1909.
2. Deosebite traduceri după
autorii streini, publicate în
reviste.

Colaborează cu deosebire
la revista „Ramuri”, „Gazeta
Transilvaniei” și „Luceafărul”

CÂNTECE

I.

Suspină codru 'ndurerat,
Că pică frunza, pică,
Și toate mierlele-au plecat
Și ceață deasă s'a lăsat
Și nu să mai ridică.

Dar nu-i e nici de ceața lui
Și nici de mierle nu-i e,
Și nici de frunzele gălbui,
Ci-i este doar de căărui,
Că cin' să le mai suie.

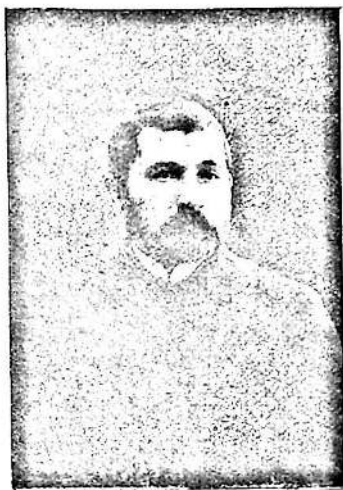

182555

II.

Dă-mi, mamă, dulcea mea ghitară,
S'o strâng la sânu-mi și să cânt,
Că iese Viforul din țară
Și colțul ierbii din pământ.

Cocori pribegi și rândunele
Se 'ntorc la cuibul părăsil,
Și iarăși dorurile mele
Cu dorul lui s'au întâlnit!...

Dr. IOSIF POPOVICI.

S'a născut la Cliciova (Bănat) în anul 1876. A studiat la Lugos, Braşov, Graz, Leipzig, Viena, Zagreb şi Paris. A obţinut titlurile de doctor în filosofie la Viena şi de „maître en phonétique“ la Paris. La 1902 a fost angajat de universitatea din Viena, ca să facă cursuri de limba română, iar la 1905 s'a mutat la Budapesta în calitate de docent pentru filologia română. La 1909 a fost candidat de titular la catedra de română dela facultatea din Budapesta, dar politica l'a lipsit de dreptul

de a fi numit. Astăzi face cursuri de limba şi literatura română la aceeaş facultate şi e directorul dela „Revue de dialectologie romane“ din Bruxelles, pentru departamentul limbei române.

Lucrări:

1. Recherches expérimentales sur une prononciation romaine. Paris, 1902—1903.
2. Die Dialekte der Munteni und Pădureni im Hunyader Komitat. Halle a. S., 1905.
3. Bocetele româneşti. Oraviţa, 1908.
4. Balade populare din Bănat. Oraviţa, 1909.
5. Dialectele Române din Istria. Partea II-a, 1909.

Are sub presă:

6. Dialectele Române din Istria. Partea I-a, Halle 1911.
7. Paliia dela 1582. Studii pentru Analele Academiei Române. Secţia literară. Vol. XXXIII.

Ocupaţiunea şi viaţa Rumerilor*).

Traiul idilic, ce a resuflat în poezia din Calendarul lui Asachi, a dispărut de mult. Păstorii fericiţi

*) Fragment din: „Dialectele rom. din Istria“, partea I.

de odinioară din văile romantice, atât la sud, cât și la nord, sunt azi niște economi — cerșitori. Economia lor e cât se poate de slabă. Izvorul vinurilor lor de odată a săcat. Chiar tehnica modernă a principelui Augspurg nu mai produce, ce a produs belșugul natural de altădată. Diferitele boale au rimicit viile în cea mai mare parte. Înlocuirea vișelor uscate prin altele americane se face de tot greu. Lipsa de mijloace și conservatismul prea mare al oamenilor nu scoate sărăcia de după ușă. Via se cultivă în Istria sus și între holdele de bucate. Fiind pământ de tot pușin sunt siliși să-l întrebuițeze cât se poate de bine. Mijlocurile sunt folosite pentru sămănături, iar răzvoarele sunt plantate cu jugastrii, cari se taie pe la coroană, astfel că lasă numai câte o creangă pe care o împreună cu creangă jugastrului vecin. Pe aceste legături, cari stau ca lașurile bătute pe doi stâlpi la o înălșime de un metru și mai bine se leagă vișele de vie. În chipul acesta strugurii sunt feriși de umezeală și au soare de ajuns, iar cultivătorii câștigă parii și lașurile. Din lemnele aceste (*cleni* cum le zic ei) folosesc crenșile de foc și pentru alte trebuinșe economice.

Economia câmpului nu produce destule bucate, nici chiar pentru familia economului, necum de vândut. Seceta grozavă suge sucurile plantelor, iar paele seci nu odată le rupe bora cea turbată. Holdele pârjolate nu alintă foamea și lacrimile celor lipsiși; iar comercianșii, nu-i prea desmeardă cu cele de lipsă.

Economia de vite încă nu stă bine. Câteva văcușe slabe nu pot sătură gurele flămânșilor. Boli sunt de tot pușini. Pentru pușinul lucru de câmp nici nu e lipsă de forșe multe, iar alt câștig nu pot aveă. Creșterea vișelor nu-i la ei prea cunoscută. Cai nu șin. În

Șușnievița abia sunt vreo 3 cai, 2 la poștă și unul la un țăran. Chiar în economia de casă dintre galițe n-am văzut decât găini. Oieritul stă slab. Brânză de vânzare abia am putut găsi la Jeliănu. Oi sunt de tot puține, iar capre de loc. Nume de animale abia-abia am putut culege, dovadă că nu le prea cresc.

Cum vedem câmpul și cultura vitelor nu sunt în stare să le dea cele de lipsă. Câmpul, fiindcă e mic și și acel puțin e cultivat cu niște mijloace, cari nici cu sute de ani înainte n-au fost de treabă. La Jeliănu (cf. coruna în glosar) e de tot mare lipsa de pământ. Acolo sunt necesități bieții oameni să scoată puținul pământ dintre pietrii și să-l care cu troaca pe coastele unei gropi, sau rîpi și astfel să-și cultive ceva ceapă și alte verdețuri și sămănături. Cultura de vite e de tot slabă. Cei dela sud se duc prin Fiume și Pola, încarcă și descarcă la vapoare, mulți dintre ei sunt fochiști și se respiră, — legându-se de grijă și de amar — pe valurile mărilor. Cei din Jeliănu ard la cărbuni și-i desfac la Fiume și Abbazia, sau vînd la oțăt în suburbiile Vienei. Ca să poată vinde niște saci de cărbuni trebuie să plece cu noaptea, sau chiar și cu sara în cap și să oarbece ceasuri întregi peste dealuri și văi până ce ajung — rupți de trudă și nedurmiți — la Fiume.

Își poate fiecare închipui, că o astfel de ocupațiune plină de nevoi și griji nu poate aduce o viață liniștită și cât de cât fericită. Și acești săraci sunt totuși fericiți. Peregrinează de multeori cu lunile, câștigă câțiva bani și se rentorc, dacă nu i-a înghișit lăcomia mării, la vetrele lor și aprind din nou focul în ele. Poveștile, revederea și iubirea plus pânea adusă satură corpul și liniștesc sufletul agitat. M-am gândit de

multe ori văzând căsuțele lor pline de fum, copiii murdari înaintea ușei, mamele îngrijorate, că ce puternică trebuie să fie dragostea bărbaților lor, cari muncesc prin străinătate să sature pe cei flămânzi de acasă. Și apoi pe lângă acea dragoste îi mai leagă și iubirea de locul lor natal, cum ne leagă și pe noi de glia noastră. Aceste două forțe zgudue sufletul și-i mișcă pornirile. Până când Românele vor fi mame cum se cade, casa și vatra din Istria nu va pieri. Și dacă forțe externe nu-i vor lăsa să mai vorbească în dialecte române, vor vorbi în dialecte slave, după cum e legea firii, care preface și schimbă totul. Sufletul lor tot românesc va fi și va nobilita inima cuce ritorului. Cazuri de aceste nu sunt singuratice în istoria popoarelor. Chiar în Rumerii de azi avem Slavi cari vorbesc românește, cum vorbesc toți Cicii nostri din Cicenboden (Țara Cicilor) diferite dialecte slave. Ce-i leagă de Rumeri e numai sufletul, care difere pe lângă toată asimilarea de sufletul slav de sud.

P. DULFU.

S'a născut la 10 Martie 1856 în Tohat, lângă riul Someș, în comitatul Sălajului. — Azi este profesor în București.

Lucrări:

1. „Etica sau Morala Filozofică”. București, 1889.
2. „Noțiuni de Estetică”. București, 1891.
3. „Isprăvile lui Păcală”, (Epoecă poporană). București, 1894.
4. „Legenda Țiganilor”, povestire în versuri. București, 1896.
5. „Foloasele învățaturii”, scriere pentru popor. București, 1902.
6. „Snoave”. București, 1909.
7. „Căntece și Povești”, poezii. București, 1910.

Traduceri:

8. „Ifigenia în Aulida” și „Ifigenia în Taurida”, drame de Euripide, traduse în versuri. București, 1902.

MAICA DOMNULUI

— LEGENDĂ —

I.

Sfânta Maica lui Isus
Rătăcește 'n jos și 'n sus,
Pe câmpia unui râu,
Printre grâne până 'n brâu.

Caută loc să s'odihnească
Și pe Fiul Sfânt să-l nască.
Subt un plop cu frunza deasă
Jos pe pajiște se lasă.

Plopul frunza-și clătină,
Pace muma nu-și află.
Tulburată Maica Sfântă,
Din grai astfel îi cuvântă:

— „Alelei, plop ne'ndurat,
„Fie-ți neamul blestemat,
„Și de mine pe pământ
„Și de Dumnezeu cel sfânt:

„Frunza ta să nu stea 'n loc,
„Sbată-se mereu în joc,
„Și la soare și la lună,
„Ca băfută de furtună!

II.

Sfânta Maic'a lui Hristos
Rătăcește 'n sus și 'n jos,
Pe un plaiu scăldat în soare
Prin fânețe — numai floare.

Caută loc să s'odihnească
Și pe Fiul Sfânt să-l nască. —
La un grajd de cai sosește,
Acolo ea poposește.

Caii rod, fac tropot mare,
Și odihnă mama n'are.
Supărată Maica Sfântă,
Din graiu astfel le cuvântă:

— „Fire-ați cailor, să fiți,
„Și de mine-afurisji,
„Și de-a Domnului mânie:
„Mersul, fugă să vă fiei!

„Zi si noapte să mâncați,
„Rar voi să vă săturați:
„Numa 'n ziua de Ispas,
„Nici atunci, decât un ceas!”

III.

Sfânta Maică Preaslăvită
Rătăcește obosită,
Prin livezi înrourate,
Pe sub pomi cu crengi plecate.

Caută loc să s'odihnească
Și pe Fiul Sfânt să-l nască. —
La un grajd de boi sosește,
Jos în iesle poposește.

Boii, blânzi la ea privesc,
Și suflând, mi-o aburesc.
Odihnită Maica Sfântă,
Din grai astfel le cuvântă:

— „Boulenilor iubiți,
„Binecuvântați să fiți,
„Și de Domnul și de mine,
„Și de Fiul care vine:

„La umblat, s'aveți pas lin;
„La mâncare, saț deplin.
„Câteun ceas, voi să mâncați,
„Iar un ceas, să rumegați.”

IV.

Pe la cântători, târziu,
Preaslăvita naște fiu.
Și când naște Maica Sfântă,
Îngeri vin în zbor și-i cântă.

Ieslea cea cu fân pe jos,
Se preschimbă 'n raiu frumos;
Iară grajdul câmpenesc,
În palat împărătesc.

Mii făclii pe sus s'aprend
Ca luceferii lucind,
Iar prin iesle cresc bujori...
Fânul s'a schimbat în flori. —

Și veniau: moșnegi cărunți,
Juni păstori de oi din munți,
Falnici crai din țări streine, —
Pruncului să i se 'nchine.

.

Mama, trandafir la față,
Cuprinzându-și pruncu 'n brașă,
Sărută desmierdătoare
Obrăjei-i rupți din soare.

Dr. NICOLAE BĂLAN.

S'a născut în 27 Aprilie 1882, în Blașfalăul-de-sus (lângă Bistrița), din familie de preot. Studiile șile-a făcut la Năsăud, Cernăuț și Breslau. Dela 1905 e profesor la Seminarul „Andreian”.

Lucrări:

1. Figura și chipul Mântuitorului. Studiu, publicat în „Telegr. Român” Nr. 96—102, a. 1903.
2. Problema religioasă în timpul de azi. Studiu apologetic. Sibiu, 1906.
3. Religiunea primordială și originea religiunii. Studiu apologetic, publicat în „Revista Teologică” Nr. 2—6, a. 1907.
4. Sf. Ioan Gură de aur. Studiu din istoria predicii, publicat în „Revista Teologică” Nr. 12, 1907 și Nr. 1—6, 1908.
5. Chestiunea bisericească din România și autonomia bisericii noastre. Sibiu, 1910.

În curs de publicare:

6. În chestia reunirii bisericilor.

Dela 1907 redactează „Revista Teologică”, în care a publicat mai multe studii și articole; asemenea și în „Telegraful Român”. Dela 1911 redactează pentru preoți „Biblioteca bunului păstor”.

Reforma omului.

Trăim într'o epocă a reformelor și a reformato-rilor de tot felul. Azistăm la continue reforme în știință și arte, în politică și școală, în justiție și administrație, în comerț și industrie, în agricultură și finanțe, etc. Pretutindeni întâlnim o încordată lucrare spre progres și o febrilă acțiune de a îmbunătăși întreaga or-

dine socială. O evanghelie după alta își găsește pro-poveduitori și ucenici. Un plan de reforme răstoarnă pe celalt. Se pare că nici un trecut al vieții nu-și mai poate păstra caracterul stabilității. Totul e supus unei continue fluctuații, totul merge înainte, totul curge.

Mulți dintre cei-ce privesc această curgere a vie-ții moderne, rămân încântați de ceea ce văd la supra-fața ei. Și într'adevăr, trebuie să recunoască oricine, că o atât de strălucită *cultură externă* n'a mai văzut bătrânul nostru planet.

Dar, cei cari nu se lasă orbiți de strălucirea a-cestei culturi externe, ci vreau să-i aprecieze înșămă-țata după merit, își pun întrebarea: *oare în mijlocul acestei culturi sunt oamenii de astăzi mai buni și să simt ei mai fericiți?* Oare progresele și reformele timpului nostru fost-au în stare să aducă o *viață mai bună*, o ordine socială care să mulțumească aspira-țiile sufletului omenesc în măsură mai mare decum erau de mulțumite în trecut? Oare acvizițiile culturii moderne fost-au tot atâtea mijloace prin cari să se co-boare între oameni mult dorita împărăție alui Dum-nezeu?

Asupra răspunsului la aceste întrebări nu mai poate sta la îndoială acela, care își dă seama de mul-țimea strigătelor de nemulțumire și de curentul pesimist, care formează una din notele caracteristice ale veacu-lui nostru. Unde mai găsim astăzi adevărata *bucurie a vieții*? De sigur, nu este numai o întâmplare că în centrul preocupărilor mari de azi stă tocmai *problema socială*, care în definitiv nu este altceva decât problema înlăturării răului din viața omenească. A trebuit să se sporească răul și să se trezească dorința de mai bine, ca să se ivească această problemă cu atâta putere.

Reformele introduse, ori cât de avânte s'au părut, n'au fost și nu sunt în stare să dea acestei probleme soluția posibilă. Pe care fiecare epocă trebuie să o dea pentru și ca reforme se referesc numai la aparențele și la cauzele lui mai adânci, numai vieții, nu și la izvoarele ei. S'au putut fi înlăturate asprele conflicte, cari agită marea vieți sociale de astăzi.

Spre a le înlătura pe acestea și spre a crea astfel o viață mai bună între oameni se cere o reformă mult mai adâncă și mai grea: *reforma omului*. Puterile pentru înnoirea socială în suflete sunt a se căuta; acolo trebuiesc frezite, cultivate și mereu premenite. Este împedat ca lumina soarelui, că nu poate se răsări o viață nouă fără oameni noi. Reforma referințelor externe ale vieții este condiționată de înnoirea omului sufletească. Altcum, ea rămâne o reformă la suprafață, care n'a schimbat întru nimic adâncurile vieții și n'a produs un bine durabil. Fără o înnoire a omului sufletească, a omului cu cele dinlăuntru ale sale, nu poți crea un organism social viu, plin de viață și sănătate.

Acest adevăr, care exprimă o condiție fundamentală a progresului în lume, l'a confirmat Mântuitorul prin cuvintele: „Nu va veni împărăția lui Dumnezeu văzând cu ochii (*οὐκ ὁρατὴ παρὰ τοῦ ὀφθαλμοῦ* = cu înfățișare externă, la vedere, cu alaiu), nici vor zice iată aici sau iată acolo, că iată împărăția lui Dumnezeu înlăuntru vostru este”. (Luca 17, 20 – 21.)

Împărăția lui Dumnezeu se coboară între oameni pe măsura în care se sporesc fiii lui Dumnezeu. Ordinea socială mai bună se introduce prin oameni mai buni, căci ordinea socială nu este un produs al sufe-

rinşelor mecanice ale vieţii, ci este un produs al sufletelor, al caracterelor. De aceea, problema creării unei ordini sociale mai bune atârnă de problema creării unor oameni mai buni, a unor oameni noi, purificaţi sufleteşte.

Dar oameni noi, renăscuţi sufleteşte, caractere integre, personalităţi morale superioare se pot crea numai aşa, cum dintru început şi-a primit omul viaţa: *prin suflarea unui nou duh de viaţă*, deci prin o putere morală. Numai pe cuceririle culturii externe, ori cât de folositoare ar fi ele, nu se poate clădi o viaţă nouă, cu oameni moraliceşte renăscuţi. Spre aceasta se cere *suflet şi inspiraţie* dătătoare de viaţă, inimă curată, duh nou, înţelepciune dreaptă, sădită în inima şi în mintea fiecăruia.

Această putere de prefacere şi înnoire a sufletelor este proprie credinţii creştine, harului şi adevărului care prin Christos ni-s'a dat. De el să ne apropiem şi să-l primim în sufletele noastre ca pe un principiu de viaţă nouă, în stare să ne ridice spre înălţimea celui mai mare şi mai sfânt ideal. Lăpădând haina păcatului, să luăm baia înnoirii Duhului sfânt (Tit. 3. 5). Căci numai oameni purtaşi de duhul lui Dumnezeu sunt purtătorii vieţii, izvorul binelui şi al progresului. Toate darurile cerului şi toate bunurile culturii atârnă în vânt, dacă nu se sprijinesc pe tăria morală a sufletelor. Puterea sufletească a fiilor unui neam e comoara lui cea mai scumpă, capitalul naţional ce-l reprezintă în civilizaţia lumii. Fără ea, agoniseala trecutului se risipeşte, nădejdea viitorului e clădită pe bază de nisip.

Dr. I. LUPAȘ.

Născut în 9 August 1880 în Săliște (lângă Sibiiu) din familie de țărani. A fost profesor la seminariul „Andreian” din Sibiiu din 1905—1910. Azi e protopop în Săliște.

A publicat:

1. „Un capitol din istoria ziaristicii românești ardelenice”, Sibiiu.
2. „Despre începutul neamului românesc”, Sibiiu.
3. „Biografia Metropolitului Șaguna”, Sibiiu.
4. „Contele Stef. Széchenyi și politica de maghiarizare”, Sibiiu.
5. „Câteva pagini din trecutul Săliștii”, Sibiiu.
6. „Șovinismul confesional în istoriografie”, Sibiiu, 1903.
7. „Viața unei mame credincioase”, București, 1910.
8. „Populus Werböczianus”, Arad.

În limba maghiară:

9. „Az erdélyi gör.-keleti egyház és a vallásunió a XVIII. század folyamán”, Budapesta, 1904.
10. „Förténeti párhuzamok”, Budapesta, 1907.

Din trecutul școalelor noastre.

Puține din școalele noastre au un trecut mai îndepărtat decât veacul al XVIII-lea, decât înțeleapta lege a împărătesei Maria Terezia: Ratio Educationis, care preconiză, ca pruncii fieștecărei nații, să-și primească începuturile instrucției în limba mamei lor („vernacula”), ori decât părinteștile îndemnuri ale bu-

nului Iosif al II-lea, care poruncise la 1781, ca în fiecare parohie de peste 100 familii, să fie și o școală.

Cele mai multe școli românești le avem abia de câteva decenii încoace. Singure stăruințele titanice de pe timpul lui Șaguna, au sporit numărul lor cu câteva sute.

Toate aceste școli s'au întemeiat și susținut până în ziua de azi, numai cu prețul unor jertfe nepus de mari și prin încordări fără seamăn din partea unui popor ca al nostru, lipsit atâta vreme de izvorul luminii, ca și de izvorul bunăstării materiale, de aceste indispensabile temelii ale oricărui trai cinstit și slobod.

Și, dacă ar fi fost numai greutățile, pe cari le rostogoliă în calea progresului școlii române tradiționala noastră sărăcie, atunci s'ar fi putut trece totuși mai repede peste zmeritele începuturi. N'ar fi fost școala noastră silită să rămână timp atât de îndelungat în starea cea tristă, pe care o înfățișează, la 1813, umătoarele cuvinte ale lui D. Țichindeal: „De voești să știi în sat, unde e școală?, nu întrebă pe nime, ci du-te și apoi vei afla o casă nu departe de biserică, desgrădită, descoperită, cu ferestrite sparte și cu hârtie lipite; să știi, că aceea este școala“! —

Dar în aceste căsuțe umile, desgrădite și descoperite, s'a întâmplat, să muncească 2—3 generații de dascăli, pătrunși de adevărată însuflețire pentru sfânta lor apostolie de redeșteptători ai unui neam chinuit și înapoiat!

Și, cum rezultatul unei școli, nu pot să-l determine nici odată păreții ei, ori-cât ar fi de împodobiți cu „embleme“, ci numai însuflețirea și vrednicia celor-ce propoveduesc întrânsa cuvântul adevărului și al înțelepciunii, — din aceste școli modeste a răsărit un început de cultură a poporului nostru. Prin stăru-

infele nepregetate ale unor dascăli însufleșiți, începuturile sfioase au fost continuate cu râvnă înțepită și sporite prin isprăvuri din ce în ce mai însemnate.

Astăzi icoana zugrăvită de Țichindeal credem că nu se mai potrivește, decât la puține din cele vreo 3000 de școale românești din această țară. Căci în multe sate de ale noastre s'au ridicat, din jertfele imense ale acestui popor lipsit, școale cu cari s'ar putea mândri orice sat din largul Apus luminat, și oricare neam fruntaș în ale culturii!

Realizarea acestui progres e, negreșit, un mare merit al înaintașilor noștri. Cu atât mai mare, cu cât ei au trebuit să înfrunte, pe lângă greutățile pricinuite de eternele lipsuri, și o serie neîntreruptă de obstacole, aruncate în calea progresului nostru cultural, de viforul pașimilor politice.

Scurtă vreme, abia, le-a fost dat școalelor noastre a săvârși în liniște munca binecuvântată de propagare a culturii, înălțare și fructificare a gândirii și întărire a simțirii românești. Căci încurând s'au ivit tendințe potrivnice, cari mereu au infestat și conturbă azi școala în seninătatea pacinică a sublimei sale misiuni, impunându-i sarcini și semnalându-i scopuri, cu totul străine de adevărata ei chemare.

IOAN cavaler de PUȘCARIU.

S'a născut în Sohodolul Branului la 10 Octomvrie 1824. Gimnaziul l-a făcut în Brașov și Sibiiu. În Sibiiu a făcut și teologia și studiile iuridice la academia de aici, după terminase întâiu în Cluj studiile filosofice și fizice. La 1848, 15 Maiu, a fost „stegar“ la adunarea națională de pe „Câmpul Libertății“, care l'a ales membru al comitetului național permanent. Desființându-se comitetul s'a refugiat în România, de unde s'a rentors numai după pacificarea țării, ocu-

paad apoi slujbe de stat. Cariera și-a început-o ca asesor în districtul Făgărașului și a fost unul dintre acei puțini Români, cari au dus-o până la jude de Curie. La 1890 s'a pensionat și azi trăiește în Bran.

Lucrări:

1. Causa română, 1872.
2. Considerațiuni asupra timpului și spațiului, 1878.
3. Comentariu la patentă urbarială din 1854.
4. Die romänische Amtssprache.
5. Mărul, 1883.
6. Date istorice despre familiile nobile române.

A colaborat la „Telegraful Român“ și la „Viitorul“, pliedând pentru activitate. A dat primul impuls pentru înființarea „Asociațiunii transilvane“. E membru al Academiei Române.

RECERINȚELE UNUI LITERAT

De vrei să treci de literat,
Trei lucruri ia 'n vedere :
Să moștenești pe-un unchiu bogat,
Să n'ai lipsă a cere ;
Păstrează să poți tipări
Făr' de prenumerare ;
Testează celor ce-ar ceti
Un fond de premiare.

VASILE C. OSVADĂ.

Născut la 9 Septembrie 1875 în comuna Măhaciu, județul Turda-Arieș, din părinți: notar de cerc.

A studiat la Blaj, Brașov și Viena.

Azi este directorul băncii „Agricola” din Hunedoara și directorul „Reuniunii propriet. de vite” (pentru asigurarea vitelor) din Orăștie.

A scris articole cu deosebire economice în „Tribuna” din Sibiu, „Foaia de Duminecă” din Timișoara, „Revista Economică” din Sibiu și „Lupta” din Budapesta.

Azi redactează în al patrulea an foaia „Tovărășia”, la început independentă, azi ca adaus economic al „Libertății” din Orăștie. Este colaborator economic la „Tribuna” din Arad.

A publicat:

1. „Legea tovărășilor”, Orăștie 1907.
2. „Băncile populare din România”, Sibiu 1907.

În pregătire:

„Puterea tovărășilor”.

Credințe economice.

Ajunși în anii 1840—50 cu o prea tinere conștiință de viață națională, a fost fatal să-și îndrepte toți cei buni ai noștri toate forțele, în spre jintele politice militante, prin care să socotea, poate atunci cu drept cuvânt, că mai repede avem posibilitatea să ne afirmăm ca neam și să ne întărim etnic și național.

Urmând greșitei axiome, împrumutată dela vecinii nostri unguri, că politica militantă se exhaurează prin contribuirea directă ori indirectă la conducerea statului, ori prin critica vieții de stat — ca administrație și ca instituție de drept public — ne-am cheltuit forțele cu proteste, cu combateri și cu apele la dragostea inimii românești.

E netăgăduit că acest fel de activitate a dat popoului, și mai ales nouă tinerilor temelia prețioasă, pepiniera admirabilă în care noi ne-am sădit și de unde ne alimentăm dragostea de neam și dorul muncii pentru întărirea și progresul nostru național.

În același timp însă am pierdut legăturile și continuitatea necesară cu munca prețioasă începută și susținută pe vremuri prin meseriașii români din Țara Sibiului, prin țehurile românești din confiniul militar și din județul Hunedoara, și apoi prin negustorii români grupați în Societatea Levantină dela Brașov, prin românii macedoneni presărați pe la Panciova și Neopianta, pe la Hunedoara și Sibiu ca și prin Muncaci și Budapesta.

Preocupările noastre „politice”, și mai târziu râvna de ieftină căpătuială, tot mai mult ne-au apropiat de funcționarismul producător de proletariat intelectual, ori de carierele cu rol mijlocitor și nu producător.

Grosul, jărănimea neamului nostru, lipsită de busola și mijloacele învățături a rămas de dragul gleei ori de nevoia vieții — credincioasă plugăritului. Și azi singură această clasă de plugari cinstiți ne oferă chiagul sănătos, din care cu timpul să se frământă pâinea trebuincioasă alimentării progresului nostru, — ca neam.

Ne dăm seama de situația defavorabilă în care ne ține lipsa organizației noastre sociale și economice — singure hotărâtoare în lupta de azi a popoarelor.

Dar această conștiință apreciere trebuie să ne îndrume toate forțele în spre munca economică pe toate brezdele afirmării sale. Plugăria să fie luminată și apoi ridicată la munca agriculturii industriale și comerciale.

Meseriașii nostri să fie înarmați cu noi cunoștințe pentru ca loc să-și cucerească în concurența ce li se opune. Negustorii nostri să-și potrivească munca de intermediare realelor trebuințe ale poporului nostru.

Căci ori cât s'ar afirma caracterul internațional al muncii economice, în situația noastră dată, — noi nu putem să ne clădim această muncă decât *numai pe temeliea celui mai șovinist sentiment național și pe convingerea că progresul nostru economic numai prin noi înșine îl putem înfăptui.*

Această credință, care trebuie să călăuzească întreaga muncă, își are explicația economică în convingerea că eu mai cu succes pot munci cu frațele meu decât cu un străin.

Pentru săvârșirea acestei munci însă ni se impune o aleasă organizație economică, care apoi să slujască drept mijloc dezvoltării noastre culturale, politice și naționale.

Această organizație, după credința mea nu o putem avea decât prin tovarășii la temelie cu cel mai larg și mai cinstit democratism și dragoste de frate!

I. U. SORICU.

Născut în Săcele, lângă Brașov.
Studiile și le-a făcut la Brașov, Cluj și
București. Astăzi e ziarist.

A scris la „Familia“, „Sămănăto-
rul“, „Luceafărul“, „Viitorul“ și „Tri-
buna“. Va scoate un volum de poezii,
pe care îl va intitula — probabil —
„Florile dalbe“.

CÂNTEC DE TOAMNĂ

Veștejită 'n vale pică
Frunza de arin,
Vine toamna, bruma pică,
Demonică, Demonică,
Ramura de crin!

Parfumatele verbine
Tremură ușor,
Mor duioasele verbine. —
Nu mai vine, nu mai vine
Draga mea și-a lor!

Numai dorul, cătră seară,
Gândului meu sol,
Vine dorul trist spre seară
Și'l trimet ca să dea iară
Lumilor ocol.

Eu îl văd pornind pe vale
Singur, singurel,
Munții i se dau din cale
Și de milă și de jale,
Codrii plâng cu el.

Iar din vâlul de tărie
Noaptea cade grea
Și mă chiamă și mă 'mbie, —
Noaptea vede, noaptea știe
Care-i rana mea.

Că sunt fir de tufănică
Pe mormânt străin,
Vântul bate, bruma pică,
Demonică, Demonică,
Ramura de crin!..

Dr. VASILE SUCIU.

Născut la 13 Ianuarie 1873 în Copăcel, lângă Făgăraș, din părinți țerani. Studiile le-a terminat în Blaj și Roma. Din 1898 a fost profesor la Seminarul din Blaj până în 1910, când a fost ales canonic metropolitan.

A publicat:

1. Hipnotism și Spiritism, Blaj 1906.
2. Teologia dogmatică fundamentală, vol. I. Blaj 1907.
3. Teologia dogmatică fundamentală, vol. II. Blaj 1907.
4. Teologia dogmatică specială, vol. I. Blaj 1908.
5. Teologia dogmatică specială, vol. II. Blaj 1908.
6. Principiile fundamentale ale religiei creștine. Blaj 1909.
7. Principiile morale ale religiei creștine. Blaj 1909.
8. Raportul dintre religie, știință și societate. Blaj 1910.

Firea omenească și legea creștină.

Poate că nu-ți vei fi dat seama niciodată de așămănarea cea mare dintre pădurețul altoit și omenimea încreștinată!

Pădurețul, până rămâne pădureț, și nu-l altoiești, nu poate produce decât numai poame pădurețe, iar dacă l-ai altoit, poamele, cari altcum ar fi fost pădurețe, sunt bune. Și de se va întâmpla că iasă cumva un lăugar de sub altoitură, vei avea pe acelaș pom, poame bune pe mlădișă altoită, și poame pădurețe, pe cea nealtoită. Aceleași rădăcini, acelaș trunchiu și acelaș suc, supt din pământ, produc poame bune ori pă-

durețe, după cum trece sucul prin mlădișă altoită ori prin cea pădureașă.

Întocmai așa și cu firea omenească, altoită cu legea creștină. Firea omenească, după feliul său, e pădureașă. Face ea, nu-i vorbă, poame. Își câștigă cunoștințe, dezvoaltă idei, săvârșește fapte bune. Dar toate acestea sunt poame pădurețe. Sunt fapte făcute de om, și pe cari le poate face omul! Sunt poame de soiul mai de jos.

Cunoștințele acestea ale minții omenești câteodată sunt nesigure, de altădată sunt amestecate cu greșeli. Ideile, pe cari le propoveduiește mintea, își au, pe lângă partea lor luminoasă, și partea întunecată. În sfârșit, de vei pune în cumpănă faptele bune cu scăderile lor cu tot, nu știu în care parte se va plecă cumpăna, pe partea faptelor bune ori pe partea scăderilor?

Ai vrea să vezi cu ochii nobilizarea aceasta a firi omenești prin legea creștină? Bine! Dar nu te voiu duce prin lumea Grecilor, nici prin a Romanilor, ca să-ți arăt poamele lor și să le asemeni cu poamele legii creștine. Nu! Aceasta nu se poate isprăvi în câteva șire!

În schimb ia harta globului pământesc și te uită, nu la întinsa Africă, nici la tinera Australie, ba nu luă în socotință nici chiar colosul din partea de miază-noapte a Aziei. Uită-te numai la Egipt, la Media, la Persia și la China. Adu-ți apoi aminte de măreția și cultura lor străveche de odinioară, preistorică pentru noi Europeanii! Atât erau ei de superiori celorlalți oameni, de Chinezii se văzuseră nevoiți în îngâmfarea lor, să se închidă cu zid de cătră ceilalți muritori. Iar astăzi? Dacă n'au dat înapoi, de bună seamă că n'au mers înainte!

Înțoarce-te apoi la mica Europă creștină, la Eu-

ropa cea de ieri de alaltăieri, și la fiica ei, la America. Și fă asemănare între cultura și bunăstarea acestora și între cultura și bunăstarea împărățiilor aceloră, odinioară atât de vestite, iar azi atât de înapoiate. Ce asemănare neasemenea!

Și, poate că înaintarea Europei și a Americii vine dela împrejurările prielnice, între cari s'au aflat și cari le-au ajutat în dezvoltare; ori dela împrejurările vitrege, cari le-au făcut să-și bată capul în lupta pentru existență? Nu! Împrejurările de traiu, fizice și geologice, au fost și sunt mult puțin aceleași și pentru Europeni, și pentru Egipteni și pentru ceilalți. Dar n'au fost și nu sunt aceleași împrejurările morale, religioase. Europeanii și Americanii țin legea creștină; iar Egiptenii, Chinezii și ceilalți rămași țin alte legi, țin legea mohamedană, brahmană ori budhistă. De aci vine toată diferența.

Legea creștină nobilitează sucul pădureșului, adică ea nobilitează mintea, voința și celelate facultăți ale omului. Mintea o luminează cu adevărurile veșnice, de Dzeu descoperite, cari tocmai fiindcă sunt absolut sigure și stau neclintite, ca tot atâtea faruri luminătoare dealungul drumului, ce-l face mintea omenească în căutarea adevărului. Voința omenească apoi, în faptele sale, are în legea creștină un îndreptar sigur: legea Dumnezeiască, propusă în toate amănuntele. Legea aceasta nu e întunecată, cum e legea firii în unele chestii și nu e elastică, ca să o poată suci după plac mintea în interesele-i private egoiste. Nu! Legea Dumnezeiască, propusă de legea creștină e limpede, amănunțită și neclintită.

Și, ca și când legea Dumnezeiască n'ar fi de ajuns la săvârșirea binelui, mai propune legea creștină și un alt motiv spre împintenarea omului la binele al-

truist. Acî rezidă puterea ei, în motivul acesta al celui mai sublim și mai curat altruism.

Faptele bune altruiste, zice legea creștină, nu de aceea trebuie făcute, fiindcă așa prescrie mintea — capabilă să le și schimbe când se bat în capete interesele private cu interesele publice — ci de aceea, fiindcă aceasta e voința lui Dumnezeu, stăpânul absolut al omului, de care omul nu poate scăpa, nici în bine nici în rău, și care din dragostea cea mare se jertfise pe sine pentru om și zisese, că tot ce facem deapropoapelui lipsit, lui îi facem, și că toți suntem frați, având același părinte.

Din îndemnul acesta de a face totul pentru iubirea lui Dumnezeu și a deapropoelui, au izvorât toate instituțiile filantropice de caracter public. Acî își au obârșie școlile, spitalele, azilele pentru orfani și nepuțincioși, societățile de ajutoare în toate lipsele omenești, societățile de misionari, cari își lasă casa și masa și se duc, cu punerea capului, peste țări și mări, la oameni barbari, ca pentru dragostea, ce o au pentru Hristos, să-i facă și pe ei părtași din binecuvântările legii creștine. Scurt! Din legea creștină au izvorât toate instituțiile filantropice, pe cari le avem noi, și pe cari cei vechi nici nu le visau macar.

Iată cum se nobilitează firea pădureață a omului prin altoirea religiei creștine întrînsa, Se întărește mintea în căutarea și aflarea adevărului și influențează voința la facerea binelui. Motivul, care ne îndeamnă să facem binele altuia, nu e mintea, nici însușirile atrăgătoare ale deapropoelui, ci dragostea, ce trebuie s'o avem față de Dumnezeu, care prin jertfa sa, pildă și poruncă ni-a dat să iubim și noi pe deapropoale.

Dr. ILARION PUȘCARIU.

S'a născut în Săhodo-
lul Branuii la 1842, din
familie de preot. A studiat
în Brașov, Sibiiu, și Viena,
unde a fost trimis de me-
tropolitul Șaguna. E. arhi-
mandrit în Sibiiu.

Lucrări :

1. Gramatica românească,
metodica folosită în in-
stitutele pedagogice.
2. Isagogia cu o mapă a
Palestinei.
3. Principii din pedagogie.
4. Manual de istoria bis.
pentru școalele medii.
5. Istoria mică bis. pentru
școalele populare.
6. Istoria biblică ilustrată
pentru școalele medii.
7. Istoria biblică mică pentru școalele populare.
8. Documente pentru limbă și istorie.
9. Mitropolia Românilor ortodoksi din Ungaria și Transilvania.
10. Istoricul catedralei (în colaborare cu episcopul Dr. Miron E.
Cristea și asesorul Matei Voileanu).

A colaborat la *Enciclopedia Română* și la mai multe re-
viste literare și științifice.

Un glofaș.

— Aduceri aminte din anii de copil. —

În satul nostru trăia vecin cu noi un om, cu nu-
mele Ghijă Păvălache, care trecea de filozoful satului.
Și cu drept cuvânt, pentru că el ducea o viață modestă
și retrasă de zgomotul lumii. Pe el nu-l vedeă omul
niciodată între bătrânii satului certându-se la vinars
pentru dreptățile comunei și pentru prețuri în cazuri
de pagube și conturbări de posesiune, cu toate că și

el ar fi putut da un sfat înțelept la vreme de lipsă. Imbrăcămintea lui e.ă o sarică lungă afumată, pe care o purtă și iarna și vara. Pălărie pe capul lui nu s'a pus, ci omul îl întâlnea ori cu capul descoperit, ori cu căciula veche și tocită pe cap.

Încălțăminte la lui, când simția trebuința ei în vreme de iarnă, erau tăpălăgi de materie de sarică sau pă-nură. Vorba lui eră vorbă apăsată și chibzuită; ori nu vorbea nimic, ori dacă vorbea, vorbea ca să se deose-bească de alți oameni.

„Bună ziua, nene George“.

„Mulțămesc D-Tale“, era răspunsul.

„Dar ce mai faci?“

„Mulțămesc lui Dumnezeu și D-Tale, că mai dau umbră pământului.“ — — „Nee! mâncate-ar raiul și te-ar luă dracu“, mai adăugea adresându-se la vacile, ce le păzea la pășune pe o coastă de loc năruită „Coasta lui Păvălache“.

Ce folos că lumea nu-l pricepea!

Mai întâi muierea lui după ce crescuse și mări-tase două fete ce aveă, îl lăsă singur. În singurătatea aceasta alui el se ocupă cu meditațiuni religioase.

În postul paștilor, când ceilalți oameni erau la câmp, pentru sămănăturile de primăvară și când în biserică în zilele de lucru aflai numai pe preot ce-tind ceasurile, făcând liturgia înainte sfințită, Ghișă Pă-valache nu lipsia din biserică, ci sta și el descul pe podeala de cărămidă, cu sarica în spate, ținând o psal-tire veche în mână. El nu știă ceî, de aceea de re-gulă o ținea întoarsă. Tocmai de aceea babele din sat începură a duce prinoase câte o dutcă, (un ban de a-ramă ce reprezintă 6 cruceri, deși era scris pe el 30) Ghișă Păvălache căci el știă ceî psaltirea deantearsele.

La perfecțiunea aceasta ajunse Ghișă Păvălache la vreme de bătrânețe, când nu mai aveà ce mânca.

A fost însă o vreme, când și dânsul erà mai tânăr. — Atunci... atunci, în anul de răsmirișă trebuì și el să meargă cu lancea în mână la loagăre. El ca om cu frica lui Dumnezeu și aici purtà în șerpar visul Maichii Precestii și erà îndestulit „a da umbră pământului“.

În întreaga expediție făcută în Săcuime n'a auzit nimenea un cuvânt din gura lui; cu atât mai puțin lancea lui s'a atins de carne vie. Când se întoarse însă cu ceilalți triumfători prin Săcele și văzù Ghișă Păvălache în șanș un Săcui mort, se repezi la el și ca un viteaz înfipse lancea în cadavru, zicând: „Mânca-te-ar raiul și te-ar luà dracul“.

Ghișă Păvălache a murit de mult, dar a rămas de povestie în satul nostru.

Dr. ION SCURTU.

Născut la 17/29 Martie 1877 în Braşov. Tatăl său a fost profesor la liceul român din localitate. A studiat în Braşov, Budapesta, Cluj, Leipzig. E doctor în litere şi filosofie. Trăeşte în Bucureşti; e profesor de literatură la Şcoala superioară de războiu şi la Seminarul Nifon.

A publicat :

Numeroase articole politice, foiletoane şi studii critice în „Gazeta Transilvaniei”, „Tribuna” din Sibiu, „Dreptatea”, „Epoca”, „Semănătorul”, „Minerva” şi „Seara” din Bucureşti.

1. Din trecut pentru viitor, (articole politice), Sibiu, 1899.
2. Probleme actuale în viaţa noastră naţională, (articole politice şi culturale), Sibiu, 1902.
3. M. Eminescu, Leben und Prosaschriften, Leipzig, 1903.
4. M. Eminescu, Romanul „Geniu pustiu”, c'un studiu critic, Bucureşti, 1904.
5. V. Tecuţa, Gedichte von Eminescu, studiu introductiv, Bucureşti, 1904.
6. Portretele lui Eminescu, Bucureşti, 1904.
7. M. Eminescu, Scrieri politice şi literare, c'un studiu critic, Bucureşti, 1905.
8. M. Eminescu, Proză literară, ediţie populară, Bucureşti, 1908.
9. M. Eminescu, „Lumină de lună”, Poezii, ediţie critică şi un studiu introductiv, Bucureşti, 1910.
10. Adina Olănescu, Cugetări; c'un studiu biografic.

În preparaţie :

11. M. Eminescu, Scrieri politice (vol. II).
12. Viaţa şi operele lui M. Eminescu, (monografie).

Cugetări.

Neclintirea vârfurilor de munți înflorează ca și zbuciumarea valurilor mării; culmile fericirii te cuturemură ca și adâncurile suferinții. Dar omul puternic râvnește înălțimile idealurilor și nu se înspăimântă de abisurile decepțiunilor. De pe culmile biruinței își pleacă smerita frunte înaintea Stăpânului lumii; din prăpastia înfrângerii își ridică ochii încrezători spre Dănsul.

*

Sunt atâția oameni fără de nici un merit real, al căror nume își răsună în urechi o viață întreagă. Dar sunt mai numeroși oamenii de valoare, al căror nume nu se rostește nici odată cu zgomot. Numai moartea, înviețoarea meritelor uitate, dățătoarea recunoștinței tăgăduite, se îndură să poarte faima celor modești și să spulbere de veci trufia celor deșerți.

*

Nu există caracter fără de sentimentul profund al jertfii de sine. Iar în lumea celor mulți și răi, cari s'ar mîncă de vii, puținele caractere, jertfindu-se, pier. Iată tragicul caracterelor, — osânda lor și prin ea osânda nobleței geniului uman.

*

Unii oameni sunt atât de generoși, că-ți doresc moartea, numai să-ți poată recunoaște mai curând meritele.

*

Modernii caută, pe 'ntrecute, a desăvârși „arta de a trăi”. Cei vechi se mulțumeau să idealizeze „arta de a muri”. Dar, lăcomindu-se la plăcerile vieții, modernii mor pe 'ncetul, zi de zi. Cei vechi înțelegeau, că viața adevărată începe dincolo de moarte. Numai viața asta rămâne — în faptele celor ce se duc.

*

Mai bine o mie de dușmani sinceri decât un prieten fals.

*

ZAHARIE BÂRSAN.

S'a născut la Braşov în
1879. Trăieşte în Bucureşti.

A scris :

1. „Poesii“ edit. Minerva, Bucureşti.
2. „Nuvele“ biblioteca Minervei, Bucureşti.
3. „Ramuri“, proză, editura Luceafărului.
4. „Impresii de teatru din Ardeal“ edit. Tribunei.
5. „Mărul“ dramă în 2 acte,
6. „Sirena“ dramă în 3 acte,
(jucate pe scena Teatrului Naţional din Bucureşti).
7. „Jurământul“, dramă într'un act, publicat în „Viaţa Românească“ din Iaşi.
8. „Se face ziua“ dramă într'un act din revoluţia lui Horia,
9. „Trandafirii roşii“ poem dramatic în 3 acte,
10. „Turnul Babel“ comedie în 3 acte,
înaintate Direcţiei Teatrului Naţional din Bucureşti.

A tradus :

din italieneşte, franţuzeşte şi nemţeşte o sumă de piese, pe cari le-a jucat în turneele de teatru prin Ardeal. Dintre ele sunt publicate: „Cântecul cocoşului“, „Capriciul unui tată“, „Dela Nord la Sud“, „Cănele şi Pisica“, „Sluga la doi stăpâni“ în biblioteca Societăţii pentru teatru din Ardeal şi „Salomea“ în „Biblioteca pentru toţi“ din Bucureşti.

IUBIREA?..

O fermecătoare stea
Ce cade 'ntr'o prăpastie adâncă...
O vezi şi-ţi părăseşti frumoasa stâncă
Să tot cobori o viaţă după ea.

Îți uiți de ceriul larg ce l-ai avut,
De soarele din zilele de vară,
Cobori, cobori înspre necunoscut
Pierzându-te 'n adânc fără hotară...

Căderea ta-i un vis... — îl știu eu visul! —
Și legănat de el, cu Dumnezeu!..
Coboară-te, coboară-te mereu
Cu ochii 'nchiși să nu zărești abisul...
Să nu te-apuce dorul de lumină,
De culmea ta stăpână peste zări,
Că-ți vei vedea viața o ruină
Și-i sta zdrobit la mijloc de cărări!..

MIHAIL GAȘPARI

Născut în 12 Ianuarie 1881 în Gătaia (Bănat) com. Timișului, din familie de preot. Locuiește în Bocșa montană, fiind protopop o. român.

A publicat:

Lucrări proprii:

1. „Japonia“, Lugoș, 1905.
2. „Altare dărâmate“, roman, 1909.
3. „Din vraja trecutului“, nuvele, Lugoș, 1908.
4. „Fata lui Oană“, roman ist. 1910.

5. „Din vremuri de mărire“, roman ist. Vălenii-de-munte 1910.
6. „Izrael“, roman dela sate, 1909.
7. „A fost odată“, roman dela sate 1911.

Traduceri:

8. „Malva“, de M. Gorkij, Lugoș, 1906.
9. „Poeme în proză“, de Turgeniev, Lugoș, 1909.
10. „Dama în haine sure“, de Georges Ohnet, 1907.

Păpărugă... rugă...

Așa să trec anii.

Dai încoaci, dai încolo, te învârtești în dreapta, în stânga și te pomenești dintr'odată cu părul rărit, cu mâinile tremurânde, adus de spate și bătrân.

De sus de pe colnicul vieții privești cu sufletul răzlețit la calea pe care ai făcut-o și simțești în adâncul tău — golul uriaș al vieții.

Într'o clipă îți trec pe dinaintea frânturi de icoane,

crâmpree mai vii ori mai spălătăcite din epopeea care constituie viața trăită.

Prin corpul slăbit trece o ușoară înfiorare. Sus la dricul vieții adie o boare recoroasă. Nu boarea aceea care alintă, ci aceea care — îngrozește.

Jos la poale e soare; căldura o simțеști și azi dar numai în reflexe de autosugestie. Da, odată te pripiai și tu în aurul cald de acolo de jos... erai finer atunci.

.....
În jurul meu firea își desface splendoarea de po-doabe. Belșug de binecuvântare tainică se revarsă pretutindeni.

Câmpiile investmântate în haine de mare finută, prăznesc marele praznic al învierii. Miile de ființe mișună ca o mare de credincioși, sub bolșile azure ale templului naturii.

Un dom măreț, splendid și nemărginit.

Zumăitul insectelor parc'ar fi murmurul rugăciunei masselor. Un murmur adânc, nuansat și plin de viață. Ca niște dascăli sărbătoriți, sburătoarele își revarsă cântările de strane, lăudând pe Acel din a cărui milă viază toate.

Iar câmpul înflorit, înalță tămâia mirezmelor spre bolșile albastre... O uriașă cădelniță încărcată cu smirnă.

.....
Tolănit în marginea unei trifoiste închid ochii și ascult tăcut, pândind zbuciumul și frământarea vieții din jur.

Soarele alintă cu privirea-i caldă pământul puțin cam umed.

Din sinii puternici zbucesc în valuri aburii înferbântării.

Firea întreagă tremură în zbuciumul de înfiorare al clipelor de înfruptare.

Din dragostea aceasta va eși — belșugul spice-lor de aur.

Mă perd pe mine însumi în acest cuprins sfânt, iar sufletul îmi tremură în emoțiile gândurilor cari răsar pribege în creerul copleșit de văzul atâtei splendori.

Prin văzduhul siniliu, doi ciocârlani se gonesc agale. Să joacă scăldându-se în aurul de lumină; se ciocnesc porniți spre dragoste... femelușa se mai opune... și deodată cad ca două săgeți, perzându-se în săcăriștea învecinată.

Peste întinderea uriașă văzduhul ferbe ca într'o căldare.

Un pitpălac pribeag își anunță prezența prin vocea-i stridentă.

De pe holda de alături, doi copilași să îmbulzesc în fugă mare spre obraș. Un cal făcea semne de dragoste unei trifoiste și copiii se repezira să-l abată. În fugă sperie un fluturaș albastru. În clipă o pălărie scălciată la obezi se avântă după fugar. Fluturașul însă să ferește, își ia vînt și dispare în înălțimi.

Copilul privește pe urma lui dornic, pe urmă izbucnește într'un rîs argințiu. Eco-ul rîsului se resfrînge ca sunetul de clopot peste valurile verzi.

Mă proptesc în coate și-i privesc.

Copiii își găsesc repede altă petrecere.

Au prins o păpărugă «vacă alui Dumnezeu» și așezându-o pe palme, încep să-i descante:

Păpărugă... rugă...

Păpărugă... rugă...

Încătro vei zbura

Într'acolo m'oi însură...

Păpăruga aleargă neliniștită pe cele cinci degete ale mânușei, căutând o eșire. Văzând că nu-i scăpare, își desface aripioarele punctate și-și ia zborul încălțrova.

Copilașii o urmăresc cu luare aminte, nizuindu-se a gâci satul spre care a plecat păpăruga — unde se vor însurà.

.

În vremea aceasta calul să înfruptă liniștit din trifoiul vecinului.

Priviam înduioșat la fețele celor doi copilași.

Vedeam pogorându-se peste dânsule umbra îngrijorării...

Poate întâia lor grijă în viață... *„Într'acolo m'oi însurà”*.

Sărmani copilași. Cine ar ști spune câte surprise vă ascunde viața.

.

Și eu urmăream cu gândul în atâtea rânduri zborul păpărugelor în zilele calde ale verilor fecunde, pe întinsele și mănoasele lanuri ale iubitului meu Bănat.

Ci azi, frânt de luptele date, numai amintirea bucuriilor de demult dacă o mai simțesc.

E grea viața și e dușmană omului. Ce bine a fost când mai credeam în ursită, când vedeam rostul cuvântului — a fi.

Au zburat anii ca și păpărugile. S'au dus iluziile — odată cu anii copilăriei.

E cald afară, același aur de lumină să toarnă peste mine... și totuși simțesc trecându-mi prin oase o ușoară înfiorare...

Păpărugă... rugă...

OCTAVIAN C. TĂSLĂUANU.

S'a născut în comuna Bilbor (comit. Ciuc), din familie preotească, la 1876. Studiile liceale le-a făcut în Ungaria, iar cele universitare în București. În cursul studiilor universitare a fost profesor de limba și literatura română și istoria Românilor la liceele particulare din București. Dela 1902—1906 a fost secretar la Consulatul General al României din Budapesta. Dela 1906 e secretar al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român” cu sediul în Sibiiu. E director al „Muzeului Asociațiunii”, în care calitate a adunat foarte multe o-

biecte pentru Muzeu și a făcut studii etnografice și de artă populară. În Budapesta a întemeiat tipografia „Luceafărul”, în editura căreia au apărut mai multe opere literare de-ale scriitorilor dela noi și din România.

A publicat:

1. „Informații literare și culturale”, edit. W. Krafft, Sibiiu, 1910.

Redactează:

Dela 1903 revista „Luceafărul”, care e în anul X. de existență.

Dela 1906 revista Asociațiunii „Transilvania”.

Dela 1911 „Biblioteca populară a Asociațiunii”, care are peste zece mii de abonați țărani, ca membri ajutători ai Asociațiunii.

Sub îngrijirea dsale apare „Biblioteca scriitorilor dela noi”, ce se publică în editura „Librăriei Naționale” S. Bornemisa.

Poporanismul.

— FRAGMENT. —

Cultura, arta și literatura nu pot fi niște privilegii numai pentru clasa cărturarilor, ci ele trebuie să se transforme în bunuri ale poporului întreg, prin urmare

și ale țăranimii. De aceea cărturăria noastră are datoria morală a se strădui în toate manifestațiunile ei culturale și artistice să se apropie de popor și, în acelaș timp, să se îngrijască prin toate mijloacele a ridica nivelul cultural al țăranimii. Căci numai când vom avea o țăranime bine situată materialicește, disciplinată moralicește și cultă, și când ideile conducătorilor ei intelectuali vor trăi în cunoștința tuturora, numai atunci se va realiza adevărata *unitate culturală*. Când se va realiza acest ideal, atunci scriitorii și gânditorii neamului vor fi cunoscuți și la țară, căci ei vor fi expresia superioară și organică a sufletelor înfrățite cu munca ogoarelor.

În acest caz și arta și literatura vor fi ale tuturora.

* * *

Dar ce înțelegem *astăzi* sub poporanism în literatură?

Iată ce cred eu că trebuie să înțelegem: *Literatură poporanistă e aceea care se adresează, fără deosebire de clasă, întreg poporului, e aceea în care prin limbă, prin cugetare și prin simțire se reoglindește sufletul poporului.*

Literatură poporanistă e întreagă literatura noastră poporală artistică, e literatura plină de poezie a cântecilor bisericești, a cronicarilor și literatura artistică a scriitorilor populari. Literatură poporanistă e, mai de parte, partea aceea din literatura cultă, care poate fi înțeleasă și simțită de poporul întreg. Poporanisti sunt deci în parte și scriitorii: C. Negruzzi, Alexandrescu, A. Russo, Alecsandri, M. Kogălniceanu, I. Slavici, M. Eminescu, Al. Odobescu, I. L. Caragiale, G. Coșbuc, Al. Vlahuță și alți scriitori tineri de seamă. În opera fiecăruia dintre aceștia găsim creațiuni, cari se adresează

neamului întreg, cari pot fi înțelese și gustate atât în saloanele orașelor cât și în șezătorile dela sate.

Literatura poporanistă e deci literatura care încălzește deopotrivă, ca un soare, sufletul întreg al poporului.

D-l I. Slavici ne spune că așa a înțeles poporanismul și Eminescu:

„Eminescu — zice d. Slavici — care nu eră eșit din mijlocul poporului, țină să se potrivească întru toate cu poporul, pentru că numai așa putea să străbată și să rămăe. — Pătura superpusă, din care eșise el, eră în gândul lui ceva întâmplător, stricat și efemer; tot stricat și efemer trebuia să fie deci și tot ceeace se potrivea numai felului ei de a fi. Nu avem să scriem pentru ea, „apa care curge“, ci pentru întregul popor, „pietrite cari rămân“, și rostul întregii noastre lucrări intelectuale era să asimilăm „pătura superpusă“, făcându-o deopotrivă cu masele mari ale poporului“.

Așa gândea cea mai strălucitoare minte a neamului nostru, Mihail Eminescu.

Acest poporanism îl întâlnim în toate literaturile popoarelor și poporanismul numai astfel înțeles poate avea un drept de existență viitor în artă și în literatură.

Pe aceste căi au îndreptat nu numai literatura ci întreaga artă, criticii de artă ai Angliei: Ruskin, Morris și Crane cari cer o artă poporană, a artă pentru toți. „Arta ce o căutăm — zice Crane — este arta la care ia parte toată națiunea; numai această artă poate deveni o putere, care-i mână pe toți, numai această artă va înceta de a fi o jucărie scumpă pentru cei puțini“.

În străinătate există o mișcare puternică pentru democratizarea artei. Și celor ce se tem că prin această

coborîre a artei, i-ar scădea valoarea, le răspunde așa de frumos pedagogul Gurlitt: „Tendința de a cultiva poporul prin artă este serioasă și rodnică. Dar toți cei ce lucrăm la ea am părăsit nădejdea că democratizarea artei i-ar aduce acesteia puteri nouă. Tendința artei este aristocratică, puterile ei sunt în cei pușini, în cei tări, în indivizi. Nu vom avea un popor de maestri, *dar vom avea un popor care pricepe pe maestri săi, care-i admiră, care-i ascultă!*

Așa cred că trebue să înțelegem poporanismul în artă. Și nădăjduim că și artiștii noștri se vor strădui ca creațiunile sufletului lor să trăiască în sufletul neamului întreg.

Astfel vor împlini cu toții chemarea poetului Vlahuță pe care o adresează purtătorilor cuvântului!

Voi, căror vi-s'a dat solia sfântă
De preoți ai acestei mari puteri;
Voi, în al căror suflet se frământă
Înfunecate valuri de dureri

Și gânduri *de-un întreg popor gândite*
— Nu duceți minunatul vostru dar
Ofrandă mânilor nelegiuite;
Ci, ca pe sfânta masă din altar

A 'mpărtășirii taină precurată,
Așa cuvântul să vi-l potriviți
Că mii de inimi la un fel să bată
Și miilor de veacuri să vorbești.

MARIA CUNȚAN.

S'a născut în Sibiiu la anul 1862. Trăiește în locul natal.

A publicat:

1. „Poezii“, Orăștie.
2. „Poezii“, Minerva, București.

Traduceri:

3. „Fecioara dela Orleans“ dramă romantică de F. Schiller, la W. Krafft, Sibiiu.

A colaborat la revistele: „Familia“, „Revista Literară“, „Revista Ilustrată“, „Foaia Literară“, „Dochia“, „Revista Noastră“, „Junimea“, „Revista Politică și Literară“, „Primăvara“ și la foile: „Tribuna“, „Telegraful Român“ și „Țara Noastră“. De prezent colaborează la „Luceafărul“ și „Foaia Poporului“.

CÂNTEC DE TOAMNĂ

Acum când iau condeiu 'n mână
Din mâna dorului ortac,
Sunt pe iubirea mea stăpână,
Alătea farmece mă 'ngână
Și gândurile bune 'mi tac.

Tot ce eră scris să răsară
Pe al firei plai înfelenit,
Învie cuprinzând cu pară
Ca 'n zilele de primăvară
Sufletul meu întinerit.

M'aş avântă ca ciocârlia
Cătră seninul răsărit,
Pe vânt mi-aş măsura țăria
Prelung ar răsună — câmpia
De veselul meu ciripit.

Dar o tomnatică durere
Îmi pune stavilă la dor;
Iubiți cât inima vă cere
Vin nopțile de priveghere
Și anii grei cu jalea lor.

Și-acum când pun încet din mână
Condeiul dorului ortac,
Simt greutatea de țărână
Și bucuria mea păgână,
Și cântecele mele tac.

GAVRIL TODICA.

Născut în comuna Iclodul-mare (lângă Gherla), la 3 Faur 1877, din părinți țărani. Astăzi e contabil la „Geogeană“, în Geoagiul-de-jos, lângă Orăștie.

Scrieri :

1. Biblioteca populară a „Tribunei“, Nr. 50—53.
2. Posta, telegraful, telefonul. (Bibl oteca populară a Asociațiunii).
3. Vulcanismul. (Ibid.)
4. Palavre.
5. Studii științifice.

Colaborează la „Gazeta Transilvaniei“, „Revista Economică“, „Românul“ și „Cosinzeana“.

Specializare și enciclopedism.

Să cugetăm mai întâi la fapte. Domnul Iorga, cu activitatea-i de istoriograf; dl A. C. Cuza, cu activitatea-i de economist, sunt pronunțat specialiști. Asemenea dl Țițeica în matematici, dl Istrati în chimie, dl Victor Babeș în bacteriologie, dl Aurel Vlaicu în tehnică. Esemplele le-am putea continua după plac. S'a îndreptat fiecare, conform dispozițiilor firești, spre un ram de lucru. S'au introdus în el, l'au studiat în amănunțimi, l'au aprofundat. *Numai astfel se câștigă rezultate pozitive* pentru viața reală.

Acum cetiți: Omul și pământul; Scrisorile către Vasile Alexandri; Convorbirile economice, de Ion Ghica; cetiți: Cuvinte din bătrâni, Ion Vodă cel cumplit, Ety-

mologicum Magnum Romaniae, Sic cogito, de Bogdan P. Hașdeu. Veți rămâneți surprinși de enorma diversitate a materiei, de cunoștințele vaste, ce transpiră din scrieri.

Vă place Iorga, cu lucrările-i multe de nu le mai poți urmări. Vă place Vlaicu cu aeroplanul său, Țișea în cursurile de analitică, dar vă place și Hașdeu, în estraordinara gimnastică a inteligenței, în știința-i universală.

Cu toată specializarea, la care sunt obligați oamenii de știință, în rațiunea abundenței lucrului și a terenului vast de cercetări, există un fond comun, *adevărul*, care susține anumită legătură între toți ramii de activitate științifică.

Legătura aceasta, al cărei substrat e *adevărul*, e atât de pronunțată, încât foarte rar lasă pe specialiști exclusiv în domeniul de investigații ce și-l-au ales. Li îndeamnă spre alte și alte păragini: dela cele mai înrudite, până la cele mai eterogene. Istoriograful Iorga, economistul Cuza, trec la politică, la filozofie, la chestii culturale generale. Chimistul Istrati trece la istorie, trece la politică, trece la chestii economice. Astronomul Flammarion îmbrățișează meteorologia, geologia, filozofia. Exemplele iarăși le-am putea înmulți după plac.

Începem a ne da seama, că multele clasificări, multele compartimente cu subcompartimente de cercetări, — tot atâtea efecte ale divisiunii muncii — nu sunt scopuri, ci numai mijloace, în *căutarea adevărului*, care numai acesta poate fi scop. În vederea lui, e așa de anevoioasă unilateralitatea în cercetări. Disgustătoare chiar. Adevărat, că ar fi absurditate a ști că știi totul, să analizezi totul, ca odinioară Pico de Mirandola. Ba, pe zi ce merge e mai anevoios, e im-

posibil, să devii un Arago, un Alexandru Humboldt, un Hașdeu, în multiplele lor sfere de cercetări. Dar este un fond comun de idei generale, un enciclopedism întemeiat pe cercetările științifice moderne, o sintesă filozofică a acestor cercetări, oricât de variate ar părea ele. Isvor de nouă progrese, care se manifestă într-o exuberanță de lucrări filozofice — științifice, a căror răsărire ar fi fost imposibilă înainte de cercetările speciale, ale specialiștilor.

Pe mine mai mult mă atrag, sub acest raport, câteva scrieri de: Poincaré, Flammarion, Painlevé, Laisant, Balfour, Spencer, Crookes, Prohászka, la streini; Rădulescu Motru („Știință și Energie“) la Români.

VIRGIL ONIȚIU.

S'a născut la 1864 în Reghinul-Săsesc. A studiat în Seghedin, Sibiu, Viena și Budapesta. În 1 Sept. v. 1890 a intrat ca profesor la gimnazul din Brașov a cărui director e din 1894. E viceprezidentul Societății pentru fond de teatru român și membru corespondent al Academiei Române.

Lucrări:

1. Carte de citire pentru cl. I. și II. gimn.
 2. Carte de citire pentru cl. III. gimn.
 3. Carte de citire pentru cl. IV. gimn.
 4. Limba română (elemente de filologie) pentru cl. IV. gimn.
 5. Istoria Literaturii române, manual litografiat pentru uzul clasei VIII. gimnaziale.
 6. „De toate“, schițe și povești.
 7. „Clupe de repaus“, schițe în 2 vol. (sub pseudonimul: Sorcovă).
 8. „În sat la Tânguești“, piesă teatrală.
 9. „Pentru ochii lumii“, piesă teatrală, localizată după Labiche.
- A scris numeroși articoli în chestii literare, culturale și de actualitate în diferite reviste și ziare românești, și a tradus diferite povești și romane după Tolstoi, Jules Verne și Dostoievski.

Discurs de bineventare

rostit cu ocaziunea întrunirii jubilară a maturizanților gimnaziului român din Brașov (cursul anilor 1895 și 1900) în ziua de încheiere a anului școlar 1909/10, în sala festivă a gimnaziului din Brașov.

Domnilor și Doamnelor!
Iubită tinerime școlară!

Sărbătoarea noastră de azi a încheierii anului școlar nu e ca toate celelalte. Ea se distinge prin prezența unor iubiri și dragi oaspeți, veniți din cele patru

unghiuri ale neamului. Ei nu sunt nici școlari, cari să-și aștepte cu nerăbdare certificatele lor anuale și nu sunt nici părinții școlarilor în așteptare. Dar Dv. știți bine cine sunt, sunt iubișii nostri fii suflatești depe vremuri, sunt copiii acestei „Alma mater!” Plecat-au dela această vatră părintească, unii de 10, alții de 15 ani și iată-i revenind azi de peste țări și mări la sânul drag al mamei lor, socotind să prindă puteri nouă pentru lupta zbuciumată a vieții și — adaug eu — pentruca să reverse puteri nouă în inima iubitei lor mame.

Drumași munciți pe căile grele ale vieții, unde puteau să găsească un scurt popas de recreație, de reîntinerire și de reînvigorare, mai desfătat și mai drag decât la sinul mamei lor! Precum Anteu din poveștile mitice prindea puteri nouă în lupta cumplită cu nebiruitul Hercul de câteori atingea măcar pe o clipă pământul, mama lui, — tot astfel și voi, iubișilor, ați venit să vă adăpați la izvorul nesecat de puteri vii, ce izvoresc pentru niște fii iubitori, din sinul de mamă...

Dar dacă voi lupte grele v'ați luptat și ați venit acum să prindeți aci puteri nouă pentru luptele vieții, cari vă așteaptă de aci înainte, — luptatu-s'a, dragii mei, de când duși ați fost voi, — și școala noastră: o luptă grea și istovitoare! Și precum vouă Vă trebuiesc puteri nouă în luptele vieții, puteri pe cari ați venit să le înnoiți aci, tot așa și școala-mamă are nevoie de puteri nouă pentru greaua ei chemare, puteri, pe cari le strânge din dragostea și recunoștința voastră, din inimile voastre, pe cari le-ați adus azi prinos ei...

Și cum vă văd reveniți azi din depărtări necunoscută, — gândul meu zboară în lumea minunată a basmelor noastre, acest poem plin de vrajă, vis încre-

menit al sufletului poporului românesc, în care înțeleșuri adânci să învălesc în haina poveștii cea țesută din fire de rază, cu alesături de petri nestimate, scăpărate din luminile bolșii cerești.

Și-l văd pe bătrânul împărat din poveștile străbune cum șade, uitat de moarte, în jețul său de aur: „barba în pământ i-ajunge și genele la piept“. El își adună fiii în jurul scaunului domnesc. Sunt mulți și voinici! Și-i trimite în lumea tainelor și minunilor neștiute. — în basme i se zice acelei lumi: țărâmul celălalt, — noi i-am zice azi: vieața, — ca să-i aducă un ulcior de apă vie din izvorul tinereții fără bătrânețe, coala din grădina zinelor, dincolo de marginea alor șapte lumi, fiecare cu câte 7 împărășii, din cale.

Și se duc voinicii... Se duc ca vântul și ca gândul, pe cai hrăniți cu jărat și deprinși a spinteca văzduhul în zbor...

Ei pleacă rânduri, rânduri..... alșii și iar alșii.....

Bătrânul împărat este în așteptare.

Trec zile, trec luni, trec ani!

Multe rânduri de voinici nu mai revin niciodată! Tărâmul celălalt i-a mistuit, fiindcă au uitat în goana lor de sfaturile înțelepte ale bătrânului împărat și au căzut în cursa ispitelor fără samă; abătându-se unii de pe drumul cel bun, au rătăcit pe căi rele și s'au prăbușit în prăpastii, alșii scârbiți de-atâta treapă după niște izvoare de apă, cari poate că nici nu or fi fiind, și-au pierdut credința și s'au așezat la margini de drum, fermecați de grămezile de aur și de argint presărate în cale de alianul neîmpăcat al schintei cerești din sufletul omului.

Din mulți chiemași pușini au fost aleși.. Dar în sfârșit după ani îndelungați de așteptare..... iată-i că se

apropie!... Vestea sosirii să împrăştie ca razele de lumină... pretutindeni!.. Bătrânul împărat zâmbind îşi deschide pleoapele plumbuite de piroteala vrâstii... Sărbătoare mare!... flori şi frunză verde să aştern pe drumuri... Alaiul soseşte. ...Voinicul descalică... Bătrânul se ridică din scaunul său, binecuvântă pe cel mult aşteptat şi-l sărută cu drag pe amândoi obraji arşi de soare şi de vijelii... atunci voinicul îi întinde ulcior de piatră cu apă vie din izvorul tinereţii fără bătrâneţe, pe care l-a adus cu moartea pe moarte călcând... şi împăratul bea din ulcior... Minune!... Bătrânul a întinerit! — Stolorile de duşmani, adunaţi din tot hăul, pândind la prada împărăţiei, când va fi să închidă ochii bătrânul împărat, se risipesc în vânt, uimiţi şi îngroziţi de minunea ce-au văzut aievea!

— — — — —
Până aci povestea. — — — — —
— — — — —

Acest institut de învăţământ mi-se pare azi ca împăratul din poveste. E bătrân, stăpâneşte doar de chiar 60 de ani, şi Doamne, grele s'au mai făcut vremurile din urmă!... An de an el trimite stolori, stolori de voinici, călări pe caii de jaratic ai învăţăturii, ai credinţei, ai iubirii de neam, de lege şi de ţară... li trimite în hăul nesfârşit al vieţii, tărâmul celălalt, cum îi zice în basme... Şi mulţi, ah, prea mulţi, duşi sunt pentru totdeauna!.. Bătrânul pierde mulţi fii prin prăpesteniile neînchipuite ale tărâmului celuilalt!... Fiecare îi pierde sapă câte o brazdă de durere, şi de vrâstă în faţa lui — şi scoate câteun fir alb în pletele lui...

Dar azi bătrânul împărat iar a întinerit... La-ţi întinerit voi, dragi voinici, cari nu v'aţi pierdut pe că-

rările încălcite și ispititoare ale vieții, ci bună luptă ai luptat și v-ai înapoiat mândri, biruitori și oțeliți, aducându-ne ulciorul plin de apa viie a tinereții fără bătrânețe...

Binecuvântați să fiți drumași tari în credință și nobili prin iubire, binecuvântați să fiți pentru tinerețea și puterea ce ni-o aduceți, — binecuvântați să fiți, pentru că biruind vremelnicia omenească, ne-ați întărit credința noastră în vecinicia aceslui institut românesc de cultură! Fiți pilde vii celorlalte stoluri de voinici ai culturii româneștii, pe cari îi trimitem an de an în largul lumii, ca văzându-vă pe voi, să nu piardă credința și nădejdea și să lumineze cărările vieții unui neam vechiu, pacinic, cinstit și cuminte, care i-a crescut cu mult amar și din multă sărăcie, tocmai pentru că să aibă dela ei:

lumină din lumină!

Iubiți foști elevi!, în numele școalelor noastre și al foștilor vostri povățuitori de odinioară, vă zic din tot sufletul:

Bine a-ți venit!

ION BORCIA.

S'a născut în Sibiiu la 23 August 1880, din familie de avocat. Trăiește în Sibiiu ca profesor la școala de fete a Asociațiunii.

Scrieri:

a) originale: poezii publicate în revistele „Familia” (iscălite Sorin), „Sămănătorul” (unele iscălite I. Corbea), „Luceafărul” și „Ramuri”;

b) traduceri: 1. poezii, de diferiți poeți germani.

2. „Ifigenia în Taurida” de Goethe, („Luceafărul” 1907).

3. „Iuliu Caesar”, de Shakespeare („Luceafărul” 1911).

SONET

Aș vreă să 'nchin un imn pios iubirii,
Vrăjit din harfa razelor de lună,
Din mândre flori să-ți împletesc cunună,
S'adun în ea mireasma 'ntreag' a firii.

Dar cât de aspru cântecu-mi răsună,
Cununa e de spini, iar trandafirii
De-acei cu cari se 'mpodobesc martirii,
Țipând se rupe strună după strună...

Trosniri de puști aud în depărtare,
Văd răsărind din piepturi flori de sânge,
Și simt trecând a morții 'nfiorare...

Aud blestem, scrâșniri și glas ce plânge,
Văd un popor în mută 'ngenunchiare...
Aș vreă să cânt... dar inima-mi se strânge...

N. PETRA-PETRESCU.

S'a născut în 7 Nov. 1848, din părinți țărani, în comuna Ibănești, comit. Murăș-Turda. A studiat în Reghinul-Săsesc, Bistrița, Blaj și Sibiiu. A fost unul dintre primii funcționari ai „Albinei”. Astăzi e director la „Cordiana” în Fofeldea.

A colaborat la „Albina” (Pesta), „Familia”, „Gazeta Transilvaniei”, „Observatorul”, „Telegraful Român”, „Transilvania”, „Amicul Tinerimei” (București), „Școala Română”, „Românul”, „Meseriașul Român”, „Rândunica”, „Țara Noastră”, „Noua

Biblioteca Română”, „Amicul Copiilor” (București), „Amicul Familiei”, „Economul” (Blaj). „Revista Ilustrată” și „Albina Carpaților”.

A publicat :

1. Biografii romane, de A. W. Grube. Sibiiu, W. Krafft, 1876.
2. Mandrin, căpitanul bandiților, de Cl. Robert. Sibiiu, Tipografia Closius, 1877.
3. În munți, scenă dramatică, Sibiiu, 1879.
4. Nepotul ca unchiu, comedie de Schiller. Sibiiu, W. Krafft, 1880.
5. Studiu din economia națională. Despre bănci, etc. Sibiiu, Tip. Archid. 1881.
6. Ciprian Porumbescu, biografie, reproducere din „Amicul Poporului”, calendar pe 1884.
7. Satul cu comorile, novelă localizată. Brașov, Tip. A. Mureșianu.
8. Constantin Popasu, necrolog. A. Mureșianu, 1890.
9. Povestiri alese. Brașov, A. Mureșianu, 1892.
10. Asociațiunea pentru sprijinirea învățăceilor și sodalilor români, Brașov, 1893.
11. Compas românesc și Anuar financiar și economic. Sibiiu, Tip. Arch., a. I.—V. 1893—8.
12. Monografia institutului „Albina”. Sibiiu, Tip. Arch., 1897.
13. Carnetul roșu. O interesantă novelă nihilistă, trad. Brașov, A. Mureșianu, 1901.

14. Geloșii, comedie, trad. Brașov, A. Mureșianu, 1905.
15. Pomul de Crăciun, icoană familială, teatru, trad. Brașov, A. Mureșianu, 1906.
16. Ilie Marin, istorioară pentru tinerime. Din nemțește. București, „Minerva“, 1905.
17. Din putere proprie. Biblioteca Asociațiunii, nr. 35. Sibiu, Tip. Archid., 1909.

„Masa“.

Se scrie, că obiceiurile la nunțile românești se deosebesc după ținuturi. Astfel, pe valea Hârtibaciului, în comuna Fofeldea din comitatul Sibiiului, mi-s'a dat ocaziune să fiu de față și să iau parte la o petrecere populară, pe care n'am văzută în alte părți locuite de Români.

Intr'ale mâncării ceremoniile la nunți sunt foarte simple în părțile acestea. Nunta ține, ce e drept, trei zile. Voie bună cu preumblări dela socru mare la socru mic, dela socru mic la socru mare, preumblare la nași și totuși cheltueli modeste.

Dar nu voiesc să vorbesc de astă dată despre nunți.

O urmare a nunții este masa, obicei religios, împreunat iară cu mâncări, beuturi și multă voie bună. Fiecare păreche cununată își ține de sfântă datorie să pună masa. „Fără masă nici nu se poate ajunge în rai; dacă ajungi, n'ai ce mânca, dacă nu pui masă în lumea asta“.

Masa se pune de obicei la anul după cununie. Se pune însă și mai târziu, după cum îi dă finului mâna; o pune însă bucuros, pentru că el la masă capătă darul dela nași, nu la nuntă. La masă invită și

nașii și finii de regulă pe neamuri, pe vecini, dar și pe alții pe cine vreau.

Pe mine mă poftise nașul Toma Sava, un fruntaș din comună. Părintele îmi spusese mai dinainte, că voi fi chemat.

Eră Duminecă, după biserică. Intru cu preotul în curtea finilor. În curte dealungul, aproape cât fine curtea, eră întinsă o masă mândră și frumoasă. În capul ei erau două mese, lipită de aceastea o scară lungă, așezată pe scaune, pe ea scânduri și pe deasupra eră acoperită cu fețe de mese.

Pe masa din frunte eră așezat Pomul sau Mărul*), o creangă frumoasă de măr, cu mai multe crăci, dacă se poate cu frunze, împodobit cu mere frumoase, roșii, ca un șir de ațe cu prune uscate și măceșe, o luminare de ceară de stupi, împletită din mai multe feștile. În împletitură se află 2—3 mere. Răzimate de pom sunt două scări lungi de pâne, pe cari se suie nașii la cer.

Tot aici se mai află doi colaci mari, aproape fără gaură la mijloc, două năporoșne, un fel de prescură mai mare, două blidișele cu urez fiert, cu câteo lingură deasupra, două ulcioare pentru apă, în grumazi cu câteun colac și cu câteun măr deasupra, două cămeși cusute frumos, una pentru naș, alta pentru nașă.

Dealungul pe celelalte mese, pomi împodobiți cu mere, colaci mai mici și *capetele*, de comun trei. Fiecare cap constă din doi colaci, la mijloc două crestăte și doi arhangheli. Pe colaci și celelalte pâni, pe fiecare se află câteo luminară de ceară. Iar în capul mesei a doua, doi inși țin vișeaua care o cinstește

*) În alte părți pomul îl pune la nunți. Aici nu se pune la nuntă.

nașul. Aceasta este lucrul principal la punerea mesei. Ea este bucuria finilor. În cazul nostru eră o vișea, rassă de Svișera, cumpărată cu 27 coroane. Firește, eră împodobită cu pantlici și luminări în coarne.

Îndată după sosirea preotului, vin nașii cu invitații lor. Ei încă aduc un pom și doi colaci mari. Din aceștia unul se schimbă cu alt colac din ai finului. Între alte podoabe, pe pomul nașului se află un giolgiu și o păstură, două obiecte de îmbrobodit pentru fina.

După ce se adună cu toții, fiind curtea aproape plină, preotul începe slujba, care se sfârșește cu colivă. La slujbă se pomenesc viii și morții, în spate de pătate, din partea finilor, cum și nunii. Coliva constă din fărâmaturi de colac, tăiate ca anafora, nu din grâu fierț, cum se obișnuiesc în alte părți.

După terminarea slujbei, preotul începe împărțirea bogățiilor de pe mese. Mai întâi cheamă pe nași și le spune, că finii lor, din dragoste, vreau să le facă niște „cinsturi”. Iacă nașule, o cămașă frumoasă, hai să vedem potrivește-se? (luând cămașa menită pentru nașă, o desface). O! asta nu-i cămașă, pare că-i prea lungă. Tot cu glume predă nașilor pomul finilor, scările și doi colaci mari.

Și acum trece la darul nașilor și predă finilor vișeaua cea „scumpă”, pomul și colacii. Când colo ce mai vede părintele? Vede pe fin cu capul gol. Sărmanul fin! „Nașule iată pe *hin-to**! săracul, cu capul gol ...n'ar strică, să-i dai o căciulă, să nu răcească la cap”. Ce să facă nașul? Uitase să aducă căciulă, ori spune, că i-au stârpiț oile astprimăvară, dar adaugă, că-i gata să-i dea bani, să-și cumpere o căciulă, ca să nu i se bolnăvească *hinul*... bagă mâna în buzunar

*) finu-tău.

și scoate câteva coroane, pe cari le pune în palma finului, a cărui față strălucește de bucurie.

Nașii de botez capătă ulcioarele.

După acestea preoteasa se apropie de capete și-și umple cu ele desagi frumoși, aduși anume pentru scopul acesta. Tot în desagi își au locul și năporosniile. Preotul, spre necazul preotesei, scoate din desagi o năporosniță, ori un arhanghel, cu cari astupă gurile celor cântăreți flămânzi. Eu deși n'am cântat, m'am ales cu un sfânt arhanghel, un colăcel și o luminărică.

Blidișelele cu urez, unul este pentru preot, celălalt pentru nun. Din acesta gustă câți ajung.

Și acum se aruncă cu toții, mic cu mare, asupra celorlalți pomi... Bucuria copiilor. Cu ocaziunea aceasta trebue să se mai răstoarne și câte o masă, ca veselia să fie cu atât mai mare. Pe urmă, finul și fina umblă cu desagi și împart la toți colăcei și câte o lumină de ceară.

Sfârșindu-se ceremonia cu masa din curte, oastea nașului este poftită la masa întinsă din casă. Preotul dă binecuvântarea și toți se așează pentru gustare. Deodată încep și glumele, ba că Sopa n'a mâncat de o săptămână, numai ca să poată mânca acum, ba că cutare să nu mănânce carne, că n'are dinți, și altele.

Mâncările regulamentare sunt: varză cu râncezală, ar fi să fie cu carne, dar bucătăreasa a pus pe semne carnea deoparte. Fapt pentru care este și pedepsită; urez cu lapte și cu carne de oaie (păcat că măcelarul nu făiasse carne în ziua aceea), morcovi cu lapte. Furculițe pentru masă nu capătă, decât preotul și câteun domn, ceilalți mănâncă cu furculița naturală, care i-a făcut-o mă-sa, și cu lingura.

Către sfârșitul mesei vine găina nașilor. Femei

cântărețe se adună în mijlocul casei. Cea mai sfătoasă ține în mână o găină, la găf cu un șir de găoci de ouă. Ele cântă pe o arie monotonă cântecul găinei de următorul cuprins:

„Și-a dăina, dăina, dăina
D'ale lele, nune doamne*),
Unde șed preoții
Par'că-i Cristos cu toții,
Unde șed mesenii
Par'că-s domnii țării,
Unde șede nunu mare,
Par'că-i soare, când răsare.
Unde șede nuna mare,
Par'că-i luna când răsare.
Unde șed ficii de nun,
Par'că-i rând de porumbei,
Unde șed fete de nun,
Par'că-i rând de turturele.
Nunu 'n munte s'a suit
Cu toiagu 'n munte-a dat,
Trei izvoare-au izvorât
Un izvor de miru sfânt
Și-un izvor de grâu roșu,
Și-un izvor de lapte dulce.
Mirul sfânt preoților,
Vin roșu mesenilor,
• Lapte dulce finilor.
Dela nunu, pân la finu
Mere-un râu de lapte dulce.
Dela finu pân' la nunu
Mere-o puică ouătoare,
Din picioare scăpărând
Și din gură glăsuind:
— Nună, nună, doamnă nună,
Pune-o mâna de-a stânga
Și plătește puicuța,

*) Versul acesta se repetă după fiecare rând.

Că de nu ne-o vei plăti
Noi puica om blăstămă,
Nici un ou nu va ouă,
C'ăşa-i legea 'n salu nost,
Să deă preotu zlotu
Să deă nunu taleru,
Şi mesenii cari ce-or vreă
C'ăşa-i legea p'aicea“.

Cântând tot jidăresc şi ciupesc găina, ca să facă larmă.

Pentru cântec, fiecare cântăreaţă capătă dela nună câteun creiţar. Bucătăreasa, săraca, vine cu mâna legată şi se plânge, că şi-a ars'o frigând la carne. Nuna se îndură şi-i dă o pupăză şi doi creiţari. Preotul însă nu vreă să-i deă nimic. Dânsul găseşte pe bucătăreasă mincinoasă, pentrucă el n-a văzut nici o bucată de carne prin blide. Bucătăreasa n'are ce face, se retrace cu buzele umflate, în râsul tuturor.

În timpul mesei, sticla cu vatra de rachiu este în mijloc. Din ai finului cei mai dibaci umplu din ea sticle, cari se golesc în jurul mesei. Dupăce se satură naşii, cu toţi invitaşii lor, ies din casă şi fac loc la chemaşii finilor. Ei se duc acasă cu dâuşii, unde le întind altă masă.

Şi se întinde petrecere şi deoparte şi de alta. Dacă se găseşte o flueră, încep şi la jocuri.

Aceasta este masa cu dulce şi se pune de regulă Dumineca, toamna.

În aceeaş săptămână, sau în săptămâna a doua, Miercurea sau Vinerea, finii pun şi o masă de post.

Aceasta se face în cerc de tot restrâns. Nu se mai fac învitări. Ca pom se foloseşte cel de mai 'nainte şi pentru nun o scară.

Mâncări de post sunt: fasole și grâu fiert. Rachiul se 'nfelege.

Masa se numește și pomană, pentru că se pomenesc cei morți. Masa cu dulce se pune de obicei în curte, dacă e timp frumos, cea de post numai în casă. La mese preotul nu capătă plată în bani.

* * *

— Toate sunt bine scrise, zise nenea Precup, căruia îi cetisem lucrarea. Dar s'ar mai putea adauge ceva.

— Anume?

— Eu țin minte, că înainte de asta cu treizeci și opt de ani nu se puneă masă fără carne de oaie. Totdeauna se făia câte o oaie grasă. Din carne se făcea atunci un fel de tocană. Se făiau câte o sută de cepe, se uscă apoi pâne pe cuptor, pânea se sfărâmă și puneă peste carne. La mâncarea aceasta îi ziceau bureși, și eră așa de gustoasă, încât nimeni nu mănca altfel de bucate, până mai erau „bureși“. Pe vremea aceea preotul, pe lângă pânilor pomenite, mai căpăta totdeauna: capul, o spată și pielea oii. Drept că pe vremea aceea și preotul și preoteasa umblau tot cu cojoace. Datina asta s'a șters la noi numai de când cu alegerea preotului de astăzi. Atunci al doilea candidat făgăduise că, dacă va fi ales el, întru altele nu va cere dela oameni nici capul, spata și pielea oii, cari se dau la mese. Cu condiția asta s'a ales și părintele de acum.

Astăzi datina aceasta se mai ține în Ilimbav, unde însă preotul capătă numai capul și pielea oii“.

— Bine, nene Precup, să însemn și asta.

Dr. ONISIFOR GHIBU.

Născut în Săliște (lângă Sibiiu) în 31 Maiu 1883. Liceul l-a făcut în Sibiiu și Brașov. A studiat apoi teologia în Sibiiu, filosofia și pedagogia la universitatea din București, Budapesta, Strassburg și Jena. Doctor în filosofie dela Jena. Actualmente referent școlar în Consistorul archidiecezan din Sibiiu și profesor suplinitor la Seminarul „Andreian“.

Scrieri:

1. Limba nouălor cărți bisericești, Sibiiu, 1905.
2. O călătorie prin Alsacia-Lorena; Țara și școlile ei, București, 1909.
3. Ziaristica bisericească la Români. Studiu istoric, Sibiiu, 1910.
4. Der moderne Utraquismus oder die Zweisprachigkeit in der Volksschule, Langensalza, 1910.
5. Câteva probleme de ale școalei primare românești din Ardeal. Iași, 1910.
6. Cercetări pivoitoare la situația învățământului nostru primar și la educația populară, Sibiiu, 1911.
7. Despre educație, Sibiiu, 1911.

Popoare cu două limbi.

De o vreme încoace se vorbește mult la noi despre bilingvism. Legea școlară alui Apponyi, dela 1907, preconizează printre rânduri chiar ca principiu didactic bilingvismul; ea vreă să facă cu timpul ca popoarele nemaghiare din țara aceasta să vorbească în două limbi.

Și aceasta din două motive. Mai întâiu din motive de patriotism, apoi din motive culturale. Cu alte cuvinte aceasta ar însemna, că un Român numai dacă știe și ungurește poate fi considerat ca patriot bun, și, a doua, ca om care știe două limbi e de două ori mai cult decât un om care vorbește numai în limba moștenită dela strămoși.

Prejudiții peste prejudiții! Nici unul din aceste două motive nu rezistă criticei. Patriotismul n'are a face cu o limbă streină, — cultura unui popor de asemenea. Patriotismul consistă în sentimente și în convingeri, în puterea tradițiilor și în hotărârea de jertfire a tuturor bunurilor, dimpreună cu viața, pentru patrie, — iar cultura nu privește în limbă decât un *mijloc* accesoriu. Dacă limba maghiară ar fi sinonimă cu patriosmul și cu cultura, ar urma ca să nu mai existe în țara aceasta Unguri fără sentimente patriotice și fără cultură înaltă, și ca toate popoarele nemaghiare să fie niște popoare inculte și lipsite de sentimentul patriotic.

De fapt, limba maghiară își are importanța ei practică — pentru anumiți nemaghiari. Pentru întreg poporul nostru nu, din nici un punct de vedere! Poporul nostru e destul de patriot popor. Limba maghiară nu e în stare să-i potențeze acest sentiment. Sunt zeci de mii de Români emigrați în România, cari își socotesc de patria lor Ungaria, unde și vin an de an spre a plăti dările și spre a-și stropi cu lacrimi mormintele părinților de cari nu se pot despărți. Unui astfel de popor nu-i mai frebuesc lecții de patriotism! Ca popor de cultură încă nu suntem la un nivel destul de înalt, dar avem convingerea că nu stăm cu mult mai jos decât Ungurii și că cultura noastră ni-o putem desvoltă și noi tot numai ca și alte popoare: cu ajutorul

limbei noastre naționale. Din motive practice, da, învățăm cu toții limba maghiară, câți avem nevoie de ea. Câți intelectuali români nu cunosc această limbă? Dar poporul, — el ce nevoie are de această limbă? Zic unii: pentruca să se poată înțelege cu judecătorii de pe la orașe, cu conducătorii de pe la trenuri și, uneori, cu inspectorii școlari. Toți greșesc, pentrucă nu poporul e dator să învețe limba acestor pușini slujbași, ci, chiar pe baza legilor țării, aceștia au datoria să învețe limba poporului.

Indivizi singuratici cari, să posedă două sau mai multe limbi, sunt și pot să fie, — popoare întregi cari să știe două limbi nu există și nu pot exista. O a doua limbă pentru un popor înseamnă moarte națională. Căci sufletul unui popor trăiește în limba acestuia, după cum zice și poetul maghiar: *Nyelvében él a nemzet*. Se poate închipui un popor care să poată trăi în două limbi?

Iată de ce a nemulțămît atât de adânc pe toți adevărații patrioți legea lui Apponyi, și iată de ce se cere cu atâta insistență din partea tuturor acestora, ca legea aceasta să se șteargă.

ERMIL BORCIA.

Născut la 25 Ianuarie 1870 în Braşov, din familia avocatului şi fostului fişcal consistorial: Dr. Ioan Borgia din Sibiu. E absolvent al academiei comerciale din Viena. Trăieşte în Sibiu ca funcţionar superior de bancă.

A publicat:

diferite lucrări de cuprins economic în „Revista Economică” şi prin ziare. Sub pseudonimul Halaramb Călămăr a scris lucrări umoristice prin foi.

Redactează dela 1896 Calendarul umoristic „Posnaşul”, din editura Krafft, Sibiu.

A mai tipărit:

„Bobărnaci şi Bazaconii”, o colecţie de glume şi caricaturi. Sibiu, 1908.

„Farafastăcuri”, versuri de distracţie, Sibiu, 1910.

Redactează revista hazlie:

„Bobărnaci”, ca adaus umoristic la foaia „Libertatea” din Orăştie.

Traduceri:

„Legea de asigurare”, din codul de comerţ ungar, însoţită de cele mai importante hotărâri ale curţii de casaţie ungare regeşti, apărută în „Biblioteca băncilor române”, Sibiu, 1910.

LA POZA MEA

Om să fii, să nu zici: „ah!”

Când te vezi în „Almanah”.

Căci întreaga noastră fire

Moare după... nemurire!

Și, în ori și ce condiții
De-ai trăi, dar — ai ambiții.
Ții ca lumea să te știe —
Macar... din fotografie.

Evident, deci, simți plăcere
Să-ți dai poza cui ți-o cere.
Special ai dulci fiori
Să te știi 'ntre — scriitori!

Locul tău, de este-aci,
Tu, ce-ai scris și scrii prostii,
N'ai un drept de judecată, —
Lași dar treaba încurcată...

SILVESTRU MOLDOVAN.

S'a născut la 1861, în Agârbiciu (I. Turda). A făcut liceul în Braşov; studiile universitare în Cluj şi Viena. Din 1885—87 a fost profesor la liceul român din Braşov. A colaborat ca redactor la „Telegraful Român”, „Tribuna” (Sibiiu) şi „Foaia Poporului”. În prezent e director al „Gazetei Transilvaniei” în Braşov.

A întemeiat şi redactat revistele literare-beletristice „Rândunica” (1894—5) şi „Femeia şi Familia” (Sibiiu). Este membru activ

al „Societăţii geografice române” din Bucureşti; membru al secţiilor literare ale „Asociaţiunii” şi membru emeritat al Societăţii academice „România Jună” din Viena.

Lucrări:

1. „Ţara noastră”, descrierea Transilvaniei sudice Sibiiu, 1894. Ed. II. cu titlul: *Ardealul. Ținuturile de pe Olt*. Braşov, 1911.
2. „Zarandul şi Munţii-Apuseni”. Sibiiu, 1898.
3. În Panteon. Marii nostri bărbaţi dela 1848/9. Sibiiu, 1901.
4. Dicţionarul numirilor de localităţi cu populaţiune română din Ungaria (în colaborare cu Nicolau Togan). Sibiiu, 1909.
5. Nichita Balica, povestire istorică. Sibiiu 1902.
6. Mai multe studii în „Gazeta Transilvaniei”, „Tribuna” (Sibiiu), Buletinul Societăţii geografice române din Bucureşti, „Transilvania” foaia „Asociaţiunii” etc.

A mai scos în tipar diferite broşuri, cărţi şcolare şi bucăţi din literatura poporului în Biblioteca populară a „Tribunei” şi a „Foii Poporului”. (Conf. Gesch. des rum. Schrifttums, de Dr. W. Rudow, 1892, pag. 205).

Uriașii în Ardeal.

— Din: Legende și schițe istorice geografice din Ardeal, ce va apărea încurând. —

Într'o sară geroasă de iarnă ședeam la gura sobei cu moș Mitru, prietinel meu și poveștaș vestit în un întreg colț de țară.

În sara aceea moș Mitru eră indispus, ursuz. De alte ori eră guraliv și-mi spunea vesel povești cu zmei și vârcolaci și cu mândre Cosânzene, dar acum i se opreă vorba în gât.

Se vedeă că e supărat de ceva.

— Ce ai moș Mitre astă seară?, îl întrebai eu. Mi se pare, că nu ți-s toate oile acasă.

— Apoi domnule, — grăi el mai anevoe, să-ți spun drept sunt supărat pe d-voastră, pe ăștia cari a-ți trecut prin școli, că ne stricați toate lucrurile bune din bătrâni... da zău, toate...

— Cum așa? moș Mitre.

— Iac'asa, că nu mai credeți nici în vorbele rămase din moși-strămoși. Acum ați născocit și aceea, că *neamul uriașilor* n'a fost nici când pe lume, că cele ce se spun despre isprăvile uriașilor nu sunt decât niște povești, bune de a adormi copiii cu ele.

— Ei moșule, n'o fi tocmai așa.

— Ba așa, zău domnule, tocmai așa este. Mai deunăzi mi-a celit nepotul meu Iovu, într'o gazetă, ce scrie acolo un domn de-ai d-voastră, despre uriași. Zice, că cetățile vechi de prin țară nu le-au zidit uriașii, ci oameni ca noi, adevăratele strămoșii, și nici c'au fost uriași cândva...

— Ei, moș Mitre, vezi, eu nu's așa de necredincios, — îl întrerupsei eu, mângâindu-l, mie-mi place

să ascult poveștile despre uriași. Lasă la naiba pe domnul acela cu gazeta lui, și ian mai spune-mi câte-
ceva despre uriași și despre păsurile lor.

Lui moș Mitru i se mai învioră inima și începù:

— Apoi domnule, ce să-ți spun? Doar și dta ai auzit, că în vremile de demult pe întinsul hotarelor noastre erau pripășiți uriașii. Așa a rămas vorba din bătrâni și vorba asta sfântă este. Și uriașii ăștia erau oameni năpraznici...

— Oameni? — îl întrerupsei eu întrebător. Să fi fost uriașii oameni?

— Adecă să vezi domnule, uriașii au fost un soi de oameni, cari se deosebeau de rândul de oameni ce trăiește azi pe pământ, că erau mari și zdaveni cât munții. Și apoi aveau și putere grozavă, de răsturnau munții într'o mânie. Așa erau și femeile și fetele lor. Uneori *se jucau de-a dura* cu stanurile de piatră, cum se joacă copiii cu petricelele. Să mă crezi domnule, că un uriaș de acesta, dacă se apucă de muncă, își plăsmuiă într'o noapte o cetate, cu ziduri de bolovani, cu turnuri gata de tot, de gândeai că a crescut din stâncă. D'apoi când da gâlceava între ei și se luau la harță... ferește Doamne!, răscoleau munți și dealuri dela loc, de se cutremură cerul și pământul...

Așa îmi povesteà moș Mitru multe minunății despre isprăvile uriașilor, iar eu îl ascultam cu evlavie, căci în cuvintele și istorisirile lui se reoglindă credința întregului nostru popor din Ardeal, despre uriași. Ori încotro îți vei îndreptă pașii prin țara aceasta muntoasă, presărată pe vârfurile de dealuri cu ruine de cetăți, vei aflà amintiri vii despre ei. Ori unde vei da de alcătuiți străvechi, de zidiri părăsite și coplesite de mucegaiul vremii și vei întreba, că oare cine au

fost urzitorii lor și cine și-a avut pe acolo sălașurile, poporul își răspunde:

— Nu știm; bătrânii spun că uriașii!

Putem zice, că Ardealul e țara uriașilor, cum nu este nici o altă țară, din câte o împrejmuiesc. Își vine să crezi, că țara Ciclopilor lui Ulisse din legendara anticitate a fost una cu țara Ardealului. Aceiași uriași năpraznici le-au stăpânit pe amândouă.

Legende despre uriașii din Ardeal sunt din cele mai frumoase produse ale literaturii noastre populare. În ele aflăm împreună realul cu jocul de fantazie al poporului și fiecare din ele este o alegorie frumoasă, sau ne dă o învățătură morală.

Dela o vreme încoace însă — cam de vreo doi-trei secoli — legende despre uriași se găsesc. Neamul uriașilor — așa ne spun povestașii — a perit, s'a stins de pe fața pământului, făcând loc rândului de oameni de azi. Plăsmuirile lor sunt cetățile romane surupate din Dacia și cetățile și castelele din evul mediu, de pe timpul cavalerilor. Un exemplu ne va face învederează aceasta. Cetatea dela Hunedoara, zidită de Ioan Huniade la 1452 (secolul XV) e plăsmuită de uriași, dar cetatea de azi a Alba-Iuliei, construită între anii 1715—1738 (secl. XVIII) nu mai este alcătuire de a uriașilor. Neamul de uriași se stinsese...

*

Odinioară, când pe plaiurile Ardealului viețuiau uriașii, o parte din ei își aveau locuința în Jidovina, un munte în cuprinsul Munților-Apuseni. Acești munți frumoși și estinși au în unele locuri parții de o rară sălbătăcie. Mai pronunțat e acest caracter sălbatic al formațiunii munților dela Sălcive în jos, de ambele părți ale văii Arieșului, în dreapta pe la Trăscău, Pia-

tra-Bedeleului și apoi spre sud până pe la Peatra-Cetii, iar în stânga râului pe la Belioara, Vidolm, Ocoliș și Runcu, apoi trecând Valea-Ierii până la Cheia-Turzii și Cheia-Turului. În acest ținut prevelează formațiunile de calciu, în cari prin eroziune se formează chei, strâmtori, găuri suferane, și peșteri, stânci și muchi de dealuri pleșuve și alte formațiuni bizare. Acest ținut e *Karst-ul ardelean*, deosebindu-se de Karstul de lângă marea adriatică prin bogăția de verdeață. Karstul adriatic ne prezintă un fel de pustietate nudă, pe când Karstul ardelean e acoperit cu păduri, printre verzura cărora își scot capetele pleșuve muchile de dealuri, stâncile și steanurile de piatră, brăzdate de puhoai. Nuditatea lor înegrită de vreme formează un contrast isbitor cu viociunea verde a pădurilor, ce le încadrează.

În stânga văii Arieșului, pornind din trunchiul Muntelui-Mare*) spre răsărit se înșirue între alții, puternicii munți Urdașul, Scărișoarele, pe coaste cu stânci pleșuve, înfiorătoare, apoi Vulturesele și Jidovina.

Jidovina are o culme lungăreață, dela vest spre est și e loc cultivat, cu sămănături. Săpând pe aici lucrătorii au aflat scoici de mare, rămășițe de pe timpul, când culmile noastre de munți erau spălate de talazurile mării. Apoi s'au aflat în pământ un ciocan de piatră, o căramidă cu mănunchiu și bucăți de vase dure, urme de ale existenței omului preistoric pe aceste locuri. Coastele de către răsărit ale Jidovinei sunt alcătuite din steanuri de piatră, unele de mărimea caselor. Ele se zăresc și din drumul, ce se așterne pe malul Arieșului și apar groaznice, înspăimântătoare.

„Acele stânci s'au colți de piatră — scrie un bun cunoscător al acestui ținut — cât casele de mari,

*) A nu se confundă cu Dealul-Mare, dintre Abrud și Zlatna.

au forma unei prizme, uneori sunt de formă cilindrică, sau se aseamănă cu bujile umflate pe la mijloc. Te prinde mirarea, când le vezi așezate una peste alta și atârând uneori în aer, încât ți-se pare că cu un drug de fer le-ai putea rostogoli de vale. Ici-colo afli și câte doi colși, așezați unul deasupra celuilalt, mai arareori și câte trei“.

Acest munte și-l'a ales de locuință o parte din uriași și așa se povestește, că steanurile de piatră de pe coaste au fost așezate de ei. Uriașii erau așa de mari, și de năpraznici, încât stăteau cu un picior în vârful Urdașului și cu celălalt în Jidovina, și din Urdaș luau steanurile de piatră și le mutau pe coastele Jidovinei, unde se văd și azi.

Așa spun unii, da alții mai știutori povestesc, că uriașii aduceau piatra din Muntele-Mare, pășind de pe acest munte în Scărișoare, din Scărișoare în Vulturese și de aci în Jidovina, pași într'adevăr de uriași, deoarece depărtarea între acești munți ține mai bine de două ore.

Atât de încrezuți erau în putere acești uriași, încât în sumeția lor s'au răsvrătit contra cerului. A rămas vorba din bătrâni, că uriașii din Jidovina au ținut sobor și au luat hotărâre să ridice pe vârful muntelui o cetate cum nu se mai pomenise, care să ajungă până la cer și din ea să între cu forță în împărăția cerurilor.

Și au ridicat cetatea. Dar când au ajuns cu zăduitul până la bolta cerească, au observat, că și-au uitat jos sfredelul, cu care erau să găurească cerul. Au trimis îndată pe o femeie de a lor, să-l aducă. Femeia se obosi numai coborând treptele cetății dela cer până la pământ și când privi de jos și văzu calea ce are s'o mai facă, blăstămă cetatea, grăind:

— Risipi-o-ar Dumnezeu să o risipească, că mare înaltă-i.

Atunci ca prin minune cetatea uriașilor se surupă într'o clipă. Jidovina rămase așa, cum este și azi.

Iată așa pedepsește Dumnezeu pe cei îngâmfaji și cari se dădeau la lucruri păcătoase.

*

Din veste din poveste se mai spune, că între uriașii din Jidovina eră unul bătrân, ca veacul, de îi crescuseră genele peste lumina ochilor, încât nu mai vedeă bietul și-l purtă de cârje fata sa.

Odată, într'o zi frumoasă de primăvară, la poalele Jidovinei erau doi oameni în țarină cu un plug cu 6 boi. Moșneagul auzind glas de om în vale, întreabă pe fată, că pe cine vede în vale?

— Pe cine să văd, răspunse fata, iată văd niște vermuțești scormonind pământul!

Apoi fata coborînd din Jidovina, luă în sorț oamenii cu boi cu tot, și-i duse sus în munte la tatăl său.

Acesta le dădă mâna, dar oameni îi întinseră ferul plugului. Uriașul strânse ferul cu așa putere, de îl încovoiă și gândind că e mâna unui om, zise:

— Slabi oameni mai sunt și aceștia!

Apoi mai gândindu-se puțin și presimțind că neamul uriașilor se va stînge nu peste mult, grăi către fată:

— Draga tatii, să duci pe oamenii aceștia de unde i-ai adus și să-i lași în pace, că nu peste mult neamul lor va stăpîni și Jidovina și întreg rotogolul pământului!

Legenda aceasta are o variantă.

În apropierea Trăscăului, lângă satul Sângeorzi se află pe o culme de deal niște frumoase ruine de cetate.

Sunt ruinele vechii cetăți a Sângeorzului, zi-

dită de Celeu Thoroczkai, vicevoevodul Ardealului, pe timpul marei năvăliri a Tătarilor. De atunci cetatea a rămas în proprietatea familiei grofești Thoroczkai. Pe vremuri unii din stăpânii cetății se vede, că au tiranizat pe iobagi, căci la începutul secolului XVI poporul se rescoală contra stăpânului de atunci al cetății, Francisc Thoroczkai și cuprinzându-o i-a dat foc. Pe timpul răscoalei lui Francisc Rákoczy a avut aceeaș soarte, și de atunci a rămas în ruină.

Legenda ne spune, că cetatea Sângiorzului a fost zidită de uriași și uriașii i-au fost vechii locuitori.

Într-o zi frumoasă de primăvară o fată de uriaș, curioasă să vadă lumea din afară de zidurile cetății, de unde nu eșise încă, s'a coborât în vale. Aici a dat de doi oameni, cari arau cu un plug cu 6 boi. Fata i-a considerat drept jucării, i-a luat frumușel în sorț și ducându-i în cetate, i-a arătat veselă lătâne-său.

Uriașul a certat-o și i-a poruncit să-i ducă îndărăpt, zicându-i :

— *Aceștia vor stăpâni în viitor pământul!*

Legenda aceasta, cu deosebire varianta, este o admirabilă alegorie.

Stăpânii de odinioară ai cetăților, și puterea lor oligarhică, ne închipue pe uriașii legendari. Ei au să peară de pe fața pământului, viitorul fiind al altui rând de oameni, al plugarilor, al democrației.

Cuvintele uriașului prevesteau schimbarea vremilor, sunt cântecul viitorului, ne arată răsăritul soarelui libertății popoarelor...

Ți-se pare — prin un *qui pro quo* — că stai gânditor la leagănul lui Andreiu Mureșianu și Ursitoarele diafane vin și prevestesc viitorul, cântând lin și tainic abia perceptibil: *Deșteaptă-te Române!..*

Dr. ALECSANDRU BOGDAN.

S'a născut în 18 Febr. 1881 în Braşov. A studiat la universităţile din Budapesta, Leipzig şi Berlin. Dela 1904 încoace e profesor la liceul din Braşov.

A publicat:

1. „Die Metrik Eminescus“
 2. „Nachtrag zur Metrik Eminescus“: Leipzig 1904. (în „Jahresbericht“-ul d. G. Weigand).
 3. Căntece de copii şi jocuri“. Braşov, 1905.
 4. „Ritmica cântecelor de copii“ (în Analele Academiei Române), Bucureşti, 1906.
 5. „Moştenirea lui Şaguna“ (discurs). Braşov, 1909.
 6. „M. Eminescu: Strigoii“. Comentar. Sibiu, 1910.
 7. „Limba literară şi limba populară“, în „Luceafărul“ 1906.
 8. „Dezvoltarea bisericii româneşti“, în „Transilvania“ 1910.
- A mai scris dări de seamă şi felurite articole, publicate în reviste şi ziare dela noi şi din România.

Altă ortografie!*)

Dacă urmărim dezvoltarea ortografiei noastre, decând fixarea ei s'a lăsat în grija Academiei Române, vom observa uşor, că ea este o înceată dar sigură apropiere de un sistem ortografic *fonetic*. S'a şi schimbat de vreo patru ori, cam tot din 10 în 10 ani: la 1871, 1881, 1895, 1904. Acum prin urmare când trăim într-un nou deceniu al secolului al XX-lea, terminul unei noi schimbări se apropie.

*) Acest articol e cules după ortografia autorului.

Pentru a putea înțelege starea de astăzi a ortografiei noastre și pentru a putea arăta schimbările ce ar trebui să se facă, anticipăm următoarele acsiome:

1. Ortografia curat fonetică este singura ortografie cu adevărat științifică.

2. Ortografia practică cea mai bună este deci aceea, care se apropie *până la limitele posibile* de ortografia curat fonetică.

3. Numai ortografia fonetică se poate întrebuița cu folos, oricâteori în scrierea unei limbi se introduce un *nou alfabet*; (cum am introdus noi alfabetul latin. Înainte de introducerea alfabetului latin noi am avut o ortografie fonetică, folosindu-ne de alfabetul cirilic; ea a fost fonetică cel puțin în aceeași măsură, în care e cea de azi).

4. Ortografia aduce mari servicii filologiei, dacă ea poate delătura migăloasele discuții asupra valorii fonetice a literilor.

5. Ortografia poate contribui la stabilirea unei ortoepii unitare și prin ea la stabilirea limbii literare unitare.

Aici nu-i locul potrivit de-a intra în discuții amănunțite. Dar — chiar și fără a aduce *aici* dovezile — trebuie să respingem laudele, pe cari le aduc ortografiei de azi, fixată de Adademia Română la 1904, Dl I. N. Lahovary într'un recent articol publicat în „Convorbiri Literare” și Dl Șt. Pop în prefața dicționarului său ortografic, când zic că este o „ortografie rațională, destul de simplă și cu norme bine fixate”. Căci astăzi nu există ziar românească ori carte românească, care să nu apară fără greșeli ortografice, sau să nu prezinte cel puțin anomalii și inconsecvențe în ortografie, cu-

toatecă au trecut 6 ani, decând se folosește ortografia dela 1904!

Vom schișa prin urmare scurt și în formă de propuneri schimbările ce-ar fi să se facă, ca să putem ajunge cât mai repede la o ortografie fonetică *definitivă*. Iar cinstea de-a avea o ortografie etimologică vom lăsa-o limbii literare românești de peste câteva sute ani, dacă pe-afunci va mai fi cu puțință o astfel de ghidușerie filologică.

*

1. Sunetul „î, â” se va scrie numai cu litera „î”. (semnul „â” s-ar putea folosi pentru *ă* accentuat.

2. „i” scurt și „u” scurt (exact fonetic s-ar zice: *consonanta* fricativă palatală și cea labială) își vor avea semnele lor proprii și anume acestea: „Ț” și „ŭ”. Astfel se va scrie i în cuvântul pȣț, și u în cuvântul fiŭ. Aceste două semne ajutoră (și străinului) cetirea corectă a textelor mai mult decât accentul grav obȣinuit astăzi.

3. „Ț” din diftongul ȣe să se scrie pretutindeni, unde se aude. Deci nu numai în cuvinte ca prietin, fier, iepure, ci și în: țămâie, cărăruie. Numai când diftongul ie urmează vocalei i, ca d. în soȣie, fie, nu e de lipsă să scriem pe Ț, deoarece între i și e trebuie să rostești un Ț, chiar și dacă nu ai voi.

4. „s” înaintea consonantelor b, d, g, sună „z”; să se scrie deci z: (zburdalnic, zdrobesc, zgură). Înaintea lui m, n, r, l, se poate admite și „s”, până la stabilirea unei ortoepii unitare.

5. Din acelaș motiv ar fi să îngăduim în toate cazurile să se poată face și în scris deosebirea între diftongii ia și ea, ua și oa, (croia — țesea; luat — noastră). Ar fi consecvent — și nici n-am trece peste li-

mittele amintite în axioma al doilea —, dacă am scrie diftongii ia și ea numai „ȳa“ și oa, ua numai „üa“; ochii noștri s'ar mira puțin la început de cuvinte ca ūameni să mûară, dar cum se obișnuiesc cu atâtea lucruri din lumea aceasta, s-ar obișnui și cu noua înfățișare a unor cuvinte simple.

6. „x“ se va scrie „cs“ în cuvinte ca fics, necs, dar se va scrie „gz“ în cuvinte ca egzamen, egzact.

7. „cv“ se va scrie numai așa; nu și „cu“; ecvație, nu și ecuație.

8. „ș“ în cuvinte ca pieziș, iarăș, totuș, verbul aș precum și în pronumele acelaș, însuș, se va scrie numai „ş“, nu și. Pluralul pronumelor se va scrie însă cu i, deci aceiași aceleași.

9. „u“ finală să nu se mai scrie, căci nu se mai aude. Am scrie deci cu voi, strigoî, slugoî, obicei, bordei, trifoî, ca să putem scrie: zapciû, argintiû etc., unde u se aude.

10. Accentul grav ˘ să nu se pună decât la cuvintele omografe: còpii — copli; și — şî. (Întrebuințarea accentului așa cum e stabilită azi e o imitație a ortografiei italienești.)

11. Unde numai se poate, să se evite întrebuințarea apostrofului ' folosind în locul lui numai trăsura de unire —; de ex. în loc de „adu'l“ să scriem adu-l, l-am, dintr-o, s-a dus.

12. Cuvintele compuse nu se vor scrie într-un singur cuvânt atunci, când unul din componente are în cuvântul compus încă o viață independentă, fiind adecă în stare să trezească în mintea celui care citește o noțiune etc. De es. voi scrie: el povestea întruna (=neîn-cetat); dar la întrebarea „în câte case au intrat“, voi răspunde în scris: numai într-una“.

Toate acestea sunt numai propuneri. Și aș greși, dacă le-aș decreta de singurele bune. Dar, deoarece mulți autori și multe publicații nu au primit ortografia Academiei, am voit să le aduc acum în discuție și să contribuesc astfel la reînceperea mișcării pentru o nouă reformă a ortografiei de azi, deoarece am rămas cu ea în același chaos, în care am fost și înainte de a fi decretată la 1904 prin Academia Română.

AURELIA POP
n. FLORIAN.

S'a născut în Săliște,
comitatul Sibiiu, din fami-
lie de notar. Locuiește în
Săcel, lângă Săliște.

A scris versuri și im-
presii, publicate în diferite
reviste și ziare.

GLAS DE MAMĂ

Copila mea din zare — nevinovată stea!
E singură credința ce-alină jalea mea,
Că prea erai un înger cu chip curat și sfânt,
În valul de mizerii al negrului pământ.

Și prea-ți eră făptura ca 'n basmele cerești,
Anume potrivită de hore îngerești.
Tu nu erai menită amarelor dureri
Să porți o viață crucea nespusei poveri.

Vieța e o luptă de grele încercări
Prin vior călătore, deșarte sbuciumări.
Limanul e mormântul, cu pacea lui de veci,
Cu liniștea lui sfântă în scândurile reci.

Acolo ni-e destinul. Acum, sau mai târziu
Va bate peste groapă acelaș vânt pustiu...
Durerea nu apasă pe cei ce dorm sub glij,
Ea frânge inimile acelor ce sunt vii.

Deci n'ai pierdut vr'un bine, decât amar și chin,
Te-ai înălțat în zarea 'nstelatului senin.
Suride dar voioasă, din prag de desfătări,
Pe țarmuri aurite din nalte depărtări!..

În templul de mărire al razelor de veci,
La tronul sfânt de stele, cu îngeri să petreci...
Un glas duios, ce-adeșea îți va șopti de drag,
Să nu-ți tulbure pacea — e dorul meu pribeag...

HORIA PETRA-PETRESCU.

Născut în Brașov, în a. 1884. A studiat în Brașov, Budapesta, Viena și Lipsca. A întreprins călătorii frumoase prin Germania. În 1910 și-a luat doctoratul în litere în Lipsca. Trăiește în Brașov, ca publicist.

Lucrări:

1. Nuvele, traduse din M. Gorkii. Budapesta, 1906. Edit. „Luceafărului“.
2. Probleme teatrale, broșură republ. din Anuarul XI al „Societății pentru fond de teatru român“: Brașov, A. Mureșianu, 1908.
3. Arta, morala și cultura, studiu tradus [din I. Volkelt. Brașov, A. Mureșianu, 1909.
4. Mary, roman de Björnson, trad. liberă. Arad, 1911.

Sub presă:

5. *Raze de soare*, un volum de schițe și nuvele originale.
6. *Când înfloresc salcâmi*, comedie originală.

A scris schițe, nuvele, cronici, poezii, mai cu seamă în revistele și gazetele noastre din Ardeal.

Pseudonim: *Ilie Marin*.

A tradus mai multe piese teatrale din franțuzește și nemțește, apoi „*In luncă*„ de Carmen Sylva și „*Bai Ganiu*“ de Alecu Cuzantinoff.

O amintire.

Au trecut șapte ani de atunci. Eră jubileul lui Iosif Vulcan (1904). „Familia“ împlinea frumoasa vârstă de 40 de ani.

Evenimentul cultural nu eră de toate zilele, la un neam năcăjit ca al nostru. Câte sute de case de proești și de învățători și-au luat nutremântul sufletesc aproape exclusiv din paginile alea modeste, dar cinstite, ale revistei din Oradea-mare (mai înainte Budapesta)!

Eră vorba să sărbătorim *scrisul* românesc și *perseverența* cinstită. Eră vorba să ne plecăm capul înaintea unui om cărunț, în ochii căruia a licărit totdeauna dragostea de neam. Dacă dragostea aceasta de neam a fost întovărășită de un talent de titan al condeiului său de o modestă peană de scriitor, *nu* voiam, noi, cei ce sărbătoream să accentuăm prea tare. Iosif Vulcan și-a făcut *datoria*, și aceasta însemnează mult în zilele noastre...

Am alergat din toate părțile să-l sărbătorim. Simțiam par'că în atmosferă ceva ce ne îndemnă să manifestăm. Fiecare-și da seama că are să fie pionerul unei idei.

Celitorii își vor aduce, de sigur, aminte de manifestățiile frumoase de atunci.

Eu îmi amintesc mai cu seama de câteva priviri dușmănoase ale streinilor, cari ne urmăreau pe unde ne arătam în Oradea-mare — căci am luat și eu parte, împreună cu poetul Octavian Goga, reprezentând amândoi Societatea studențească budapestană, „Petru Maior“. Privirile acestea, cari ne urmăreau prin cafenele, pe stradă, pe promenade și cari căutau ceartă cu lumânarea, spuneau; Cum? Și voi vreți să aveți o cultură a voastră proprie? Al trogloditilor! Voi n'aveți *dreptul* la așa ceva!

A fost o manifestație frumoasă, după cum am spus, și mai cu seama studențimea română s'a prezentat în număr impunător. Aproape toate universitățile

unde studiază lineretul nostru au fost reprezentate: Pesta și Clujul, Viena și Bucureștii, Cernăuții și Grațul, pe lângă academiile dela noi și pe lângă... Paris.

Studențimea din Paris s'a prezentat bine. Ne-am bucurat de manifestația ei. A trimis o deputație specială. A tipărit cărți postale ocazionale cu versuri și o reproducție a „Sămănătoarei“ de Roty. Albume comemorative.

Din prilejul acesta s'au legat prietinii, altele, în apunere, s'au cimentat din nou.

Din toate cunoștințele și prieteniile legate atunci mi-a rămas una mai clar înaintea ochilor sufletești. Eră cunoștința făcută cu un student român venit din depărtări, *anume* pentru această ocazie.

Studentul eră simpatic la înfățișare. Avea un barbișon à la Mac Mahon, un trup pușintel, dar elegant, plin de nervi, păr mare. Se îmbracă cu multă îngrijire, alegându-și cravatele ca și când ar fi făcut comentariul unui capitol celebru din „Divina Comedie“ — atât de multă atenție da amănuntului acestuia a îmbrăcămintei sale.

În geamantul lui parfumat, mi-a arătat, când povesteam în camera de otel: „Florile răului“, acele celebre „Fleurs du mal“ ale lui Baudelaire. Le știă aproape de rost pe toate. A, ce muzicalitate capitivantă! Ce icoane nouă, bizare, grozave, ce frământări deosebit de interesante ale unui suflet omenesc! Mi-a citit cu nespusă plăcere câteva poezii de acestea.

Se apropiă festivitatea principală, pentru Iosif Vulcan: ședința solemnă, când aveam să-i predăm diplomele de onoare, cununile de lauri, albumele festive și să-i arătăm și cu grai viu cât ne știm noi entusiasmă

de idealurile cari le-a nutrit până acum seniorul beletristicii noastre ardelenе.

— „Să mergem“, am zis noului meu cunoscut.

— „Să mergem. Dar stai — spune-mi, rogu-te, înainte de-a intra în sală, cine e Vulcan ăsta al D-voastră? Ce e „Familia“ lui?“

— „Cum? Nu știi?“ l-am întrebat mirat.

— „Ei, știu eu așa și așa... Da', ian spune-mi, dragă dle, cam ce format are și cu ce se îndeletnicește „Familia“ asta?“

Nu l-am scos din sărite cu surisul meu de pe buze. Îndată mi-a dat răspuns:

— „Știi frate, n'am văzut în viața mea „Familia“ asta a D-voastră — dar am avut altele de lucru.“

...Am început să-i povestesc de importanța „Familiei“ pentru viața noastră din ultimele decenii — tatăl meu îmi povestește că eră *eveniment* când venea câte un număr de al „Familiei“ în casă și că „Ranele națiunii“ și „Cavalerii nopții“ eră lectura cea mai minunată a tineretului românesc de pe atunci, — i-am descris în liniamente generale conduita revistei în diferite timpuri, colaborarea lui Eminescu și a tuturor celor mai buni ai nostri — în sfârșit mi-am îndeplinit rolul de ghid literar la minut cu conștiințiozitatea de care am fost capabil.

— Las' că-i bine, las' că-i bine!, clipea din ochi noua mea cunoștință în decursul excursiei mele literare.

...Și am plecat în sală, la ședința solemnă. Au fost momente frumoase, neufate. Fiecare societate culturală, fiecare corporațiune își avea reprezentării ei. Cununi de lauri, vorbiri, strigăte de „să trăiască“. Câțiva și-au scos bafistele și plângeau. Da, plângeau de emoție. Să nu râdeți: lacrimile astea erau curate. Ne aflam

într'un finut unde a scrie și-a vorbi românește este o virtute.

Discursurile au finut mult. Fiecare societate, care venea la rând, depunea la picioarele jubilantului cunună de laur.

A venit rândul studenților. Cât entuziasm! Rădiau fețele de bucurie.

În bucuria generală am simțit cum mă înțepă un ghimpe: știți cine a vorbit cu mai mult efect oratoric? Domnul, care mă întrebese cu câteva momente mai nainte cam ce format are „Familia“!

Nu este hiperbolă, e curatul adevăr. Au vorbit frumos toți. Frazele au fost bine închiegate și simțimintele adevărate, la ceilalți, unii s'au avântat chiar în sfere înalte de tot; să-l fi auzit și văzut însă pe trimisul special al societății studențești, cu cât elan măreț glorifică momentul solemn, prin care trecem, ai fi zis pe dată: „Ăsta-i bate pe toți!“ Avea glas frumos, care și-l mlădiă după pofta inimei. O muzicalitate deosebită. O consonanță între gesturile lui și între cuvintele rostite. — „Da, domnilor și doamnelor, astăzi sărbătorim... munca. Pe acest om, care în vremuri de restriște a finut piept cu puvoiul cutropitor al pornirilor dușmane ființei noastre specifice naționale, pe acest om, care, după cum îl vedeți acum, în fața Domniilor voastre, este cinstea și desinteresarea personificată..., pe acest om...”

A, ce mai cascade minunate retorice! Ce tropi, ce hiperbole rotunzite, ce eufonie, când eră vorba să scoți mai bine în reile calitățile sărbătoritului.

— „Eminescu dlol.. urmă oratorul ..., „Familia“ dlol, „Familia“, acest steag național, care a stat veci-

nic în bătaia gloanțelor, pe reduta noastră națională și n'a suferit rușine nicicând... nicicând, dlor..."

Sala fremătă. Aplauzele se înteteau. *Eu nu puteam să aplaud!*

Sufletul meu *plângea* în mine. Sufletul meu strigă în gura mare: „Cum poți omule să vorbești atât de elocvent, cu cunoștințele tale naive?! Cum poți să te avânși în fața unui public românesc și să-l emoționezi atât de tare, până când sufletul tău îți spune, după culise: „Da bine le mai joci festa!“ ?!

Și jalea asta a mea a ținut mult și — iată — o scriu acum negru pe alb ca să o știe și alții. O scriu și o trimit unui almanah al scriitorilor români din Ardealul nostru.

Să fie ca un *memento* episodul acesta. Poate că trebuie să-l scriu cu mai multă vervă — faptul însă cred că este destul de elocvent.

Nu trebuie trecut cu vederea, că tipul descris mai sus începe să dispară. De atunci am avut — chiar și eu — ocazie să mă conving în sânul studențimii de spiritul cel nou, serios. Am avut prilejiul să văd studențimea română în Pesta, în Cluj, în București, în Cernăuți, în Viena, în Graz, în Berlin, în Lipsca. Tipul descris mai sus dispare — dar să dispară *cu desăvârșire*, asta să ne fie dorința noastră cea mai mare. Să nu rămână nici urmă de el. Să fim cuprinși de oroare, de câte ori ne gândim chiar numai la el.

Și încă ceva. O întrebare: ne dăm noi destul de bine seama de legătura dintre fond și formă?

Să nu fie cu supărare: cred că *fondul* e mai presus de *formă*. Se accentuează mereu, în presa și în viața noastră publică, marele greutăți, cari le întâmpinăm noi, ardelenii, când vrem să ne exprimăm ideile.

Că suntem greoi, că avem ceva nemfesc, ceva „săsesc“ (vorba dlui Duiliu Zamfirescu) în noi.

Încă odată: să nu fie cu supărare, dar mai bine așa, decât celalalt estrem! Mai bine lucru nemfesc, decât flecărie politică. Miez, nu coaje!

Adecă, firește, să avem *tendința* să fie și miez și coaje! Cu atât mai bine. Să accentuăm desideratul acesta cu toată hotărârea și din toată inima: să cerem și formă frumoasă.

Dar *dispreț* nu merită omul, care, pe lângă toate că simfește românește, (punctul capital!) vorbește o limbă mai puțin neaoșă românească.

Am fost la căpătâiul unui țăran român care a *murit*, care a fost *omorît*, fiindcă a ținut cu neamul său. Am strâns mâna consăngenelor lui și mi-a tresărit inima de durere când am auzit bocetele și fipetele lor. N'aș fi săvârșit o faptă sacrilegă să le strig în față: „nu mai vorbești așa de pocit românește! Voi nu sunteți români! Ce-i *gye* și *cse* și ce sunt vorbele astea streine, cari le rostifi voi?!“ Oamenii ăștia și-au vărsat sângele pentru idealul nostru — oamenii ăștia merită altă fractare.

Încet, cu *dragoste*, dragoste mare de oameni și de neam, să tractăm greșelile noastre de limbă. Să avem *tendința* de a curăți, dar să nu ne sbatem în extrem, căci n'avem lipsă de figuri ca cea dela jubileul lui Vulcan.

Dr. C. LACEA.

Născut în 1 lun'e 1875 în Braşov. Studiile academice şi le-a făcut la Pesta, München, Lipsca şi Paris. E doctor în filologie, profesor la şcoala reală din Braşov.

Lucrări :

1. Colaborează la Dicţionarul Academiei.
2. Untersuchung der Sprache der „Viaţa şi petreacerea Svinţilor“ des Metropolitēn Dosoftei. Leipzig, 1898. (Teză de doctorat).
3. Manual de limba germană. Partea I—II 1904, partea III—IV 1906.
4. Conversaţii române-germane-franceze. 1904.
5. Ioan Popca: Carte de cetire, ediţ. V., revizată. 1905.

A colaborat la diferite ziare şi reviste româneşti şi la revista germană „Die Karpathen“.

Viaţa cuvintelor în limba noastră.

Cuvintele servesc la exprimarea gândurilor noastre în vorbirea articulată. Raportul dintre un cuvânt şi o noţiune e stabilit de tradiţie sau de o convenţie inconştientă. În funcţiunea lor, cuvintele sunt foarte mult ajutate de eventuale gesturi, de intonare, modulaţiunea tonului, pauze, legătura sintactică, etc. La fiecare cuvânt deosebim o parte fiziologică, externă, adecă sunetele şi o parte psihologică, internă, adecă însemnarea lor. Cuvintele sunt supuse unei evoluţiuni asemenea vieţii unui organism.

Averea lexicală a limbii noastre ne-am adunat-o pe căi diferite. La fondul moştenit din limba latină

vulgară, care-l frământă zilnic cărturari și analfabeți mai mult decât alte cuvinte ale limbii noastre, s'au adăogat de nevoie sau uneori fără rost derivate, cuvinte împrumutate din limbi străine, formațiuni onomatopoeice sau spontane, etc. Cuvintele moștenite nu le-am păstrat intacte. Forma lor externă a suferit atâtea schimbări fonetice, încât de multe ori e greu să recunoști etimologia unui cuvânt. Mai curioase și uneori neexplicabile sunt schimbările de înțeles. Sunt unele cuvinte care până la un timp au avut un înțeles oarecare, apoi printr'o trecere domoală sau bruscă ajung de servesc de vehicul altei noțiuni, și sunt altele care se prezintă în acelaș timp și pe acelaș teritoriu ca haina unor noțiuni care n'au nimic comun una cu alta sau sunt chiar contradictorii. Așa vedem, de pildă, că verbul „a auzi“, printr'o remarcabilă trecere de înțeles dela perceperea prin auz la cea prin miros, se întrebuițează, în Moldova și în Bucovina, sub forma reflexivă, și cu înțelesul de „a mirosi (rău), a puși“, și se zice: „În casa rece și neîngrijită se auză mirosul de mort“. (S. Nădejde), sau „Oul se aude rău“, etc. Altă dată cuvinte vechi românești, cu înțeles bine definit, combinate cu alte cuvinte și formând o locuțiune, iau accepțiuni nouă, neadmisibile în alte combinații. Așa se zice în România și în Bucovina „a bea tutun“ în loc de „a fuma“, după turcește, pentru că Turcul, de fapt, sugă din narghileă. Uneori găsim la scriitori care vor să se apropie de graiul poporului, dar n'au trăit în mijlocul lui, accepțiuni nouă pentru cuvinte populare. Așa d. ex. cuvântul „baieră“ cu înțelesul „adânc, adâncime, fund“ la I. Vacărescu și Odobescu. Acest bun prozator de altfel mai dă verbului „a bănuî“ și înțelesul neobicinuit

„a ghici, a află“. Și cine se mai gândește astăzi, că cuvântul nostru „birjă“ înseamnă în limba rusească „bursă“, înaintea căreia stau trăsurile de piață și numele căreia a dat prin metonimie naștere înțelesului de „trăsură de piață“. Metonimie analoagă prezintă cuvântul franțuzesc „fiacre“, împrumutat din numele propriu „Saint-Fiacre“ cum se numea edificiul, înaintea căruia se stabilise cel dintâi birou de birji în Paris. Am spus mai sus că de multe ori suntem nevoiți să primim cuvinte din limbi străine, mai ales când e vorba de o noțiune nouă, ca telegraf, bicicletă, automobil, etc., pentru care bunul simț nu permite a se fabrica cuvinte din elemente românești.

Dar, unde e viață, e și moarte. Dicționarul limbii române înregistrează o mulțime de cuvinte întrebuințate odată, iar astăzi ieșite sau pe cale de a fi scoase din uz. Unora le curmă viața neologismele, și durere, nu arare ori cad victimă cuvinte vechi și frumoase românești, altele pier odată cu noțiunea. De grupa aceasta sînt cuvintele care arată instituțiile, boierii, dregătoriile vechi, etc. Soarta aceasta au avut-o multe cuvinte introduse în limba noastră pe timpul Fanariilor, ca „beilicciu, berat, beratliu“, etc. De o existență efemeră sunt apoi multe cuvinte formate de scriitori. În literatura noastră veche s'au distins între alții metropolitul Dosofteiu, Cantemir, mai târziu P. Maior, Konaki, apoi Costinescu cel cu dicționarul și alții. Dar din fericire în limba noastră nu prea prind rădăcini astfel de formațiuni.

Viața cuvintelor românești prezintă o icoană interesantă și e strâns legată de istoria zbuciumată a poporului nostru.

—
*

ARON COTRUȘ.

Născut în 1891, în comuna Hașag, aproape de Sibiu, din familie de preot. A făcut gimnazul român în Brașov.

Lucrări :

1. „Poezii“, Orăștie, „Tipografia Nouă“ 1911.

A colaborat la „Luceafărul“, „Tribuna“, „Revista politică și literară“, „Națiunea“, „Gazeta Transilvaniei“ și la alte reviste din țară.

TRISTIA

I.

Mi-e inima sălbatică tavernă
Cu groaznice tablouri pe pereți,
În care a intrat odat' durerea
În timpul fermecatei tinereți.

Și rămânând acolo pentru-o vreme
Crescù nespus, mă puse în cătuși,...
Zadarnic ar mai vreă acum să iasă...
...Prea mică-i încăperea vechei uși...

II.

Despotică stăpână e 'Ndoiala
Pe-o țară de dureri și grozăvii
În care-al pustiirii vânt se plimbă
Prin creeri, ca prin scorbure pustii.

Lugubri corbi, năpârci, prădalnici vulturi
Pe stânci să suie la porunca ei,
Să sfășie din inimile negre
A mii și mii de sumbri Prometei.

MARGARETA Dr. MEȘTER.

S'a născut în anul 1872 în Turda (Transilvania). Trăiește în Vârșeț.

A scris în „Gazeta Transilvaniei“, „Familia“, „Telegraful Rom.“, „Tribuna“ Sibiiu, „Rândunica“, „Revista Orăștiei“, „Foaia Literară“ a dnei Rudow-Suciu, „Luceafărul“, „Lupta“, „Tribuna“ din Arad și alte foi mai mărunte locale.

Lucrări:

1. „Din tainele vieții“, nuvele și schițe.

Fragment.

Cum i-a înmuiat Dumnezeu inima. Din om aspru, sec, scurt la vorbă, totdeauna ca aer poruncitor, — s'a ales unul potolit și blând.

Inima de părinte, — inima l'a schimbat.

E în amurgul sării. Sâmbătă.

Lina fata a doua, rostise prin casă, prin findă, măturase curtea, și pe dinaintea porțiței în ulișă — și acum să hârjonea cu niște pui de rațe îndărătnici, cari nu voiau să între la culcuș, ci se împrășfiau cât e curtea.

Gligor dupăce izprăvise cu vitele și cu gospodăria din atară, se așază pe prispă. Cu ochii pironiți înaintea lui în pământ ședeă perdut în gânduri.

Saffa, nevasta lui umblă buimăcită prin casă și tindă, văietându-se încetinel să nu fie auzită de omul ei. Avea noroc în mângăierea lacrimelor, căci altcum simțea că nu alta, dar trebuie să-i plesnească inima de afâta durere și supărare. Nu avea ochi să vadă pe Gligor, îl ținea acum în starea în care se aflau prea de tot încânit la mașe.

Trecând a nu știu câte-a oară din casă în tindă, îi pare că aude un șușcăit înecat.

Se apropie și privește afară. Gligor șede pe prispă perdut în gânduri, cu fruntea încreștită, cu fața îngrijorată. Părea îmbătrânit deodată cu zece ani.

Pe Saffa abia o mai țin picioarele. Se razimă de ușorul dinspre prispă și cu colțul năfrâmii din cap, își șterge lacrimile, cari îi paingeniseră ochii. — E Gligor singur. Lina e prin curtea dinapoi — își gândi. — El să fi oftat? Doamne, fie-ți milă de mine și fata mea — și moaie-i doamne inima împetrită, să pot merge la ea, — să o mai pot vedeă barem odată

*

Trag clopotele de veciernie. Lina vine dinspre tăietor cu un braț de surcele.

Saffa stă tot răzimată de ușor cu gândurile pribegite peste câteva hotare la fata ei la Măriușa.

Cine afară de Dumnezeu ar putea spune lupta ce s'a petrecut în sufletul lui Gligor, crezută atât de zăvořit, — căci la auzul clopotelor se ridică cucernic, ia pălăria din cap, o pune lângă sine, își face cruce și cu mâinile împreunate rostește lin o rugăciune.

La vederea acestui fapt Saffa și Lina au înmărmurit. Nu cutezau să se clintească din loc.

După ce Gligor își isprăvi rugăciunea, își puse pălăria iarăși în cap, și ca ușurat de-o grea povoaă,

cu glas blând ca nicicând alte dăji, zise: — Safto, auzi Safto, ian vină încoace. Saftai îi tremurau genunchii. Șovăitor cu pași nesiguri se apropie de Gligor.

— Aud Gligor.

— Văd că ești aproape prăpădită și tu din lume Safto. — Șezi. Șezi aci lângă mine.

Safta ca în neștire se puse lângă el. Lina de frică că o să vie iară o furtună, de cari adeseori aveau parte decând cu treburile Măriuței, lăpădă surcelele și fugi spre grădină. Știa grozăvenia lui Gligor când îl apucă mânia.

— Safto, să ne înțelegem ca oamenii.

— Să Gligor.

— Hm, hm, „îi fi auzit și tu... hm, (îi venia greu de tot să vorbească de Măriuța) că... că Măriuța noastră îi... îi de moarte.

— Auzit Gligor și mi se rupe inima — zise Safta începând a plânge cu toată durerea înecată a inimei de mamă. — Lasă... lasă plânsul Safto — îi vorbi Gligor frământându-și și el lacrimile ce i se iveau în gene. — Să mă lași Gligor să merg la ea.

— În casa aceea să ne punem noi piciorul?

— Să Gligore, căci a fi și păcat să ne lăpădăm noi de copilul nostru... E a noastră Gligor, cu tot păcatul ei... E sânge din sângele nostru...

Gligor da din cap gânditor. Fruntea iarăși i se încreți și privirile i se aspriră.

După o tăcere mai lungă, pe care Safta, văzându-l întunecat la față, nu cufezase să o întrerupă, începù vorba Gligor.

— Eu în casa aceea nu-mi pun piciorul... hm... dar ușa mea... hm... e deschisă înaintea copilului pocăit... hm, hm... dacă crezi...

— Să merg să o aduc Gligore — se grăbi Safta mirată, cu licărire de nădejde în suflet — să moară în casa noastră dacă n'are zile... Vai de capul ei săraca și vai de capul părinților năcăjiți ca noi.

— Asta vezi — zise Gligor cu fața în pământ — durerea asta aici la inimă... hm..., mi s-a pus un nod Safto... de năcaz, de obidă... hm,... căci e a noastră... a fost rea... hm..., ne-a rușinat... dar e a noastră...

— Să o aducem Gligore dragul meu. Iartă-o. Suntem părinți și — suntem creștini.

— Creștini — repeși Gligor ca și când ar fi auzit numai cuvântul din urmă — suntem creștini și suntem părinți — continuă pentru sine — și e sânge din sângele nostru... hm,... auzi Safto, nodul ăsta nu mă conținește dela inimă... poate e rău de tot cu ea... hm,... poate — doamne feri și apără... poate va fi și murit...

— N'a murit, Gligor. Mi-a spus Pavel poștarul... Mi-a spus adineori pe fereastră să nu auzi tu... Iartă-mă Gligore, sunt mamă și nu mă lasă inima să nu știu de copilul meu.

— Ți-a spus zici, că n'a murit încă?... Atunci nu-i vreme de perdut Safto... hm,... Fă cum gândești... hm,... eu nu pot face nimic, mă leagă jurământul... hm,... Și e a noastră amărâta de ea...

— Și spune Pavel că are foc mult și în aiurări ne strigă... Ne strigă pe noi, pe sora sa... Gligore dragul meu eu merg să o aduc...

— Fă cum gândești... hm,... dacă încă nu-i prea târziu... Copii, copii... hm. — Oare unde-i fata asta — zise Safta tremurând în tot corpul — Lină, Lino, fată haid' unde ești?... Apropie-te. Ce ți-e de tremuri și tu?... Aleargă iute la Mitru, spune să prindă la căruță să

vie încoace... — O înecă plânsul — Să vie... că mergem după Măriușa...

Lina se aruncă înaintea lui Gligor, îi sărută mâinile și cu ochii plini de lacrimi alergă.

— Copii, copii... — își zise Gligor și rămase ca împietrit pe prispă cu privirile ținută înaintea lui. Doi bobi mari de lacrimi i-au alunecat pe fața brăzdată de durerile suferitești.

*

I. C. PANȚU.

Născut în Brașov la anul 1860. A studiat la Brașov și la Viena; este profesor la școala română superioară din Brașov.

A publicat :

1. Introducere în contabilitate.
2. Știința conturilor.
3. Corespondența și Terminologia comercială.
4. Capitole din contabilitatea de bancă.
5. Teoria conturilor curente.
6. Puncte nouă de vedere la calcularea conturilor curente.
7. Contabilitatea la societățile pe acțiuni.
8. Logofătul Mateiu.
9. Schițe și Nuvele.
10. La Târg.
11. Liniștea casei.

Traduceri :

12. Nuvele din Sienkiewicz: Natură și Viață, Sluga veche, Ianco muzicantul.
13. Nuvele din Pietari Păvărinta: Bătrâna cerșitoare, Vraciul, Pățania mea dela târg și Tovaroșul meu de drum.
14. O poveste din Gorki: Hanul tătarilor și fiul său.

Contabilitate dublă.

Se știe, că beșivul cheltuește foarte mult pentru sine, dar pentru aceea este un *perfect contabil*; când își face bilanțul, totdeauna își numără copiii de două

ori și cu acest *număr dublat* își împărțește cheltuiala întreagă, având astfel ilusia unei economii raționale.

— Este lesne de înțeles: »*bețivii văd orice lucru în dublu exemplar*«.

*

UNUI OM TRĂIT

Cum de vrei ca la bătrânețe să mai fii *stăpân* pe corpul tău, dacă ca tânăr ai fost *slugă* inimei tale.

*

IOAN I. LAPEDATU.

S'a născut la 1876 în Săcele. A studiat în Brașov și Budapesta, unde și-a luat în 1904 diploma de profesor pentru școalele comerciale super. Trăiește în Sibiiu, ca director al „Băncii de asigurare“.

Lucrări:

1. Românii Seceleni. Cauzele decadenței lor economice și mijloacele de îndreptare. Brașov, 1899.
2. Teoria asigurărilor asupra vieții. Brașov, 1902.
3. Adam Smith. Sistemul său de economie politică. Budapesta, 1903.
4. Probleme sociale și economice. Brașov, 1904.
5. Studii de contabilitate, (Bibliot. Băncilor Nr. 1). Sibiiu, 1904.
6. Banca Austro-Ungară. Sibiiu, 1904.
7. Efectele publice. (Biblioteca Băncilor, Nr. 3—4). Sibiiu, 1905.
8. Politica de discount. Sibiiu, 1905.
9. Studii practice de bancă. (Bibl. Băncilor, Nr. 5, 8). Sibiiu, 1906.
10. Băncile în noua reformă a dărilor, Orăștie, 1908.
11. La chestiunea băncii culturale, Sibiiu, 1908.
12. La chestiunea băncii de asigurare. Sibiiu, 1910.

A colaborat vreme îndelungată la „Revista Economică“, pe care a și redactat-o din Octombrie 1906 până la finea anului 1907. A scris și pe la alte foi române.

Chestiunea economică română.

La noi, până acum, de o asemenea chestiune aproape nu s'a vorbit. Cu toate acestea va trebui să se vorbească și încă de cei mai luminați ai neamului nostru.

În ordinea preocupărilor noastre pentru propășirea poporului, chestiunei economice trebuie să i se dea un loc de frunte. Trebuie, o va recunoaște ori și cine, firește după ce mai înainte de toate această chestiune economică, care azi e puțin lămurită, va fi precizată și definită în toate considerațiunile sale. Și după cât înțelegem azi, chestiunea economică a poporului nostru, sau mai bine zis chestiunea economică română, nu va putea fi alta, decât complexul tuturor acelor probleme, cari trebuiesc îndeplinite în scopul emancipării și orânduirii sistematice a vieții noastre național-economice.

*

VIORA DIN BIHOR

Viora E. Ignat
măr. Dr. Ioan Ciordaș.

S'a născut în Beiuș, la 30
April 1880, unde și trăiește.

Lucrări :

1. „Viorele“, schițe și povești,
Socec & Co., București, 1910.

Sub presă :

2. „Mosaic“, schițe.

Povestea unei mânășițe.

A fost odată o mânășiță lungureașă, delicată. Frumoasă, părea un trandafir de sîde, atîns ca de o suflare roz-albă...

În palma-i puțin adîncită, se încrucișau liniile moi și se pierdeau, ca o părere, supt pielea fragedă. Degetele erau subțiri, iar unghiile străluceau ca norii pe cerul senin în învăluirea trandafirie a amurgului.

Cînd trăsăria de o senzație de plăcere, mânășița se învîltă, îmbujorîndu-se toată... Se iviau atunci gropițele și rîdeau un rîs dulce și atrăgător!

Pierdută în visări, ea se curbă ușor și devenia marmoree... Părea atît de nemișcată, încît îți venia să crezi, că ori ce viață se mutase din ea...

Mîni mari, înfrigurate, o atingeau lacom și voind să n'o mai sloboadă, o țineau prinsă în podul palmei...

Cu o mișcare grațioasă ea se desfăcea totdeauna, și din cele mai tari lafuri... își reșchiră degetele, să piară chiar și amintirea strânsurei arzătoare... Apoi le ridică sus... să le răcorească zefirul.... ..Și iarăși deveni visătoare, înmărmurind senin, ca un crin fascinat de soare... Dar — anii treceau înainte.

Mănușița păleă, iar gropițele surizătoare începeau să dispară.

Atunci într'o primăvară, când ca la o chemare lină viorelele își scot căpșorul neprihănit din smocul de frunzulițe, privind uimite la slova albastră, în care se împletesc fire de aur strălucitor, împânzind bolta într'o lumină, ce aduce muguri în natură și în suflete, — în acea primăvară plină de o vraje încă nesimțită, în vânișoarele albastrii ale mănușiței se strecură un fior...

Simțise o atingere ușoară, încropită, care o zăpăcise, căci venise pe neașteptate... Și când să treacă farmecul, plătând palma se închise ca dela sine, să-i rămâie din căldura înviorătoare!

Și strângerea mâinii puternice, cu nervii puțin îngroșați, în cari sbucniă seva bărbăției, urmă să fie tot atât de gingașe și ademenitoare.

În împreunarea acestor două mâni eră atâtă teamă și dor... Zăceau una în alta nemișcate... un fluture diafan, prins în petalele unei flori învoalte, ce se sbătea în van să scape din această înlănțuire aromitoare, în care se pierdeă la urmă, ca într'un vis de fericire...

Umbrele erau luminoase și aveau tîgheluri de aur.

În Mai sunt umbrele atât de luminoase...

Atunci uiți, că este o vreme, când și florile se trec!

Și nu simți, decât un prisos de vieață! Ah, prisosul de vieață, de care ai fost lipsit, când însuși erai o primăvară!

Focul ce stă prea mult supă spuze, are flăcări,
cari se înfrământă și fișnesc la urmă năvalnic... ele îm-
prăștie o căldură năbușitoare...

...Iar mânășia începea să ardă ca încinsă de flă-
cări mari și roșii. Tresăria ca în friguri, tresăria scurt
și întretăiat, când se simțea cuprinsă cu grije, ah, prea
cu grije!

Căci mâna mare nu caută decât o aureolă, care
să-i încununeze viața deja — frăit!l

Mânășia ardeă.

...Eră într'o primăvară, când i se arătase fericirea
întârziată!

— — — — —
O năframă albă de mătasă legă ambele mâni pen-
tru vecie. Dar atunci mânășia eră pală... iar luna Mai
— trecută!

TRAIAN V. ȚĂRANU.

Născut în Oravița, din părinți de negustori, în anul 1874 luna Februarie. Trăiește în București ca controlor la Banca Generală Română.

Lucrări:

1. Carol I., dramă în 5 acte.
2. Agata și Aristița, tragedie în 5 acte.
3. Bilanțurile generale, studiu critic.
4. Bilanțarea generală, tablou pentru încheierea logică, ușoară și repede

a registrelor, aprobat de ministrul cultelor și instr. publice rom.

A scos pe vremuri „Comers“, revistă encicloped. comercială.

E colaborator la Revista generală de comerț și contabilitate, București, la foaia „Neamul Românesc“ și la „Tribuna“.

Pătura de mijloc negustorească românească.

Orice societate omenească, ca să poată fi numită pe deplin înjghebată, trebuie se aibă cele 3 pături obștești neapărat de lipsă: pătura de jos, de mijloc și de sus.

Cred că este de cel mai mare folos pentru noi Românii, să studiem aceste pături și mai cu seamă cea de mijloc negustorească, fiindcă de ea ducem mare lipsă și avem mare nevoie.

Care este starea acestei pături de mijloc, în alcătuirea noastră obștească de astăzi ?

Ca să fim drepi, trebuie se mărturisim încă dela început, că într'o alcătuire obștească de plugari, pătura de mijloc are trecere mică.

La noi averea mișcătoare este foarte mică, prea pușin sprijinită și ceea ce este mai trist, tare rău văzută. De aceea nici n'avem, nici nu vom avea curând o adevărată pătură de mijloc.

Statul după cum suntem într'o țară cu mai multe popoare, este nepăsător față de ridicarea nașională economică a noastră, cari nu suntem poporul stăpânitor. Pe de altă parte noi înșine privim cu ochi răi o cât de mică întărire a vr'unui negustor român.

Și dacă ne gândim bine și judecăm adânc, atunci trebuie se recunoaștem, că pentru alcătuirea unei păture de mijloc este nevoie tocmai de avere mișcătoare în prisosință.

Pătura de mijloc negustorească și la noi nu poate vieșui și nu poate propășii decât prin mijlocul creditului, fiindcă n'avem mare mișcare de numerar. Ce vreși, suntem un popor de plugari !

Trebuie așadară organizat creditul prin bănci cooperative pentru negustori.

Numai lipsa de avere mișcătoare a împedecat la noi alcătuirea unei adevărate pături mijlocii de negustori.

Lipsa aceasta a păturii de mijloc a avut și are urmări crâncene și cumplit de dureroase asupra stării noastre obștești.

Întâi, a oprit nașterea averii de mijloc mișcătoare.

Al doilea, a dat prilej la năvălirea celor cari erau peste măsură în plugărie, spre slujbe. Un mare nu-

măr de fineri plini de viață și cu dor de muncă, neputând pătrunde în comerț, din lipsă de avere, sunt mânași din pricina relei noastre organizații obștești, pe calea unei vieți de frântori, de trai nefolositor.

Fără pătura de mijloc, să ținem bine minte, alcătuirea noastră obștească rămâne numai cu două pături: una stăpânitoare, iar alta stăpânită. Așa este la noi și așa va fi din ce în ce mai mult. Și e rău așa. Frăția care trebuie astăzi să ne lege mai mult decât oricând, va fi încurând un vis, solidaritatea națională, o vorbă ștearsă din dulcea noastră limbă.

Noi în teorie primim totul ca bun, dar întârziem cu practicarea.

Practicarea zace în alcătuirea și întărirea păturilor obștești, cu deosebire a celei mijlocii negustorești. De aceasta atârână prin urmare viitorul nostru obștesc, gospodăresc și național.

La noi pătura de mijloc atât de nebăgată 'n seamă, este în naștere. Toate sbuciumările noastre de azi, în privința organizării economice, nu sunt decât zvârcolirile nașterii, — pătura de mijloc negustorească se trudește să rupă pedecile întunerecului și să-și ia locul la lumina zilei.

Ea este astăzi de care trebuie să ne pese mai mult. Un popor nu poate trăi numai din plugari și funcționari!

Vecinică recunoștință trebuie arătată acelor fruntași ai neamului nostru, cari vor fi pătrunși de acest mare adevăr și vor mijloci din toate puterile lor, înlesnirea acestui scop. Ei sunt vrednici se fie puși alături de marele apostol cu fapta al neamului nostru românesc, iubitorul de Români, Vasile Stroiescu.

EMIL A. CHIFFA.

S'a născut în Turda în 5 Iunie 1882. A studiat în Braşov şi Antwerpen — De prezent e şefcontabilul băncii „Coroana“ din Bistriţa.

Lucrări :

1. „Din primăvara vieţii“, poezii.
2. „Din zile senine“, poezii.

A scris poezii şi proză în „Gazeta Transilvaniei“, „Familia“, „Revista Bistriţei“, „Libertatea“ şi „Românul“.

MI-A SOSIT DUIOASĂ CARTE...

Mi-a sosit duioasă carte,
Scrisă 'n slove aurite;
Din Moldova cea frumoasă
O domniţă mi-o trimite.
Ca mărgearua-i este scrisul,
Gândul ca o rugăciune,
Şi 'n cuprinsul ei aleanul
Inimioarei ea mi-l spune.
Scrie jalnic de-o plăpândă,
Gingaşă şi albă floare,
Că se ofileşte 'n umbra
Zilelor fără de soare.

Ziulița, vremea toată
La războiu o pânză țeasă,
Și-și adună giulgiu c'argintul,
Și podoabe de mireasă.

.
Mi-a sosit duioasă carte
Dela blânda mea domniță:
Să zoresc să pun de grabă
Mirtul alb pe-a ei cosiță...

ELENA DIN ARDEAL
(Elena Simtion).

S'a născut la 1880 în Blaj. A studiat preparandia pentru școalele elementare și pentru școala superioară de fete. De prezent e învățătoare în Igrîș.

Lucrări:

1. Stropi de rouă, versuri.

A colaborat la „Unirea“, „Tibuna“, „Familia“, „Pagini literare“, „Viața“, „Revista politică și literară“ și „Foaia Interesantă“.

FIRICEL ALB DE BUMBAC

Firicel alb de bumbac,
Dorurile se desfac,
Sub perine, pe cari zac.

Cât te-am tors de alintat,
Firicel de descântat
Să fi leac de alinat!

Și te-am tors în zori de zi,
Când cireșul înflorî,
Să fii drum de bucurii.

Și te-am tors în tainici sări
Să croim albe cărări,
Pentru'un trai de desmierdări.

Dar te-ai rupt în zece părți
Când îți căutam din cărți,
Ca să nu te mai despărți.

Firicei alb de urzit,
Aruncat și încâlcit,
Cine te-a fi pizmuț?!

V A R A

Suride pajiștea 'nflorită
De clopoșei și de bujori
Pământu-i rai de fericire,
Cutremurat de dulci fiori.

Pe cărărușa dela moară,
Pornesc părechi de porumbei,
Iar vântul leagănă a lene
Frunzișul șirului de tei.

Înpovărați de-atâtea cuiburi
Ocrotitori de dragi iubiri,
Copacii codrului ascultă
A dragostilor ciripiri.

Miresme dulci, îmbățătoare
Plutesc în line adieri,
Svâcnește inima mai tare
Și-și cere partea de plăceri..

*

LIVIU REBREANU.

Născut în 27 Noemvbre 1885 în Târlişina (comit. Solnoc-Dobăca). A studiat în Năsăud, Bistrița, Oedenburg, Budapesta și Viena,

Lucrări :

1. „Cavalerii“, după Mikszáth. (Biblioteca „Lumina“, București, 1911).
2. „Tinereța“, dramă în 3 acte de Max Halbe (traducere, Teatrul Național).
3. „Sorocul“, dramă într'un act de Carmen Sylva, (trad., Teatrul Național).

Sub presă :

4. „Frământări“, nuvele.

A colaborat la „Luceafărul“ din Sibiu, „Revista politică și literară“ din Blaj, „Convorbiri Critice“ și „Falanga“ (fost secretar de redacție la amândouă), „Ordinea“, „Viața Românească“; îngrijește revista de teatru „Scena“

Proștii.

Când să iasă Nicolae Tabără din casă, se poticni în prag și câi p'aci să se prăvale, cu dășagii de-a umăr cum eră.

— Bagă de seamă, bărbate, — îi zise nevestă-sa cu glasul răgușit de spaimă, — bagă de seamă să nu păfești ceva, că asta nu înseamnă bine!..

— Ia faci mulcom, măi drace, nu-mi tot cobî a rău, — mormăi Nicolae necăjit, bojdicăind până în mijlocul ogrăzii. Da' ce să pălesc? — urmă apoi mai răspicat. Numai voi s'aveți grijă, să nu-mi ticluiți vreo pozna până ce ne întoarcem noi... Să fii cu ochii 'n

patru la pologul ăla din livadă, să nu-l lași să vi-mănânce toți câinii!...

Mai boscorodî el vreo trei vorbe, apoi își scoase pălăria zdrențuită de paie, își făcû cruce, închinându-se ca la mătanie, și roși domol:

— Doamne-ajută!...

Pe urmă își îndesă pălăria în cap, tuși de două-ori, scui pă ascuțit și se întoarse către feciorul său, care așteptă somnoros deoparte:

— Hai, băete, să pornim, să nu 'ntrîrziem!...

Femeia, luminându-le din prag cu felinarul, adăogă și ea cu mintea ei cea proastă:

— Așa, așa, grăbiți-vă, să nu vi se întâmple ceva... Dumnezeu să v'ajute!...

Dar Nicolae n'o mai auzi. Ieșise repede din curte și o apucase cu pași voinicești pe ulița ce se întindea ca un brâu albeneț printre casele pitite în noaptea de păcură. În urma lui feciorul tîndăleă ca un mînz trudit ciulind urechile și uitându-se când în dreapta când în stînga, par'că i-ar fi fost frică să nu se năpustească cineva asupra lor.

În colțul ulicioarei ce duce la gară felinarul funinginit împrăștiă o lumină gălbuie, mucezită. Umbrele pervazurilor se tolăneau rășchirate ca degetele unei mâni uriașe și se prăpădeau îndată în beznă.

— Taci că-i bine! — răsuflă Nicolae oprindu-se o leacă subț felinar.

— Oare n'o fi trecut? — bălbăi feciorul, ca să zică și el ceva.

— Da' de unde! Doar l'am fi auzit șuerând! — făcû bătrînul cu mîndrie, urnindu-se iar înainte.

Gara eră pustie toacă. Numai într'un ochiu de fereastră clipecă flacăra bolnavă a unei lămpi de

veghere. Cele trei perechi de șine licăreau ca niște dungi de argint subț pâlăirea luminii chircite.

— Bine că ne vedem aici, — blodogorî Nicolae Tabără, scărjâind prundișul peronului cu pașii săi apăsați. De-acù poate veni când i-o plăceă, că nu mi-i frică...

Dibuiră amândoi prin întunerec căutând vreun locșor unde să se adăpostească până va sosi trenul. Feciorul, mai îndrăzneț, se apropie de ușa sălii de așteptare și puse încetinel mâna pe clanță. Eră încuiată. Zări în stânga ușii o bancă, o pipăi cu băgare de samă, par'că s'ar fi gândit să se așeze sau nu, stăiū o clipă la îndoială și în sfârșit se lăsă alături pe lespede de peatră dinaintea pragului. Bătrânul își așeză sarcina pe bancă și se cocoloși și el lângă fecior.

— Pe semne-i cam de vremior — se scânci feciorul într'un târziu cu glas potolit.

— Pe semne... Om așteptă, ce să facem ? — răspunse Nicolae obosit.

Și de-acum amușiră amândoi. Priveau duși încoace, încolo, se așezau mai bine pe lespede și gemeau înăbușit în restimpuri, par'c'ar fi fost strânși în curèle.

Cerul se mai răzbunase. Pete vinete șterse, presărate rar cu stele se deschiseră prin volbura neagră de nouri. Și întunerecul prinse a se limpezi. De jur împrejur linii spălăcite, nehotărâte tremurau în beznă. Coamele dealurilor din față, ca un tăiuș de fereștrău uriaș și hodorogit, se desemnau din ce în ce mai lămurit pe pânzișul cenușiu al văzduhului, iar deasupra lor coroanele plopilor bătrâni de pe țărmul Someșului se ridicau negre ca niște mâni amenințătoare. Gâlgâi-

tul trudit al apei rălăceă prin aer ca tânguirile neînfelese ale unor oameni prăpădiți de nevoi.

Flăcăul se cotoșmăni mai bine pe lespele, își aduse genunchii până la nas și, cuprinzându-i cu amândouă brațele, băiguî scurt și muștrător :

— Nu mai vine.

— Nu — fuși Nicolae scotocind în chimir după lulea. Aprinse și începă a păcăi alene, nepăsător, scui-pând des și fișnitor printre dinți.

Gara cu magaziile ei sure prinse a se desbrăcă de întuneric. Un vânt aspru, tomnatic vâjâia prin porumbiștile dimprejur, scutură stăruitor olanele coperișelor. Iar peste linie, ascunsă sub sălciile zăvoiuului, hruba de nuiete a hamalului răsări și ea, trezită din somn, cu ochiul roșu, plâns și ars de sărăcie.

Dinspre târg deodată se deslușiră zgomotul unor pași târâși, greoi, însoșiți de gemăte înfundate. Feciorul ridică fruntea și frase cu urechea :

— Vine cineva... zise înăbușit.

Portița zăplasilui scârțâi prelung și o babă gârbovită ca un gânj, cu fața sbârcită ca o hribă uscată, se apropiă de drumetși.

— Oare n'am întârziat, oameni buni ? — întrebă dânsa îngrijorată.

— Nu, lele, nu — murmură Nicolae cu pipa 'ntre măsele. Da' până unde ? — adăogă apoi cu jumătate gura, în vremece baba se ghemui pe bancă gâfâind ca un dobitoc trudit.

— Până la Beclean, — răspunse ea pițigăiat, ștergându-și obrazii cu mânecile cămășii. Numai până la Beclean... A — vai de sufletelel meu, ce-am aler-gat !... Mă temeam să nu întârziu, Doamne ferește, de năpraznicul ăsta de tren, că mi s'a părut că-l aud

șuerând, când eram pe la biserică. Uuf! Toată-s un pic de apă... Și dumneavoastră-l așteptați?

— Îl așteptăm și văd că nu mai vine...

— Vă duceți departe?

— Ba nu... Până la Salva...

— Apoi ce să faci? Cată să ne sfărmăm și să ne izbim, dacă vrem să trăim în pârdașnica asta de lume... Așa... Ce să facem?...

Și iar mocniră, acuma tustrei, oftând și gemând în răstimpuri, cum fac țărani când nu mai știu ce să vorbească.

După o bucată de vreme un felinar verde ieși din cocioaba hamalului. Lumina gătuță se bălăbănea necurmat, dispărea și iar se vedeă.

— Aha — fresări flăcăul — de-acu îndată sosește.

Felinarul se mări din ce în ce și pe urmă se desluși și chipul negru, bărbos al hamalului.

— Să dea Dumnezeu bună dimineața — făcu Nicolae trăgănat și smerit sculându-se și dându-se la o parte.

— Noroc — bombăni scurt hamalul.

— Oare vine de grabă, domnule? — întrebă și baba apropiindu-se un pas spre hamalul care înjură necăjindu-se să potrivească cheia în broasca ușii.

— Ce-mi tot dărlăești aici, babo? Ce-mi foci capul și dumneata? Nu cumva ți-ai finea gura? se ră-țoi hamalul deodată semeț în sufletul său rânced, că poate certă și el pe cineva, care-i mai slab decât dânsul.

Apoi, încetul cu încetul, gara se desmorți. Prin săli, pe peron luminile lămpilor începură a răspândi raze palide, cârcălite cari tremurau și se îngrămădeau pe fețele încrețite ale celorce așteptau. Pe ulicioară se auzeau tot mai des leopăiturile pașilor grăbiți. Când

și când uruitul roților unei trăsurii înjungheă văzduhul, se înteeă apropiindu-se și se lăia brusc; urmă gălăi-tul cailor trudiți, vorbele repezi, aruncate din vârful limbii ale celorce sosiau.

Și sala de așteptare gemea de lume. Țăranii cu fețele supte, cu umerii obrajilor ieșiți în afară, cu barba și mustățile sbârlite se îmbulzeau deavalma printre muncitorii spâni, cu obrații ca cenușa, îmbrăcați în straie nemțești murdare și ferfenițite.

Apoi deodată, dintr'o odaie vecină șeful gării ieși somnoros, bosumflat, învăluit într'o mantă groasă, și intră în biurou trântind ușa. Printre oamenii din sală se răspândiră ca fulgerul șoaptele: „Biletele! Vine al ce dă bilete!... Haideți la bilete!” Șeful însă se plimbă plictisit încoace și încolo, cu ochii pe jumătate închiși, apoi se oprî, se întinse de câtevaori de-i pocniră oa-sele, își aruncă privirea spre ciasornicul din perete și se repezi pe peron unde prinse a trece în revistă pe pasagerii cari tropăiau din picioare sgribuliți și rebe-giți de frig.

În sfârșit geamul ghișetului se deschise și pe marmora soioasă începură a zingăni banii aruncați în pripă. Nicolae Tabără cu feciorul său se umeriră și dâșii cu zor către rampă stângând în pumnii încleș-tați paralele umezite de sudoare. Dar un vardist coș-cogeă se răpși la ei aținându-le calea:

— Unde vă burdușiți, he? Nu puteți aștepta până vă vine rândul?... Ei, drăcia dracului!...

Îl înșfăcă pe Nicolae scurt de guler și-l bruffui îndărăt, apoi, întorcându-se către un domn îmbrăcat bine, se ploconî zâmbind:

— Pofțiți, domnule, pofțiți înainte!...

...Din depărtare un șuer prelungit și răgușit spintecă aerul.

— Vine, vine! — fierbea lumea neliniștită îmbăcsindu-se în ruptul capului spre ghișet.

— Fă-ți o bunătate, domnule, și ne dă două până la Salva, că ne lasă aici mașina! — stăruî Nicolae Tabără pin dosul rampei întinzând mâna cu gologanii peste capetele oamenilor.

— Gura, prostule! — îl împunse șeful morocănos aruncându-i o privire cruntă și disprețuitoare, apoi închise repede fereștrua.

Țăranii se înholbară uluiți unul la altul.

— Cre' că nu ne dă? — se auziră printre dânșii câteva voci pline de spaimă, în vremece o buduhaiță de femei limbută strigă în gura mare:

— O, bată-l scârba să-l bată, că mânios l'a făcut Dumnezeu!

Șeful însă se dusese numai la aparatul telegrafic unde bocăni de două-ori, apoi iar se întoarse la geam.

Iar trenul se apropiă mâncând pământul. Scârțâitul sfâșietor al roatelor, pufăitul obosit al locomotivei se contopiau într'un răzbubuit surd, aspru, care creșteă mereu. Apoi repede intră în gară și se opri brusc. Conducătorul sări jos cel dintâiu și urlă hodorogit:

— Nășăud... o minutăăă!

Câțiva călători coborîră grăbiți luptându-se să străbată printre cei de pe peron cari năvăliră furtunatic asupra vagoanelor.

— Unde mergeți, proștilor! — răcnî conducătorul către țărani cari alergau zăpăciți în sus și'n jos neștiind unde să se urce. Nu acolo, mă! Mai la vale, prostule, mai la vale-s vagoanele pentru boi!

Conducătorul strigă și zâmbea mulțumit în sine că

a spus o glumă minunată. Când și când aruncă priviri pline de înțeles unui domn bondoc care se uită la dânsul și-l ascultă cu un suris de admirație pe buze...

La ghișet lumea se rărise deabinele. Abia vreo câțiva țărani bătrâni și slăbănogi mai forfoteau și se înghesuiau par'c'ar fi stat pe jeratic. Nicolae cu feciorul și cu baba, care acum se ținea de dânsi ca scaiul de oaie, alergau neîncetat dela un capăt al rampei la cellalt, priveau rugători în răstimpuri la vardistul care le răspunde printr'o încruntare din sprâncene și la șeful care țacănea biletele și-i măsură cu sulite de dispreț când din întâmplare, în cădeau înaintea ochilor. La urma urmelor însă ajunseră și ei la ferestruică,

— Două până la Salva — zise Nicolae pleștit, numărând gologanii unsuroși pe tabla albă de marmură.

— Altădată să te înveți minte, mojăcule — îi săsâi șeful aruncându-i biletele.

— Iartă, domnule, iartă-ne și nu ne năpusti — bâlbâi bătrânul umilit. Că noi sântem proști, păcatele noastre... Pesemne așa ne-a lăsat Dumnezeu, proști și năcăjiți și nepricepuți, păcatele noastre... Da' dumnea-voastră trebuie să fiți mai ierțatori că sunteți oameni învățați și...

— Hai, pleacă d'aici, prăpăditule, pleacă să nu te aud flecărind! Mi-e scârbă și-mi vine rău când vă văd — izbucni șeful cu glas dogit și strâmbând din nas, apoi trânti geamul și scuipă cu greață.

Nicolae Tabără stătu o clipă nemișcat, clătină încetinel din cap, întrebător și nedumerit, pe urmă eși sprinten urmat de fecior și de babă. Când ajunseră pe peron auziră glasul ascutit al conducătorului:

— Gataaa!

Se repezică tustrei înainte, spre locomotivă, apoi la mijlocul drumului își luară seamă și se întoarseră.

— Urcă-te, mă, urcă-te bălu-te-ar Dumnezeu să te bată, prostule! — sbârâni prin aer vocea aspră a conductorului.

Nicolae se avântă pe scările unui vagon în ale cărui ferestre zărise capete de țărani, Se cățără de clanță și o smuci cu putere, dar ușa nu îngădui. Și trenul șueră prelung și începui a bubui și a fosăi.

— Urcăți-vă, mă, urcăți-vă! — fulgeră din nou conductorul bățâind din mâini și din picioare.

Bătrânul se dădu repede jos și se asvârli la altă ușa în vremece trenul prinse a înainta vuind iar baba se boceă amarnic frângându-și mâinile. În clipa aceea însă conductorul se năpusi ca un viespe asupra lui Tabără, îl înhăță de pupă cap, îi trânti un pumn în ceafă și-l îmbrânci pe scări la vale... Feciorul cu baba stăteau deoparte ca doi pociumbi și se uiau cu ochii sticliți de spaimă.

— Vă sculați mai de vreme, putregaiule, și nu mo-coșiți, fire-ați ai dracului să fiți! — le mugli conductorul dispărând într'un vagon.

Nicolae Tabără se prăvăli grămadă cu obrazul în prundiș și sângele îl pridi di năvalnic pe gură și pe nas. Și așa rămase un dram bun de vreme, neclintit ca un mort. Creerii îi hăiau, iar sufletul îi sângeră și-l dureă mai strașnic ca ranele feței. Apoi se ridică încetinel, clătindu-se pe picioare, își șterse sângele cu poala cămeșii și aruncă o privire mulă în urma trenului, care se pierdă în ceața zorilor. Un val amar de vorbe îi răsări în suflet, dar printre buzele crâmpoșite deabiă putu roști ofțând:

— Nu v'ajute Dumnezeu sfântul...

Printre nouri bolbocași în văzduh, la răsărit, o trâmbă de lumină cireșie se svârcolea și se întelea. Tabără își avântă povara în spinare și porni încet înainte pe o cărare spionoasă, cu capul plecat, cu inima urnită, iar feciorul și baba, tăcuși și îngândurați, îl urmară pârjol... Din noianul negru de nouri însă, soarele scăldat în sânge își înălță biruitor capul și improșcă în fețele drumeșilor o beteală de raze purpurii...

VASILE STOICA

S'a născut la 1889 în Avrig. A studiat la Sibiiu, Braşov şi Budapesta. De prezent studiază în Paris.

A scris poezii prin diferite reviste şi ziare: „Luceafărul“, „Tribuna“, „Gazeta Transilvaniei“, „Cosinzeana“ şi „Foaia Intersantă“.

N O I

Suntem plutaşii unei mări imense,
Eternii robi ai negrelor ei unde,
Suntem plutaşii unei mări imense,
Plutim mereu, dar nu ştim nici noi, unde.

Atâta ştim că undeva-i o poartă,
Iar dincolo de ea, necunoscutul..
Atâta ştim că undeva-i o poartă,
Iar dincolo de ea 'ncestează lutul..

CATRENE

(Din Omar Châjjam.)

Ci certe-se 'nțelepții cât le place
Tu cu prostia lor mă lasă 'n pace!
Pe cel ce ne ia 'n răs, îl râdem și noi...
Ciocniți, băieți, dați cu paharu 'ncoace!

*

Nu adoră filosofia, dragă;
Enigma vieții și-așa n'o desleagă.
Mai bine haide, cautăți o iubită,
Și cântă, bea, sărută viața 'ntreagă!

*

Librăria SOCEC & Co., Soc. anonimă

Centrala : București, Calea Victoriei 21

— Sucursale : Craiova, Iași și Ploești —

□ □ □

CEL MAI MARE INSTITUT DE EDITURA

IN CĂRȚI ȘCOLARE, LITERARE, DREPT, AGRICULTURĂ, etc.

□ □ □

DEPOZIT DE HARTIE

□ □ □

MARE ASORTIMENT DE PAPETERIE

En Detail și En Gros

□ □ □

Depozit de CĂRȚI POȘTALE ILUSTRATE și TABLOURI En gros

□ □ □

SECȚIUNE SPECIALĂ

Pentru APARATE DE FOTOGRAFIE cu toate accesoriile

□ □ □

SECȚIUNE DE GALANTERIE : Sticlărie, Jucării
pentru copii, Parfumerie, Articole de Volaj, la Etajul I

□ □ □

Atelierele SOCEC & Co., S. A. București

TIPOGRAFIE, LITOGRAFIE, FOTO-ZINCOGRAFIE, =

= TURNĂTORIE DE LITERE, LEGĂTORIE DE LUX

Specialitate în Registre de Comptabilitate

— lucrate solid și material de prima calitate —

CARTONAJE DE TOT FELUL, etc.

ATELIERELE ZIARULUI „UNIVERSUL“

|||| SOCIETATEA ||||
„GOSPODARIILE ȚĂRANEȘTI”

Înlesnește bunul trai al sătenilor
prin marfă bună și efțină

„GOSPODARIILE ȚĂRANEȘTI”

SOCIETATE ANONIMĂ

Capital social: 10.000.000 Lei

București, B-dul Carol No. 11

Importă: tot felul de articole necesare sătenilor.

Exportă produsele solului românesc.

Primește Lărfuri în consemnație acordând avansuri.

Finanțează afaceri de import și export.

Face operațiuni de participare la desfacerea mărfurilor comandate sau sosite în porturile românești.

Prela vânzarea exclusivă de produse străine și indigene pe cont propriu și în comision.

Face operațiuni de export și import pe bază de compensații.

Secțiune specială pentru agricultură, apicultură, viticultură, zootehnic.

Societatea are reprezentanți:

În străinătate: în Manchester, Londra, Marsilia, Paris, Praga, Viena Zürich, Milano, Ba celona, Constantinopole.

În țară: Depozitari în toate capitalele de județ și agenți în toate comunele.

Antrepozite: în București, porturi și puncte de vamă.

|||| |||| |||| |||| |||| ||||

Dr. ION SÂRBU.

Născut la Rudăria, în 19 Februarie 1865, din familie de preoți.

Școalele medii le-a făcut în Caransebeș, Debrețin, Pojon și Brașov. Studiile universitare la Iena și Viena, unde a luat doctoratul în filozofie, specialitatea istoriei. Și-a completat acum în urmă și studiile teologice la Cernăuț, după ce le mai urmasse odată, în parte, paralel cu istoria, la Iena.

A fost profesor la București, la seminarul central, și prim-custode la biblioteca zisă „Fundatiunea

Carol”. A fost imbat, în mai multe rânduri, de cei ce împart daturile, cu o catedră de istorie la Universitatea din Iași, dar n’a primit. Și, fiindcă nu și-a ajuns scopul dorit în București, s’a întors în patrie, unde și-a luat smeritul post de preot, acasă, în moșia părinților.

A scris:

1. „Mateiu Vodă Basarabas auswärtige Beziehungen“, Leipzig, 1899.
2. „Istoria lui Mihai-Vodă Viteazul“ vol. I. București, 1904.
3. Aceeaș, vol. II. (partea I) București, 1907.

A fost premiat, la 1905, de Academia română cu „Marele premiu Năsturel“ de 12,000 lei, pentru istoria lui Mihai.

Ce este Istoria?

Bătrânii nostri unchieși, mai mari sau mai mici proprietari de cultură clasică, ar răspunde scurt: „Istoria est vitae magistra“ — învățătoarea vieții.

Dar lumea de astăzi învață mai mult dela a naturii științe cu legile ei cele tari, cârmuitoare și în sân-

gele omului. Și se vede că nu prea greșește această lume: cei ce se îndreaptă numai după învățăturile naturii, uitându-și de suflet, mai ușor isbândesc în viață — ajung personaje istorice. Ne mai place a crede că mult învățăm dela nuvelă și dela roman. Și poate să fie. — Vorba e: cu înțelepciunea noastră de astăzi definiția veche nu se împacă.

Între câte răspunsuri cunosc, cel al fericitului meu profesor dela universitatea din Iena, O. Lorenz, îmi pare mai bun. Istoria e știința empirică ce dezvoaltă și scrie lucrările („acțiunile“ se zice cu termin tehnic obicinuit) oamenilor, îndreptate conștient asupra întocmirilor de stat — sociale („staatlich gesellschaftlich“). — Nu am pus-o între ghilemele, fiindcă nu pot lua garanța că am reprodus-o, din aducere aminte, solut exact. —

Toată viața din natură luptă pentru trai, dar ca să avem dreptul de a intra în istorie, trebuie să lucrăm pentru a îndreptă viața societății prin diregerea întocmirilor de stat.

S'ar putea zice astfel: Istoria este studiul luptei pentru existență a popoarelor. E prea larg înțelesul însă. De aceea răposatul Lorenz, care caută cu ochi ageri margini hotărâte pentru știința noastră, a cerut cu tot dreptul, acțiuni conștiente. Și, fiindcă viața unui popor numai în hotarul statului își găsește rostul său adevărat, — statul organizat este scutul ei cel mai desăvârșit, urmează că numai munca chibzuită pentru a da unui popor viață de stat și putere în ea, câștigă vrednicie pentru știința din vorbă. Vom zice dar: Istoria este studiul luptei oamenilor și a popoarelor pentru viața de stat.

ST. O. IOSIF

Născut la Brașov, fiu al fostului director gimnazial Ștefan Iosif și nepot de mamă al lui Gavril Muntean, traducătorul întâi al lui „Werther”, poetul Iosif și-a făcut studiile la liceele din Brașov și Sibiu, și când familia întregă s'a mutat în România, și le-a continuat în București. Plecând din Ardeal, el a dus cu sine multe amintiri și din toate scrierile lui se desface un suflet dela noi, care se gândește des, în creațiunile sale, la poporul nostru obiduit.

A fost întâi ziarist la Iași și la București. S'a ivit apoi în coloanele revistelor celor mai bune. A scris mai întâi la „Viața” dlui Vlahuță. A condus revista „Sămănătorul” multă vreme.

Lucrări:

1. „Poezii”, traduse din Petöfi și din alți poeți unguri, 1896. („Apostolul” minunat tradus).
2. „Patriarhale”, București, 1901, (Poezii).
3. „Romanțe și cântece de Heine”, București 1901.
4. „Poezii”, București, 1901—1902.
5. „A fost odată”, poveste în versuri, 1903.
6. „Din zile mari”. Poem istoric în versuri.
7. „Poezii din 1903—1908”, volum în editura Socec.

Iar în colaborare cu poetul D. Anghel, a publicat:

8. „Verlaine”. Traduceri. Ed. Minerva.
9. „Legenda funigeilor”.
10. „Caleidoscopul lui Mirea”, 2 volume.
11. „Cometa”. Comedie.
12. „Carmen seculare”. Poem în versuri.

Iosif, în colaborarea amintită, a tradus din Banville, din Halm și Ibsen. Apoi câteva maiestre traduceri, cum sunt textele din operele lui Richard Wagner și câteva balade germane, pe cari le-a dat singur la lumină.

FÂNTÂNA VRĂJITĂ

Jos, la fântâna dintre ploi,
Descânt'o vrăjitoare
Se umflă apa, — joacă stropi
În scăpătat de soare.
Se umflă apa, scade iar
Și parcă vreă să liarbă, —
Se 'ndoaie plopul și tresar
Vrăjiți de hâda oarbă.

Și tot șoptind și tot vrăjind
Aruncă bobii 'n sită,
Se 'ndoaie plopul vâjăind
Și noaptea e sosită.
Și tot vrăjind și tot șoptind
Ea face-un semn cu mâna, —
Din ploi foi moarte se desprind,
Și clocote fântâna.

Legate-s apele de-acum.
Ea 'n umbră stă și-așteaptă.
Un călăreț trudit de drum
Spre cei doi ploi se 'ndreaptă.
Spre gura însetată el
Găleata o apleacă,
Bea apa descântată el,
S'aruncă 'n șea și pleacă.

Dar nici doi pași nu face 'n drum
Stă roibul, sforăște,
Și doauă brațe-l prind acum
Pe călăreț în clește.

Se apără cu suflet stâns,
Și luptă și se zbate.
Dar vrăjitoarea-l ține strâns
Și-i călărește 'n spate!

Cu pintenii el bate 'n cal
Stă zările să soarbă, —
Pădure, holdă, vale, deal
Se pierde în noaptea oarbă. —
Și 'n zori de zi au fost găsiți
Acolo, la fântână,
Și cal și călăreț, zdrobiți
De goana cea păgână. —

Voi fetelor și voi, feciori,
La apă când v'eți duce,
Sufლაი asupră-i de trei-ori
Și faceți sfântă 'cruce,
Căci la fântâna dintre ploi
Stă baba blăstămată, —
Și nu desleagă zece popi
Ce leagă ea odată!

T. V. PĂCĂȚIANU

Născut în 28 Nov. 1852 în Ususeu (în Bănat), a studiat în Lugoj și Arad. — A redactat ziarul „Timișana” și mai târziu „Gazeta Poporului”. A fost redactor la „Tribuna”, acum la „Telegraful Român”.

Lucrări:

1. „Catastru și modul introducerii sale în România”, 1895.
2. „Flori de toamnă”, poezii, 1882.
3. „Lupta pentru drept”, după Ihering 1898.
4. „Scopul în drept”, după Ihering, 1898.
5. „Libertatea”, după John St. Mill, 1899.
6. „Principiile politice”, după Holtzendorf 1899.
7. „Judecător ile cu jurați”, 1900.
8. „Istoria politiceii”, după Polöck“, 1900.
9. „Buna chiverniseală”, 1900.
10. „Sămbăta morților”, dramă din popor, după Raupah, 1900.
11. „Dogmele dreptului”, 1902.
12. „Cartea de aur”, mare colecție de documente din istoria luptelor politice ale Românilor din Transilvania, Ungaria și Bănat, mai ales dela 1848 încoace. Au apărut deja 6 volume mari din ea. A fost premiată de Academie. Ultimele 2 volume sunt sub presă.

— Cel ce se gândește la viitorul neamului nostru, — și care Român bun nu se gândește?, — trebuie să se gândească întâi la trecutul nostru. Pentru că trecutul, prezentul și viitorul, stau în legătură strânsă. Trecutul ni-a dat prezentul și din prezent se naște viitorul. E foarte natural deci, că numai cunoscând bine trecutul, putem să ne croim un viitor, care să fie mai bun, decât prezentul.

≡ Presa ≡

Presa.

Nu putem încheia „Almanahul scriitorilor dela noi“, fără a da aci loc de onoare și presei românești din Transilvania, Ungaria și Bănat. Cu atât mai vârtos nu, că de ne-am pune și am căută prin redacțiile ziarelor și revistelor noastre, multe talente literare am afla că s'au rătăcit în aceste redacții, cari apoi li-au dat acelor talente cu totul alt curs și le-au exploatat în alt fel, decum, poate, erau ele menite a se desvoltă și manifesta!

Că lupta pentru existența noastră națională servindu-se ca de bună armă de pressă, — ne cere scriitori tot mai talentați și instruați în slujba ziarelor. Și directorii nostri de ziare sunt tot cu ochii în patru doar descopăr și atrag spre redacțiile lor astfel de talente.

Abia s'a ridicat colo ori colo un tiner ce dă semne a purta un talent de scriitor, el e chemat în o redacție ori în ceealaltă, și acolo șeful îi pune în mână nu condeiul de scriitor, ci spadă de luptător, și în loc de de muzica divină a muzelor, el aude zilnic ropotul armelor de luptă, și din dulce povestitor, ori poet, ori nuvelist ce s'ar fi ales poate, — se trezește ca mâne un scriitor ce numai muzica asta sinistră a luptelor aspre cu peana o mai înțelege, o mai simte, o mai trăeștel, — servind zilnic hrană de acest fel sufletelor cetitorilor săi. Tot scriitor e, încă prețios și de real folos neamului său, — dar nu mai mult dulcele poet, gingașul nuvelist ori alintătorul povestaș ce altfel poate se alegea de el.

Iată pentru ce aflăm, că din „Almanahul scriitorilor dela noi“, nu pot lipsi ziarele, revistele, foile noastre, fiind și ele, așa cum sunt, tot atâtea manifestări ale sufletelor celor mai militante de scriitori dela noi.

Iar dacă am deschis capitolul special Presseii, am ținut a da un tablou pe cât am putut complet al ei: înșir aci toate foile, mari și mici, ce apar la noi, dând și un mic istoric al vieții și al rostului lor în viața noastră de obște, și de cine sunt ele scrise. Capul fiecărei foi e fotografat și redat în facsimil.

Înșirarea ziarelor e făcută: după caracterul lor, iar în grupa de care se țin, după vechime. Punerea mai nainte sau mai înapoi, nu înseamnă dar o clasificare ori calificare a ziarelor.

Iată-le:

I. ZIARE POLITICE:

a) Cotidiane:

NR. 155. ANUL LXXIV.

București, Duminică 10 (24) Septembrie 1883.

GAZETA TRANSILVANIEI.

Arese în fiecare zi de lucru. Prețuri: abonamentul pe un an 12 lei, pe 6 luni 7 lei, pe 3 luni 4 lei. De la 15 lei în sus pentru administrația de stat și pentru celelalte instituții. De la 10 lei în sus pentru celelalte instituții și pentru celelalte instituții.	Redacția. Tipografia și Administrația. București, Poșta 1000. Fundat în 1858.	Prețuri: abonamentul pe un an 12 lei, pe 6 luni 7 lei, pe 3 luni 4 lei. De la 15 lei în sus pentru administrația de stat și pentru celelalte instituții. De la 10 lei în sus pentru celelalte instituții și pentru celelalte instituții.
---	--	---

Primii doi numeri ai „Gazetei Tr.“ au apărut în Iulie 1837 sub numele „*Gazeta de Transilvania*“ sub conducerea lui George Barițiu. Cenzura oprind apariția mai departe a foi, ea a reapărut la 12 Martie v. 1838 tot sub redacțiunea lui G. Barițiu. „*Gazeta de Transilvania*“ eșă împreună cu „*Foaia Literară*“ odată la săptămână, până la 1846. Începând cu 1 Ian. 1847 până la 1881 „*Gazeta*“ apărea de două ori la săptămână, cu excepția anului 1849, când ambele foi au fost suprimate timp de 9 luni de zile, și cu excepția anului 1863/4 în timpul dietei din Sibiu, când eșă de 3 și 4 ori la săptămână. S'a tipărit mulți ani — semn al sclăviei noastre culturale — cu litere cirile, abia târziu a ajuns a putea purta haina deschisă a scrierii latine. Începând dela 1881, având ca director pe Dr. Aurel Mureșianu, „*Gazeta*“ eșă de 3 ori la săptămână, iar dela 1884 încoace, deveni ziar cotidian, scoțând cu 1 Ian. 1889 și un număr popular săptămânal de 8 pagini.

„*Gazeta Transilvaniei*“ a stat totdeauna pe baza programelor naționale și în serviciul cauzei românești. Importanța ei în viața noastră publică, o apreciază cu competență, următoarele rânduri adresate ziarului de marii bărbați ai neamului românesc: Mihail Cogălniceanu și Dr. Alexandru Mocsonyi la ocaziuni festive, a-nume cu prilejul jubileului de 50 și de 70 ani ai „*Gazetei*“:

...,Dreptul nu pierde niciodată, mai ales când are apărători ca voi, curagioșii fii ai Carpaților, cari în mijlocul persecuțiunilor, al restriștelor, ați știut susține pe valoroasa „Gazetă a Transilvaniei“, ce a fost și este nu numai marea voastră înainteluptătoare, dar și însași anele admirabilelor voastre acte pentru susținerea și dezvoltarea naționalității române, în timp de jumătate secul.

București 1878.

Mihail Cogălniceanu.

...,Dacă un ziar, între împrejurări atât de grele, șapte decenii stă în serviciul nobilelor idealuri naționale, dacă acest ziar în tot timpul acesta a stat și stă — desinteresat, ba chiar cu mari jertfe, — neclintit la postul său espus în lupta pentru esistența națională, care ni se impune în mod artificial, și dacă acest ziar chiar și în focul luptei a știut păstra totdeauna un ton ales și o ținută cumpătată — atunci este aceasta o faptă națională, care negreșit deșteaptă în fiecare inimă română stima, mândria și recunoștința...”

Birchiș, 24 Dec. 1907.

Ales. Mocsonyi.

Dintre redactorii și colaboratorii Gazetei, au fost condamnați la închisoare și amende în bani, și au stat închiși următorii: în 1888 redactorul Ștefan Bobancu 6 luni închisoare de stat; în 1890 Dr. A. Mureșianu 6 săpt. arest, iar red. responsabil Traian H. Pop la 1 an închisoare de stat; la 1908 redactorul Victor Branișce la 5 zile închisoare de stat; la 1909 redactorul resp. I. Spuderca la 4 luni închisoare de stat; colaboratorul Dr. C. Maniu la 1 an închisoare de stat; redactorul V. Branișce într'un al 2-lea proces, la 3 luni și într'un al treilea proces 6 luni închisoare de stat. Amenzile în bani trec peste 5000 cor.

Actualul director al „Gazetei Transilvaniei“ e Silvestru Moldovan, iar redactori interni ai ei sunt Victor Branișce și Ioan Brotea. Ca redactori esteri are pe prof. Dr. Grigorie Maior; prof. V. Gr. Borgovan; prof. Mihail Străjan; Dr. Valer Moldovan, avocat; Dr. Voicu Nișescu; Dr. I. C. Juga; C. Mușlea; Dr. Ioan Scurtu; Gavril Todica; Nicolae Petra-Petrescu și alții...

În Martie 1908, „Gazeta“ împlinind 70 ani de viață și-a serbat jubileul de 70 ani, scptând un mare număr jubilar, un întreg volum, cu contribuțiile literare ale tuturor bărbaților nostri de seamă, iar redactorii și directorul ei, Dr. Aurel Mureșanu, au fost frumos sărbătorii de toată românimea.

Tiragiul actual al „Gaz. Trans.“: la numărul de zi 1400 ex., ediția numărului poporal 2500 ex. Abonamentul: 24 cor. pe an.

„Gazeta Trans.“ e cel mai vechiu ziar din întreagă Ungaria! Nici ziar maghiar sau german, nu există așa de demult ca româneasca „Gazetă“.

Anul XV
Arad, Duminică 25 Septembrie v. (8 Octomvre n.) 1911

ENKARTIVUS
No. 10. 1911. 10. 25. 1911.
No. 10. 1911. 10. 25. 1911.
No. 10. 1911. 10. 25. 1911.
No. 10. 1911. 10. 25. 1911.
No. 10. 1911. 10. 25. 1911.

TRIBUNA

Nr. 210
Arad, Duminică 25 Septembrie v. (8 Octomvre n.) 1911

A fost înființată în 1897, sub numele „Tribuna Poporului“. După încetarea „Tribunei“ dela Sibiiu, a luat numele „Tribuna“, rămânând „Tribuna Poporului“ numele ziarului poporal, scos tot în editura „Tribunei“. Ziarul și-a pus dela întemeiere ca program: politica națională *activistă*, pentru care a militat până ce a acceptat-o și conducerea oficială a partidului național român. În special apoi și-a ținut de o menire a sa, înălțarea luptei naționale în comitatul Aradului, a Bihorului și a celor învecinate. O notă proprie a ziarului e: accentuarea problemelor culturale și emanciparea păturei noastre culte de sub influințele culturai streine.

Redactorii „Tribunei“ au fost: Ion Russu-Șirianu †, Ion Brânda †, Gustav Augustini †, George Demeter †, Ion Doleanu †, Ion Trifu †, Ilarie Chendi, Sever Secula, Grigore Iorga, Ilie Minea, Petre E. Papp, George

Stoica, Dionisie Stoica, Gheorghe Popov, Constantin Bucșan, Constantin Savu.

Redacția actuală o formează: *Sever Bocu, Ion Montani, Ion I. Schiopul, Iuliu Giurgiu, Radu Găvrus, Eugen Goga* și numeroși colaboratori externi din București (*Il. Chendi, C. R. Motru, I. U. Soricu*, și toți scriitorii tineri: *D. Anghel, Z. Bârsan, E. Gârleanu, V. Eftimiu* și a.) apoi din alte orașe ale României, precum și din Budapesta, Viena, Paris, Italia, etc.

„*Tribuna*“ a avut nenumerate procese de presă pentru care redactorii ei au fost osândiți la vreo 10 ani de robie și vreo 10.000 cor. amende în bani. Unii din ei au scăpat prin exilare de bună voe peste hotarele țării, ceilalți au stat închiși, cât la Seghedin în arestul de stat, cât în Arad în temnița ordinară a tribunalului. Insuși *I. Russu-Șirianu*, directorul apreciat al ziarului, a fost silit a se exila din calea tribunalelor maghiare, pentru mai multe articole ce i se improcesuase, între altele pentru marele articol statistic al proceselor politice dela noi: *Calvarul nostru*, apoi pentru cartea sa „lobăgia“. În exil s'a și sfârșit.

Dintre redactorii ei de azi, dl *Sever Bocu* a suferit în două rânduri, odată două luni, altădată două luni și jumătate, *temniță ordinară*, în penitenciarul din Arad, iar dl *Gh. Nichin*, tot două luni *temniță ordinară* pentru un articol scris despre măcelul dela Pănade.

La 1908 fondatorii ziarului, cu mari jertfe din partea lor și cu colecte la cari a contribuit bucuros românimea recunoscătoare, au zidit pe sama ziarului o frumoasă casă, modern întocmită, adăpost pretinos pentru a cuprinde Redacția, Administrația, instalațiile tipografice și o librărie. Casa, zisă „Palatul Tribunei“, a fost sfințită și dată folosinței în cadrul unor sărbări înălțătoare de suflet.

presus de toate însă ca organ de apărare al intereselor bisericeii gr.-or române dela noi, — program ce și-l'a păstrat până în ziua de azi. Cât timp a trăit Metropolitul Șaguna, „Telegraful Român“ avea rol mare în dirigarea politicii românești, prin el se dădeau directive cari erau urmate. Cu timpul, mai ales după constituirea partidului național și după decretarea pasivității, rolul lui s'a redus tot mai mult, căci el a rămas credincios tacticei vechi și în vremea pasivității.

Fiind, după „Gazeta Transilvaniei“, cel mai vechiu ziar la noi, la început „Telegraful“ se tipărea și el, ca și Gazeta, cu litere cirile. Apoi, un timp de trecere, avea un tipar în care cirilele erau mestecate cu unele latine, ba și cu unele sedile din cele folosite azi, și numai târziu ajunge a îmbrăca haina luminoasă a scrierii curat latine.

Redactorii „Telegrafului Român“ au fost: Aron Florian (†), Dr. Paul Vasici (†), Ioan Bădilă (†), Visarion Roman (†), Ioan Roman (†), Ioan Rațiu (†), Zaharie Boiu (†), Nicolae Cristea (†), aceștia toți de pe vremea lui Șaguna. Cest din urmă, N. Cristea, a câștigat atât de mult plăcerea și încrederea metropolitului Șaguna, încât acela prin testament lăsase, ca asesorul Cristea să nu poată fi absolvat dela redactarea „Telegrafului“ până va voi el! Totuș după anii 1880 Metropolitul Miron l'a forțat să abzică de redactarea „Telegrafului“, pentru că nu-i convenea liberalitatea cu care acela discută anumite apariții din viața bisericii. Au urmat apoi în postul de redactor: Matei Voileanu, Dr. Remus Roșca, Nicolae Ivan, Silvestru Moldovan, Dr. Nicolae Olariu, Gavriil Hango, Dr. Elie Cristea, și dela 1901 până azi Teodor V. Păcățianu.

Redacția „Telegrafului“ o formează: azi T. V. Păcățianu, autorul marelui op istoric „Cartea de aur“

și a mai multor traduceri din filosofia dreptului și din cea de naționalitate, și a unor piese teatrale, — având de colaborator intern la foaie pe profesorul pensionat *Enea Hodoș*, care asemenea e cunoscut și ca autor, ca editor al „Bibliotecii Noastre“ (vreo 12 numeri) și cu legător folclorist.

„Telegraful Rom.“ a avut 4 procese de presă; în 3 procedura s'a sistat, în al 4-lea a fost osîndit redactorul T. V. Păcățianu la 10 luni arest de stat și 400 cor., amendă. Arestul i-a fost iertat pe calea grațierii, banii i-a plătit.

„Telegraful“ a apărut la început de 2 ori pe săptămână, apoi de 3 ori, cum apare și acum. Prețul de abonament 16 cor.

✱

Anul XXI	Blaj, Sâmbătă 2 Septembrie 1911	Numărul 80.
PREȚURILE Pe an 18 lei Pe 6 luni 10 lei Pe 3 luni 6 lei Pe 1 luna 3 lei Unirea ADMINISTRAȚIA Redacția: Blaj, Strada 10 Telefon: 10 Abonamente: Blaj, Strada 10		
Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joi și Sâmbătă		

„Unirea“ apare la 1891, ca cea dintâi foaie bisericească-politică, în Blaj. Rațiunea editării ei a fost apărarea Bisericii române unite.

Fundatorii foii au fost profesorii de teologie de pe vremuri: *Dr. Alexandru Grama* (†), *Dr. Victor Szmigelszki*, *Dr. Izidor Marcu* și *Dr. Vasile Hossu*, al doilea și al treilea sunt azi canonici în Blaj, iar al patrulea episcop al Lugojului, azi al Gherlei.

Între primii colaboratori și cei mai zeloși, erau *Dr. Augustin Bunea* (†), pe atunci secretar mitropolitan, *Dr. Demetriu Radu*, pe atunci preot unit la Bucu-

rești, azi Episcop la Orade, și *Aurel C. Domșa*, pe atunci cleric. Administrator al foii a fost dela început profesorul *Silvestru Nestor*.

Foaia a apărut la început odată la săptămână, având 8 pag. pentru prețul de 6 fl. (12 cor.) Acum apare de trei ori la săptămână, în aceeași mărime, și costă 18 coroane.

Redactorii „Unirii” au fost:

1. Dr. Vasile *Hossu*, 1891—2.
2. Dr. Victor *Szmigelszki*, 1892—8.
3. Dr. Vasile *Suciu*, 1899—1900.
4. Aurel C. *Domșa*, dela 1901 până azi.

La fondare, foaia a fost proprietatea profesorilor de teologie, iar dela 1899 a trecut la un consorțiu.

„Unirea” a avut 7 procese de pressă, toate în timpul din urmă de când cu intrarea Românilor în activitate politică.

În cel dintâi, preotul *Simeon Zehan*, ca autor, a fost achitat, — în al doilea, al treilea și al patrulea, redactorul *Aurel C. Domșa* a fost pedepsit la 8 luni închisoare de stat, 1200 cor. amendă și suportarea speșelor de proces. Din cele 8 luni Maestatea Sa a iertat 6 luni, celelalte le-a împlinit în temnița din Cluj, iar amenda și speșele, peste 2000 cor., le-a plătit. Celelalte procese n’au ajuns la pertractare, în două senatul de acuză a respins pe procuror, iar ultimul a fost sistat.

De prezent „Unirea” are ca redactor pe *Aurel C. Domșa*, preot unit, autor al unui volum de schițe, etc.; secretar de redacție pe *Ioan Roșu*, doctorand în teologie.

Anul XI
Lugoj, Joi, 25 August (12 Septembrie) 1918
Nr. 60.

Redacție și administrație:
București, Timișoara Nr. 1
DRAPPELUL
OFICIUL
MARTI, JOI și SÂMBĂTĂ
PREȚUL 100 LEI
PUBLICAȚIA este în vigoare
din 1918 și va continua să
fie publicată până la sfârșitul
anului 1918.

Redacția și administrația:
București, Timișoara Nr. 1
OSIAR NATIONAL POLITIC
Publicație săptămânală

„Drapelul” s’a înființat la anul 1900, de cătră un grup de fruntași Români din Lugoj și din alte părți bănățene, ca organ național politic al Românilor bănățeni. Ei au luat asupra lor, — caz unic în felul său prin serioșitatea și durabilitatea lui, — angajamentul, de a susține ziarul cu cotizații adesea însemnate, numai ca muncitorii lui să nu simtă lipsa materială tulburătoare a muncii spirituale. Așa îl cotează și azi. Printre sprijinitorii lui, „Drapelul” a numărat chiar dintru început, bărbați ca *Dr. Alexandru Mocioni*, *Coriolan Bredicean* și toată pleiada de cărturari din Lugoj și părțile lui.

Pentru ca ziarul să însemneze un pas bun în istoria ziaristiceii la noi, fondatorii lui chiar dintru început au încredințat direcțiunea lui unui ziarist probat: *Dr. Valeriu Branisce*, pe atunci profesor la Brașov, fost redactor la „*Revista Politică*” din Cernăuți, de unde, după vreo 2 ani de muncă, a fost exilat pentru politica sa intransigentă națională, și fost redactor la „*Dreptatea*” din Timișoara și la „*Tribuna*” din Sibiiu. Așteptarea legată de directorul foi a ieșit în plin: ziarul a fost ținut din capul locului, și e ținut și azi, la nivel, însemnând el în presa dela noi, prin articlile sale de fond, discuția academică, calmă, bine argumentată, cu știință.

„Drapelul” a avut norocul a avea printre colaboratorii sei, scriitori de valoare, ca *Virgil Oniț* la partea literară, *Mihail Gașpar* colaborator intern la partea literară, dar și peste linie.

Redacția ziarului o formează azi: *Dr. Branisce*, *Romul C. Munteanu* și *Nicolae Jugănar*, interni, iar

colaboratori externi permanenți: Dr. G. Dobrin, Dr. C. Brediceanu, Mihail Gașpar, Dr. C. Jurca, Dr. St. Petrovici, G. Cătană, Dr. Imbroane, și alții.

Redactorii „Drapelului” au gustat aproape toți pâinea robiei: Dr. St. Petrovici a fost osândit, în primul proces politic al „Drapelului”, la 6 luni arest și 400 cor. amendă în bani; în al doilea proces politic al ziarului a fost judecat redactorul Dr. Cornel Jurca la 8 luni arest și 400 cor. în bani; în al treilea proces colaboratorul intern Mihail Gașpar la 10 luni arest și 400 cor; iar redactorul Nicolae Jugănarul în 2 procese 7 luni arest și 800 cor. — Directorul ziarului Dr. Brănișce a stat, încă înainte de a veni la „Drapelul”, 2 ani întregi, întruna, în temnița de stat dela Vaț!

Ziarul a fost totdeauna apărător al politicii oficiale a partidului, și, mai conservator din fire, a fost cel din urmă care a părăsit pasivitatea și a acceptat și el, după conferința dela Sibiu din 1905, tactica activistă.

„Drapelul” a apărut tot de 3-ori pe săptămână. Tiragiu 1800—2000 ex. Prețul 12 cor. pe an.

*

c) Săptămânale:

Anul al 19-lea		Căminul, 23 September & October 1911		Nr. 21	
FOAIA POPORULUI					
PUBL. SEMANALĂ		Foile politice		DISTRIBUȚIE	
Nr. 21		Apare la București		se primește la REDACȚIA ADMINISTRATIVĂ	
Preț 12 cor. pe an		Anul al 19-lea		Nr. 21	
Redacția: Strada 10, nr. 11, etaj. II		Nr. 21		Se va primi gratuitățile la cerere	
Comitetul de redacție: Dr. St. Petrovici		Alte date: Dr. St. Petrovici, Dr. C. Jurca		21 noiembrie 1911	

„Foaia Poporului” a fost înființată la anul 1892 de comitetul partidului național român de pe atunci, al cărui președinte era răposatul Dr. Ioan Rațiu.

Cel dintâi redactor al foii a fost Ioan Russu-Șirianu. Între redactorii următori au fost: prof. Demetriu

Comşa, Ioan Moşa, Ioan Costin, Dr. Elie Dăianu, Vasile C. Osvadă, Victor Lazăr, Silvestru Moldovan, George Stoica şi George Fopp.

„Foaia Poporului“ a avut în decursul timpului mai multe procese de presă. Mai însemnate au fost între ele: Procesul politic alui George Moldovan la 1905, când a fost osândit la jumătate de an arest şi 1000 cor. în bani, apoi al lui Victor Lazar, care pentru publicarea biografiei prefectului Ioan Buteanu dela 1848, a stat cinci luni în temniţa de stat din Seghedin. Şi altele.

În anii 1904—1908 foaia ajunsese, prin vânzarea tipografiei, proprietatea unui Sas, dar fiind redactată de dl Silvestru Moldovan, căruia însă i se cerea, se nu atace pe Saşi, nici pe Maghiari... După moartea proprietarului sas, foaia a trecut iar în proprietate românească, în cea actuală, care a reorganizat foaia şi acum apare sub îngrijirea unui comitet de redacţie, iar redactor responsabil e proprietarul Nicolae Bratu.

Tiragiul cam 4—4500 ecsemp. Preţul cor. 4'40.

*

„Poporul Român“, e dela 1898 organul poporal al partidului național român. Intemeiată a fost foaia aceasta la 1901, ca simplă foaie socială-culturală-economică. Iată pe scurt împrejurările între cari s'a înființat și fazele prin cari a trecut această foaie, până a nu fi a partidului:

La stăruințele culegătorului tipograf Dimitrie Bîrăuțiu, mai mulți tineri români ce se aflau pe atunci

în Pesta, ca Dionisie Stoica, A. P. Bănuțiu, Sebastian Stanca, Gavril Todica, au primit a-i da ajutor prin scrisul lor la scoaterea unei foi, ce să se vândă prin colportare prin orașe și sate, cu 1 cr. (2 bani) foaia. Așa i-au dat ființă, ca simplă și modestă foaie pentru popor, economică, socială, culturală. Proprietar și redactor al ei a rămas Dimitrie Birăuțiu. Mai târziu a prefăcut-o în foaie politică și a izbutit a o răspîndi bine în popor, și a întemeia și o tipografie proprie, în care să se tipărească foaia.

Până nu eră proprietatea partidului, „Poporul Rom.” a fost judecat de 2 ori pentru articli politici: întâi țaranul *Petru Cr. Damaschin* la 8 zile închisoare, odată *Dim. Birăuțiu* la 14 zile, iar în alte procese cest din urmă a fost scos de sub urmărire. La 1908. când foaia ajunsese a fi mai răspîndită (să tipăreă în peste 12.000 exemplare), contrarii partidului național român, cu înțelese scopuri, au izbutit a cumpără pe ascuns, prin C. Burdea, foaia aceasta dela proprietarul ei D. Birăuțiu. Partidul național aflând de lucru, întrevine și răscumpără foaia, pentru a nu cădea în mânilor contrare, căroră eră vîndută deja, dar nu și predată, și numește proprietar al ei pe dl Dr. Aurel Vlad, care e proprietarul ei formal până azi. După ce a ajuns proprietate a partidului, redactorul foi, dl *Vasile Macrea*, a fost osândit pentru câțiva articoli, publicați în „Poporul Rom.” și „Lupta”, la doi ani și jumătate arestat și amende de 3000 cor.

Din primăvara acestui an, „Poporul Român” s’a strămutat la Arad. E îngrijit de redactorii „Românului”. Apare în 5—6000 ex. dintre cari o mare parte se trimite gratuit din partea partidului. Prețul 4 cor. pe an.

„*Libertatea*“ s'a înființat la 1902 ca foaie politică săptămânală, la Orăștie, prin o grupă de 26 fondatori, bărbați tineri, aderenți ai schimbării de tactică politică pasivistă, pe atunci oficioasă, în activistă. Pentru asta a militat până s'a și executat schimbarea.

La 1905, s'a adauge foi politice, un supliment literar-ilustrat, „*Foaia Interesantă*“, îngrijită de preotul *Ioan Moța*, pentru a face ca așa să străbată mai tare în popor.

La 1906 s'a adauge foi suplimentul economic „*Tovărășia*“ pentru propagarea ideilor cooperative, redactată de *V. C. Osvadă*, scriitor economic.

La 1911 s'a adauge un supliment umoristic „*Bobărnacii*“, redactat de *Ermil Borgia* (Haralamb Călămăr).

Până la 1908 „*Libertatea*“ apare spriginită în câțva și materialicește de fondatorii sei, cari au contribuit la coperirea perderilor provocate de amenzile proceselor. La 1908 înființându-și partidul național ziar de zi, fondatorii „*Libertății*“ sunt angajați și ei acolo

și abzie de a mai ajuta și „Libertatea“, ci o lasă cu totul în grija și risicul părintelui I. Moța, care, dându-i acum un caracter pur poporal, a răspândit-o mai ales în popor, făcându-i astfel posibilă existența.

Foaia a avut până acum 8 procese politice: În 1903 preotul I. Moța a fost osândit de tribunalul din Cluj la *1 an temniță ordinară* pentru articolul „A murit Mathia și cu el dreptatea“. Redus la 2 luni arest și 1000 cor. — În 11 Nov. 1903 e osândit redactorul Iuliu V. Ioanovici la *5 luni temniță ordinară și 300 cor.* pentru articolul „Sus inimile“ scris după osânda primă. Redus la pedeapsa în bani. — În 1904 Iul. V. Ioanovici e osândit la 3 luni temniță pentru o scrisoare contra unor gendarmi. — În 16 Febr. 1905 Iul. V. Ioanovici e osândit la *1 an arest de stat* pentru poezia „Roata dela Bălgrad“ (de V. E. Moldovan) și *1000 cor.* — În Sept. 1906 e procesul scrisorii dlui V. E. Moldovan despre „Alegerea dela Ceh“. Acuzatul nu s'a prezentat. — În 19 Sept. 1906 redactorul Ștefan Pop e osândit pentru articolul „N'auziți Români“ la *3 luni arest de stat și 800 cor.* — La 10 Febr. 1908 Iul. V. Ioanovici e osândit la *optsprezece luni arest ord. și 1000 cor.* pentru articolii „Calea la înviere peste Golgota duce“!, și „Pe piatra aceasta“... — În 12 Nov. 1909 I. M. Ciufudeanu e osândit la *4 luni arest de stat și 300 cor.* în bani pentru scrisoarea despre atentatul contra Pietrii Libertății și a Crucii lui Iancu, dela Blaj.

Redactori și colaboratori statornici ai acestei grupe de foi, sunt dnii: I. Moța, V. C. Osvadă, Nicolau Damian, Seb. Bornemisa, T. Liviu Blaga, și Ermil Borgia.

Tiragiul foilor e: „Libertatea“ 9500 exemplare, „Foaia Interesantă“ 12.000 exemplare, „Tovărășia“ 8000 exemplare și „Bobârnaci“ 7000 exemplare.

Prețul de abonament: toate 4 foile cu 10 cor. pe an. Țăranilor se dau cu preț redus la 6 cor.

Anul I Arad, Duminică, 21 August (3 Septembrie) 1911 Nr. 34
TRIBUNA POPORULUI
 Apare în fiecare Duminică.
 Redacția: Arad, Strada „Mihail Kogălniceanu” nr. 21.
 Distribuție: în Arad, la domiciliu, în prealabil, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate orașele și localitățile din România, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările vecine, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Europa, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Asia, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Africa, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din America, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Oceania, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Antarctica, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Universul, în ziua de distribuție.

„*Tribuna Poporului*” apare dela Ianuarie 1911, în Arad, ca organul poporal al ziarului „*Tribuna*”. Stă în serviciul cauzei naționale, pe baza programului național. Redactori, tot redactorii „*Tribunei*”. Fiind în anul prim de existență, n'a avut încă procese politice. Apare în 4000 exemplare. Prețul 4 cor.

*

Editura „*Tipografia Poporului*” nr. 10, 1911.
FOAIA POPORULUI ROMÂN
 Apare în fiecare Duminică.
 Redacția: Arad, Strada „Mihail Kogălniceanu” nr. 21.
 Distribuție: în Arad, la domiciliu, în prealabil, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate orașele și localitățile din România, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările vecine, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Europa, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Asia, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Africa, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din America, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Oceania, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Antarctica, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Universul, în ziua de distribuție.

Editura „*Tipografia Poporului*” nr. 10, 1911.
FOAIA ILUSTRATĂ
 Apare în fiecare Duminică.
 Redacția: Arad, Strada „Mihail Kogălniceanu” nr. 21.
 Distribuție: în Arad, la domiciliu, în prealabil, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate orașele și localitățile din România, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările vecine, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Europa, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Asia, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Africa, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din America, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Oceania, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Antarctica, în ziua de distribuție.
 Distribuție: în toate țările din Universul, în ziua de distribuție.

„*Foaia Poporului Român*” apare în Budapesta dela începutul anului 1911 ca editură a „*Tipografiei Poporului Român*”, a cărei proprietar e *Dimitrie Birăuțiu*. „*Foaia Poporului Român*” a fost scoasă de „*Tipografia Poporului Rom.*”, după ce și-a vândut foaia mai veche „*Poporul Român*” comitetul partidului național, care a strămutat-o întâi în altă tipografie; apoi a dus-o la Arad.

„Foaia Poporului Român“ apare ca organ popular săptămânal, cu un adaus literar ilustrat „*Foaia Ilustrată*“ și cu un adaus umoristic „*Cucul*“.

Redactori: *Dimitrie Birăuțiu, Vasile Vlaicu, Grigore Iorga*, iar' pentru adausul umoristic *Nicu Stejărel* (Nicolau Stef) din Arad.

Fiind în anul I de existență, procese n'a avut.

Apare în 4—5000 ex. Prețul 7 cor. pe an.

—
*
—

d) Politice și literare:

Anul IV.

No. 1.

Revista politică și literară

apare odată pe lună.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRATIA
1841 BUCUREȘTI, Șosea

ABONAMENTUL ANUAL 12 cor.
Pentru străinătăți, inclusiv poșta 18 cor.
La Roma și în Italia 15 cor.

„*Revista Politică și Literară*“ a fost înființată la 1908, în Blaj, ca revistă lunară pentru literatură și politică, cu colaborarea mai multor scriitori dela noi și din Țară. Director și proprietar al revistei e dl *Aurel Ciato*.

În articli politici și culturali, revista face priviri generale, studii, stând pe baza programului național, totuș judecând în chip liberal și progresist acțiunile și pornirile din viața noastră publică.

În partea sa literară, revista publică nuvele, schițe și poezii, cronici literare, etc.

Apare 1000 exemplare. Prețul 12 cor.

—
*
—

„*Natiunea*“ apare dela începutul anului 1911, ca revistă pentru politică și literatură, înființată la Budapesta de *Dr. Ludovic Csato*. În partea sa politică discută acțiunile și aparențele din viața de obște a țării; partea literară îi e îngrijită de mai mulți scriitori.

Apare odată pe lună, în 800 exemplare. Prețul 10 cor. anual.

*

II. REVISTE LITERARE:

S'a înființat la 1 Iulie 1902 în Budapesta. A fost faptul unui entuziasm studentesc. Meritul de a-l fi publicat și susținut în zilele sale de fașe, îi revine dlui *Aurel P. Bănuțiu*, actualul director artistic al „Societății teatrale“, care la început se îngrijise și de redactarea lui. La 1 Aprilie 1903 a trecut în proprietatea și sub îngrijirea dlui *Octavian C. Tăslăuanu*, actualul ei director. Împreună cu *Octavian Goga* și *Al. Ciura*, stâlpii ei întemeietori, dsa a făcut, sprijinit și de alți prietini, din revista studentască, o revistă literară și artistică, care s'a impus în mișcarea noastră culturală. Prin coloanele ei s'au afirmat câteva talente distinse,

scriind pagini durabile și strălucite în istoria literaturii noastre. — Deși nu face politică, totuș procurorii unguri au amendat și „Luceafărul“ pentru niște notițe inocente, în total cu suma de 1000 cor.

Dela 15 Octomvrie 1906 apare în Sibiiu în condiții tot mai desăvârșite.

La început se tipărea în câteva sute de exemplare, astăzi, apare în 2500 exemplare.

Abonamentul 16 cor. pe an.

—
*

„*Cosinzeana*“ e încă la începutul existenței. Apare în Orăștie, dela 15 Oct. n. 1911, ca revistă literară pentru familie, cu ilustrațiuni; deocamdată, până la finea anului, apare numere de probă, de 2 ori pe lună. Dela a. 1912 încolo regulat, de 3 ori pe lună. E întemeiată de *Sebastian Bornemisa*, st. în filosofie, proprietarul „*Librăriei Naționale*“ dela Orăștie, cu colaborarea scriitorilor: I. U. *Soricu*, Mihail *Gășpar*, Ecaterina *Pitiș*, Zaharie *Bârsan*, Liviu *Rebrean*, Ermil *Borcia*, V. C. *Osavadă*, T. L. *Blaga*, G. *Todica*, etc.

Pe timpul de probă apare în 1800—2000 exemplare.

—
*

III. ȘTIINȚĂ:

„STUDII ȘTIINȚIFICE“

Orästic. — Annal II.

„*Studii Științifice*“ e publicație începută în 1910, în fascicule trilonare, de *Gavril Todica*. Apar în Orăștie și Arad (Redacția și administrația în Geoagiu-de-jos). Publică studii de sfera fizicii și chimiei, economiei financiare și astronomiei.

Apare în 500 ex. Abonament 5 cor. pe an.

IV. FOI DE SPECIALITATE:

ANSI Z39.48

WOLFFSON, A. J. & WOLFFSON, A. D.

61 02

FOAIA DIECEZANA

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebesului

ARABE DUDULICE

„*Foaia Diecezană*“ a fost înființată la 1886 sub
fericitul Episcop Popazu, ca organ oficios al Eparchiei
gr.-or. române dela Caransebeș. Publică articli, studii
și știri din domeniul bisericesc și școlar. Politică nu
traktează. Apare săptămânal, în 800—1000 ex. Redactor:
Dr. Iosif Olariu. Prețul 10 cor. anual.

ADRI XXXV

ACID. 23 SEPTEMBER 18 OCT. 1911.

84 21

RECEIVED
AMERICAN
RELIGIOUS
LIBRARY
NEW YORK
1964

BISERICA ȘI ȘCOALA

CENTRO DI RICERCA SCIENTIFICA LINGUISTICA E LETTERARIA DI FIRENZE

www.cpa.ca/education/courses

[illegible]

„Biserica și Școala“ a fost înființată la 1887 în Arad, în zilele Episcopului de pe atunci Ioan Mețianu,

ca organ oficios al Eparchiei gr.-or. române aradane.
Publică studii și articli bisericești, școlari și culturali.
Apare săptămînal. Tiragiu 1000—1200 ex.

Redactor: *Roman R. Ciorogariu*. Prețul 10 cor.

*

Nr. 15. Bfalva—Blaj 1 Octomvrie 1911. Anul XIII

Foaia Scolastică

revisiă pedagogică

Redactor responsabil: *Ioan F. Negruțiu*.
Proprietar-editor: Reuniunea învățătorilor gr.-cat. din Archidieceză.

A fost înființată la 1899 ca organ pedagogic, de cătră profesorii preparandiali din Blaj și ca organ al Reuniunii învățătorilor gr.-cat. din Archidieceza de Blaj. Redactor *I. F. Negruțiu* în colaborare cu profesori și învățători. Apără interesele școalei, dă directive de învățământ, discuții pedagogice științifice, etc.

Apare în 800 exemplare.

*

anul XIII

Bfalva 20 August 1911

Nr. 15

REVISTA ECONOMICĂ.

Organ financiar-economic

(Organ oficios al „Solidaritătii”, publicație de învățare Economică la Blaj)
Apare odată pe săptămîna.

„*Revista Economică*” s'a înființat ca întâia revistă financiară la noi Românii din țările Coroanei ungare și ca organ oficial al băncilor române. S'a scos la 1899 la inițiativa dlui *Dr. Cornel Diaconovich*, care a fost totodată primul ei director și redactor. A apărut

în anii I. și II. ca revistă *lunară*, iar dela 1901 începând, ca *revistă săptămânală* în estensiune de 1 coală cuart. Dela finele lui Octombrie 1906 până la 1 Ianuarie 1907 revista a stat sub direcția dlui *Ioan I. Lăpedatu*, iar dela 1 Ianuar 1907 încoace, sub a actualului redactor *Constantin Popp*.

În 1907 a fost pedepsită cu amendă de K 150— pentru niște articole cu conținut pretins politic.

Tiragiul, la început de 300 exemplare, este de prezent de 700 exemplare. Prețul 12 cor. pe an.

*

Anul V.

15 Iunie—1 Iulie, 1911.

Nr. 12—13.

REVISTA TEOLOGICĂ

organ pentru știința și viața bisericească

Abonamentul: Pe un an 10 cor. — pe o jumt. de an 5 cor. — Pentru România 12 Lei
Un număr 50 fl.

„*Revista Teologică*„ a fost înființată la 1907 de profesorul de teologie dela seminarul gr.-or. român din Sibiiu *Dr. Nicolae Bălan*, în colaborare cu alți profesori și scriitori bisericești, — ca foaie de știință teologică. Publică articli științifici și de istorie bisericească, cuvântări bisericești, revistă și critică literară bisericească, etc. Apare de 2 ori pe lună, în 800—1000 ex. Prețul 10 cor. anual.

*

VATRA ȘCOLARĂ

Anul Ier

Sibiiu, Februarie, 1911.

Nr. 2.

„*Vatra Școlară*„ a fost înființată la 1908 de profesorul de pedagogie *Dr. Petru Șpan* dela seminarul gr.-or. român din Sibiiu, în colaborare cu alți soți pro-

fesori și scriitori pedagogici, ca revistă de specialitate pedagogică, stăruind pentru introducerea celor mai avansate metode de învățământ în școală română. Publică articli de știință pedagogică, revistă din viața școalei române, lecțiuni model, etc.

Actual redactor, dela moartea lui Dr. Șpan, e *Dr. Vasile Stan*, profesor la același seminar.

E publicațiune lunară. Apare în 600—800. Prețul 8 cor. anual.

*

Anul I Blaj, 15/28 Februarie 1911 Nr. 4.

CULTURA CREȘTINĂ

APARE, CU EXCEPȚIA LUNILOR IULIE ȘI
AUGUST, LA 1 ȘI 15 V. A FIECĂREI LUNI.

Abonamente:	COMITETUL DE REDACȚIE	Redactor și Adm.
Pe un an, cor. 10	Dr. Ioan Sâmpăleanu, Ștefan	ministra: „Cultura
Pe 6, an, cor. 5	Roșianu, Dr. Victor Macavei	Creștină, Blaj
În străin, frs. 12	Dr. Alexandru Nicolescu și	
Numarul 30 bani	Dr. Alexandru Furt	Blaj, Cluj

„*Cultura Creștină*“ a fost înființată în anul 1911, de un grup de scriitori bisericești și profesori de teologie dela seminarul teologic gr.-cat. român din Blaj — ca organ de specialitate bisericesc. Publică articli de știință teologică și istorică bisericească și de cuprins cultural-științific. Stăruie special pentru principiul, ca cultura modernă, dacă e să rămână aievea folositoare omenimii, să nu se depărteze de a fi creștină.

Redactor: *Dr. Alexandru Russu* și un comitet de redacție, din care fac parte: *Dr. I. Sâmpăleanu, Ștefan Roșianu, Dr. Victor Macavei, Dr. Alex. Nicolescu.*

Apare de 2 ori pe lună, în 1000 ex. Prețul 10 cor. anual.

*

V. SOCIALE-CULTURALE:

TRANSILVANIA

REVISTA

ASOCIAȚIUNII PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI CULTURA
POPORULUI ROMÂN

Nr. 1.

Ianuarie — Februarie

1911

„*Transilvania*“ a fost înființată la 1895 ca organ al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, la Sibiu. Printre redactorii ei a avut pe asesorul Zaharie Boiu, prof. Dr. I. Crișanu, apoi pe secretarul Dr. C. Diaconovich și azi pe secretarul Oct. C. Tăslăuanu. A publicat totdeauna hotărârile mai importante ale conducerii „Asociațiunii“, știri din viața Despărțămintelor și apoi studii științifice, economice, literare. Revista a avut să treacă prin felurite prefaceri în decursul vremii. Într'un timp să intenționa să se facă din „*Transilvania*“ o foaie literară bine organizată, pentru Românii din țările coroanei ungare, dar negăsindui-se arangementul de lipsă, nu s'a făcut.

În alt timp, în anii din urmă, revista a fost apoi lipsită de ori-ce parte literară sau științifică, reducându-se la simplă publicare a proceselor verbale a Comitetului și a rapoartelor oficioase.

În anul de față s'a făcut iarăși abatere dela această formă seacă a revistei și să publică în ea felurite studii și articli de interes public, cultural sau economic.

Apare lunar în peste 3000 ex. Prețul 10 coroane anual.

„Deșteptarea” e foaie locală în Brașov, editura „Librăriei Ciurcu”. Publică numai articli sociali economici și chestii locale. Apare în fiecare săptămână în 5—600 ex.

*

„Progresul” a fost înființat la 1907 la Oravița de *George Jianu*, cu spriginul cărturarilor din partea locului. E foaie socială economică. Redactor: *Ilie Oravitanu*. Apare săptămânal, în 1200 ex. Prețul 6 cor. pe an.

*

„Olteanul” a fost înființat la 1909 ca organ social și cultural al Românilor făgărășeni, de cătră mai mulți fruntași din partea locului și a tipografiei *Constantin Popp*. Mai nou stă sub Direcțiunea dlui *Dr. I. Șenchea*, având de redactori pe dnii *George Dobrinu* și *Nic. Hanzea*. Apare săptămânal, în 1000 ex. Prețul 5 coroane anual.

*

„Revista Preoților“ a fost înființată la 1910 de un grup de preoți gr.-or. români din părțile bănățene, ca organ de apărare a intereselor preoțești. Militează pentru mai multa considerare a preoției de mir, pentru încetarea abuzurilor în actele constituționale a bisericești, etc. Apare în Timișoara. Redactor resp. Preotul David Voniga. Apare de 3 ori pe lună, în 1000—1200 exemplare. Prețul 10 cor. anual.

*

„Zorile“ e foaie de interes local, economică și socială, la Caransebeș, întemeiată în 1910. Redactor: George Donna.

*

„Sfătuitoriul“ a fost întemeiat în 1911 de „Despărșământul Hida-Huedin al Asociațiunii“ ca

organ cultural economic al aceluia Despărțământ. Redactor: Preotul *Emil D. Măcelar* din Totelec. E organ poporal ce ostenește pentru înălțarea morală și materială a poporului din acele părți. Apare de 2 ori pe lună, în 800—1000 ex. E cel dintâi organ înființat de un Despărțământ al Asociațiunii. Prețul 4 cor. pe an.

Calendar

pe 1912.

o o o

IANUARIE (Gerar), are 31 zile.

Zilele | Calendarul vechiu | Calend.nou

Dum. înaintea Botezului, ev. Marcu, c. 1, gl. 6, v. 9.
 „Începerea evangheliei lui Isus Christos..“

Dum.	1 (†) I. imp., s. vas.	14 Felix
Luni	2 P. Silvestru	15 Mauru
Mărti	3 Pr. Malachia	16 Marcelin
Merc.	4 Sin. SS. 70 de Ap.	17 Anton p.
Joi	5 S. Teop. și Teon.	18 Prisca
Vineri	6 (†) Botez. Dni	19 Sara
Sămb.	7 † Ioan Botezăt.	20 Fab. și Seb.

Duminea d Botez, ev. Mateiu, c. 4, gl. 7. v. 10
 „În vremea aceea auzind Isus că Ioan s'a prins..“

Dum.	8 C. George	21 Agnes
Luni	9 M. Polieuct	22 Vicențiu
Mărti	10 P. Grigorie Nisis.	23 L. Mar ei
Merc.	11 C. Teodosie	24 Timoteiu
Joi	12 M. Tațiana	25 Int. I. Pav.
Vineri	13 M. Ermil	26 Policarp
Sămb.	14 PP. din Sinai	27 I. Chris.

Dum. Vameș, și Faris., ev. Luca, c. 18, gl. 8, v. 11.
 „Zis-a Domnul pilda aceasta: doi oameni au intrat în bis..“

Dum.	15 C. Pavel Tiveul	28 Carol m.
Luni	16 Lanț. Ap. Petru	29 Francisc
Mărti	17 † Antoniu	30 Martina
Merc.	18 P. Atanasie	31 Petru Nol.
Joi	19 C. Macarie	1 Febr. Ign.
Vineri	20 C. Eutimie	(†) Int. Clis.
Sămb.	21 C. Maxim	3 B'asiu

Dum. nului rădăcit, ev. Luca, c. 15, gl. 1, v. 1.
 „Zis-a Domnul pilda aceasta: un om avea doi feciori..“

Dum.	22 A. Timoteiu	4 Veronica
Luni	23 M. Clement	5 Agata
Mărti	24 C. Xenia	6 Dorotea
Merc.	25 Gregorie Teol.	7 Romuald
Joi	26 Xenofont	8 Ioan mil.
Vineri	27 † Ioan gură de aur	9 Apollonia
Sămb.	28 P. Efreim Sirul	10 Scolastica

Dum. lăsatului de carne, ev. Marcu c. 25, gl. 2, v. 2.
 „Zis-a Domnul: cînd va veni flut omeușe..“

Dum.	29 M. Ignatie	11 Eulalia
Luni	30 (†) Vas. Gr. și Ioan	12 Eufrosina
Mărti	31 SS. Ch. și Ioan	13 Catarina

SOARFLE

răsare: apune:
 1 7 o. 27 m. 4 o. 05 m.
 15. 7 o. 11 m. 4 o. 20 m.

—o—
Umblarea vremii.
 (După calend. pe 140 ani)

1 ceață, 2 senin
 și vînt, moale, 3—4
 vînt dela apus, 5—6
 ger, 7 nor, 8—9 frig.
 10—15 moină, 16
 zăpadă, frig și vînt.
 17 senin, 18—19
 mestecat, 20 zăpadă
 cu furtună, 21—31
 ger tare, apoi de
 mijloc.

—o—
La „Librăria Națională“ Seb. Bor-
na: mîsa în Orăștie
(Szászváros), se a-
flă bogat deșit
de cărți lit. rare
și științifice romă-
nești și tot felul de
requisite pentru
cancelării, pre-
cum și ptr. școli.

Se angajează
totodată a întocmi
bibliotecă; articu-
lare, parochi-
ale și școlare în
preț de cor 25—
50—, 100— și a.
m. d., alegînd cele
mai bune și mai
variate cărți pen-
tru această sumă.
Dacă unele cărți
nu convin celor
ce comandă, le în-
locuiește cu altele.
Serviciu prompt.

—o—

NOTE

FEBRUARIE (Faur), are 29 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend.nou
Merc.	1 M. Trifon	14 Valentin
Joi	2 (†) Intimp. Dlui	15 Faust
Vineri	3 Dreptul Simeon	16 Iuliana
Sâmb.	4 P. Isidor	17 Constanța

Dumin. Iăsatului de brinză, ev. Matei, c. 6, gl. 3, v. 3
 „Zis-a Domnul: de veți ferta oamenilor greșalele lor...”

Dum.	5 M. Agata	18 Flavia
Luni	6 P. Vucol Ep.	19 Conrad
Mărți	7 P. Partenie	20 Fleuteriu
Merc.	8 M. Teod. Str.	21 Eleonora
Joi	9 M. Nichifor	22 Petru C.
Vineri	10 M. Haralampie	23 Eberhard
Sâmb.	11 M. Vlasie	24 Matias A.

Dumineca 1-a în post, ev. Ioan, c. 1, gl. 4, v. 4.
 „În vremea aceea vrea Isus să meargă în Galileia...”

Dum.	12 P. Meletie	25 Victor
Luni	13 P. Martinian	26 Gothard
Mărți	14 P. Auxentie	27 Leandru
Merc.	15 Ap. Onisim	28 Roman
Joi	16 M. Pamfilie	29 Iustin
Vineri	17 M. Teodor Tiron	1 Mart. Alb.
Sâmb.	18 P. Leon Papa	2 Simplițiu

Dumineca a 2-a în post, ev. Marcu, c. 2, gl. 5, v. 5.
 „În vremea aceea intră-a Isus în Capernaum...”

Dum.	19 Ap. Archip	3 Cuneg
Luni	20 P. Leon Episcop	4 Casimir
Mărți	21 P. Timoteiu	5 Eusebiu
Merc.	22 SS. M. din Ev.	6 Frideric
Joi	23 M. Policarp	7 Ap. Toma
Vineri	24 † Afl. cap. sf. I. Bot.	8 Ioan Bog.
Sâmb.	25 P. Tarasie	9 Francisca

Dumineca a 3-a în post, ev. Marcu, c. 8, gl. 6, v. 6.
 „Zis-a Domnul: cine va vrea să vină după mine...”

Dum.	26 P. Porfirie Ep.	10 40 Mucen.
Luni	27 P. Procopiu Dec.	11 Heracliu
Mărți	28 P. Vasilie	12 GregorIU
Merc.	29 P. Casian	13 Rozina

SOARELE

răsare: apune:
 1. 6 o. 42 m. 4 o. 45 m.
 15. 6 o. 12 m. 5 o. 03 m.

—o—

Umblarea vremii.

(După calend. pe 140 ani).

—

1—11 ger, apoi
 până la 15 de mij-
 loc 16—25 bine și
 vreme moale, 26
 nor, 27 zăpadă și
 vint, 28—29 frig.

—o—

La „Librăria Națională” Seb. Bornemisa în Orăștie (Szászváros) se află bogat deposit de cărți literare și științifice românești și tot felul de recvisite pentru cancelării, pre-cum și ptr. școli.

Se angajează totodată a întocmi biblioteciparticulare, parochiale și școlare în preț de cor. 25—, 50—, 100— și a. m. d., alegînd cele mai bune și mai variate cărți pentru această sumă. Dacă unele cărți nu convin celor ce comandă, le înlocuiește, cu altele. Serviciu prompt.

—o—

NOTICE

MARTIE (Mărțișor), are 31 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend.nou
Joi	1 M. Eudochia	14 Matilda
Vineri	2 M. Teodot	15 Leon
Sâmb.	3 M. Eutopie	16 Herbert

Dumineca a 4-a în post, ev. Marcu, c. 9, gl. 7. v. 7.
 „În vremea aceea venit-a un om la Isus...”

Dum.	4 C. Gherasim	17 Gertrud
Luni	5 M. Conon	18 Alexandru
Mărți	6 SS 42 Martiri	19 Iosif
Mierc.	7 M. Vasilie	20 Nichita
Joi	8 C. Teofilact	21 Benedict
Vineri	9 SS. 40 Martiri	22 Paulina
Sâmb.	10 M. Codrat	23 Victoria

Dumineca a 5-a în post, ev. Marcu, c. 10, gl. 8, v. 8.
 „În vremea aceea înînd Isus pe cei 12 învătăcei...”

Dum.	11 P. Sofronia	24 Gavril
Luni	12 P. Teofan	25 (+) Bunav.
Mărți	13 P. Nicefor	26 Emanuel
Mierc.	14 C. Benedict	27 Hubert
Joi	15 M. Agapie	28 Marchus
Vineri	16 M. Sabin	29 Eustasie
Sâmb.	17 P. Alexe	30 Cvirin

Dumineca Floriilor, ev. Ioan, c. 13.
 „Mai înainte de Paști cu 6 zile”.

Dum.	18 + Floriile	31 Florii
Luni	19 M. Hris. și Dar.	1 Apr. Hug
Mărți	20 P. u Sava	2 Francisc
Mierc.	21 Iacob ap.	3 Cristian
Joi	22 M. Vasile	4 Joia Pat.
Vineri	23 + Vinerea Pașt	5 Vinerea pat
Sâmb.	24 P. Zaharia	6 Frideric

Dumineca Paștilor, ev. Ioan, c. 1.
 „Întru început era căvîntul...”

Dum.	25 Sf. Paști	7 Paștile
Luni	26 Luniă Paștilor	8 Luniă Paș.
Mărți	27 + C. Matrona	9 Vogislav
Mierc.	28 C. Ilarion	10 Ezechil
Joi	29 C. Marcu	11 Leon papa
Vineri	30 C. P. Ioan	12 Iuliu
Sâmb.	31 C. Ipatie	13 Iustin

SOARELE

răsare: apune:
 1. 5 o. 40 m. 5 o. 22 m
 15 5 o. 07 m. 5 o. 39 m

Umblarea vremii.
 (După calend. pe 140 ani).

1—5 senin și bine, roaptea frig, 6 fâcâ 1, 12 bine, nor, 13 zăpadă, 14—16 frig, 17—19 zăpadă, 20—23 bine, 24 vînt, 25—26 ploaie, 27 până la 28 vînt cu zăpadă, 29—31 bine.

La „Librăria Națională” Seb. Bornemisa în Orăștie (Szászváros) se află bogat deposit de cărți literare și științifice românești și tot felul de recvisite pentru cancelării, precum și ptr. scoli.

Se angajează totodată a înlocui bibliotecii particulare, parochiale și școlare în preț de cor. 25—, 50—, 100— și a. m. d., alegînd cele mai bune și mai variate cărți pentru această sumă. Dacă unele cărți nu convin celor ce comandă, le înlocuiește cu altele. Serv. cu prompt.

NOTE

— 228 —

APRILIE (Prier), are 30 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend.nou
Dumineca 1-a, a Tomii, ev. Ioan, c. 20, gl. 1, v. 1. „Fiind seară în ziua aceea, într'una din Sâmbete...”		
Dum.	1 Maria egipt.	14 Tiburtiu
Luni	2 P. Tit	15 Anastasia
Mărti	3 C. Nichita	16 Aron
Merc.	4 C. Iosif	17 Rudolf
Joi	5 M. Teodul	18 Valer
Vineri	6 P. Eutimie	19 Antonia
Sâmb.	7 P. George	20 Sulpiciu
Dum 2-a, a Mironositelor, ev. Marcu, c. 15, gl. 2.. v. 2. „În vremea aceea venit-a Isus din Arimatea...”		
Dum.	8 Ap. Irodion și soții	21 Anselm
Luni	9 M. Eupsichie	22 Soter
Mărti	10 M. Ter. și Pomp.	23 Adalbert
Merc.	11 M. Antipa	24 George
Joi	12 P. Vasilie	25 Marcu
Vineri	13 M. Aritmon	26 Cletu
Sâmb.	14 P. Martin	27 Peregrin
Dum. a 3-a a Slăbănogului, ev. Ioan, 5, gl. 3, v. 4. „În vremea aceea s'a suit Isus în Ierusalim...”		
Dum.	15 A. Aristan	28 Vitalis
Luni	16 M. Irina	29 Petru
Mărti	17 C. Simion	30 Catarina
Merc.	18 P. Ioan	1 Matu Fil.
Joi	19 C. Ioan peșt.	2 Anastasia
Vineri	20 C. Teodor	3 Afl. †
Sâmb.	21 M. Ianuarie	4 Florian
Dum. a 4-a a Samarintencei, ev. Ioan, c. 4, gl. 4, v 7 „În vremea aceea venit-a Isus în cetatea Samariei...”		
Dum.	22 C. Teodor	5 Pius
Luni	23 (†) Sf. George	6 Ioan
Mărti	24 M. Sava	7 Stanislau
Merc.	25 A. E. Marcu	8 Mihail
Joi	26 M. Vasilie	9 Grigorie
Vineri	27 M. Simion	10 Izidor
Sâmb.	28 A. Iason	11 Adolf
Dumin. a 5-a a Orbului, ev. Ioan, c. 9, gl 5, v. 8. „În vremea aceea trecind Isus văzut-a pe un om orb...”		
Dum.	29 SS. 9 Martiri	12 Pancrație
Luni	30 A. Iacob	13 Servațiu

SOARELE

răsare: apune:
 1. 4 o. 32 m. 6 o. 04 m.
 15. 4 o. 08 m, 6 o 28 m.

—o—

Umblarea vremii.

(După calend. pe 140 ani).

1 ploaie, 2—9
 bine și ploaie 10
 până la 20 bine și
 noaptea frig, 21—22
 nor cu soare, 23
 până la 28 senin și
 răceală, 29 până la
 30 ploaie.

—n—

La „Librăria Națională” Seb. Bor-
nemisa în Orăștie
(Szászváros) se af-
lă bogat deposit
de cărți literare
și științifice româ-
nești și tot felul de
requisite pentru
cancelării, pre-
cum și ptr. școli.

Se angajează
totodată a întocmi
biblioteci parti-
culare, parochi-
ale și școlare în
preț de cor. 25—,
50—, 100— și a.
m. d., alegând cele
mai bune și mai
variate cărți pen-
tru această sumă.
Dacă unele cărți
nu convin celor ce
comandă, le în-
locuiește cu altele.
Serviciu prompt.

—o—

NOTICE

MAIU (Florar) are 31 zile.

Z lele	Calendarul vechiu	Calend.nou	SOARELE
Marti	1 Pr. Ieremia	14 Bonifaciu	răsare: apune:
Merc.	2 P. Atanasie	15 Sofia	1. 3 o. 44 m. 6 o. 53 m.
Joi	3 (+) Înălț. D-lui	16 Înălț. D-lui	15. 3 o. 30 m. 7 o. 11 m.
Vineri	4 M. Pelagia	17 Pascalie	—o—
Sâmb.	5 M. Irina	18 Venantius	
Duminica SS. Părinți, ev. Ioan, c. 7, gl. 6, v. 10. „În vremea aceea ridicând Isus ochii săi la cerul...”			Umblarea vremii. (După calend. pe 140 ani).
Dum.	6 Dreptul Iov.	19 Celestin	1 brumă și frig,
Luni	7 M. Acachie	20 Bernardin	2—3 nor, 4—6 ploaie
Marti	8 † A. E. Ioan	21 Felix	mare. 7 bine, 8—12
Merc.	9 Pr. Isaia	22 Elena	ploaie, 13 vânt, 14
Joi	10 Simion Zilot	23 Desideriu	până la 15 bine,
Vineri	11 M. Mochie	24 Ioana	16—21 ploaie, 22
Sâmb.	12 P. Epifanie	25 Urban	senin și vânt, 23
Duminica Rusaliilor, ev. Ioan, c. 7. „Iară în ziua cea mai de pe urmă, cea mare a praznicului...”			până la 24 ploaie, 25—16 mestecat, 27—31 senin.
Dum.	13 (+) Rusaliile	26 Rusalii	—o—
Luni	14 (+) Luniă Rus.	27 Luniă Rus.	La „Librăria Na-
Marti	15 (+) Pahomie	28 Wilhelm	țională” Seb. Bor-
Merc.	16 P. Teodor	29 Maximil.	nemisa în Oraștie
Joi	17 Ap. Andronic	30 Ferdinand	(Szászváros) se a-
Vineri	18 M. Petru	31 Petronella	flă bogat deposit
Sâmb.	19 M. Patriciu	1 Iun. Nic.	de cărți literare
Dum. 1-a d. Rus. a tut. SS. ev. Mat. c. 10, gl. 8. v. 1, „Zis-a Domnul învâțăcelor săi: tot cel ce mă va mărtorisi...”			și științifice romă-
Dum.	20 M. Talaleu	2 Erasmus	nești și tot felul de
Luni	21 (+) Const. și El.	3 Clotilda	revisite pentru
Marti	22 M. Vasilisc	4 Quirinus	cancelării, pre-
Merc.	23 C. Mihail	5 Bonifaciu	cum și ptr. școli.
Joi	24 P. Simeon	6 Joia verde	Se angajează
Vineri	25 † Afl. c. Bot.	7 Lucreția	totodată a întocmi
Sâmb.	26 A. Carp.	8 Medard	b: bibliotecă parti-
Duminica a 2-a d. Rusaliilor, ev. Mat., c. 4, gl. 1, v. 2 „În vremea aceea umblind Isus pe lângă marea Galileii...”			culare, parochi-
Dum.	27 M. Terapont	9 Primus	ale și școlare în
Luni	28 C. Nichita	10 Margaretă	preț de cor. 25—
Marti	29 C. Teodosia	11 Varnava	50—, 100— și: a.
Merc.	30 C. Isachie	12 Claudina	m. d. alegând cele
Joi	31 A. Ermin	13 Antonie	mai bune și mai
			variate cărți pen-
			tru această sumă.
			Dacă unele cărți
			nu convin celor
			ce comandă, le în-
			locuiește cu altele.
			Serviciu prompt.
			—o—

NOTICE

IUNIE (Cireșar), are 30 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend.nou
Vineri	1 M. Iustin	14 Vasile
Sâmb.	2 P. Nichifor	15 Vitus

Dumineca a 4-a d. Rusalii, ev. Matei, c. 6, gl. 2, v. 3.
„Zis-a Domnul: lumina trupului este ochiul...”

Dum.	3 † M. Lucilian	16 Beno
Luni	4 P. Mitrofan	17 Adolf
Mărti	5 M. Dorotei	18 Gervasie
Merc.	6 P. Visarion	19 Iuliana
Joi	7 M. Teodot	20 Laura
Vineri	8 M. Teodor Str.	21 Aloisie
Sâmb.	9 P. Ciril	22 Paulin

Dumineca a 4-a d. Rusalii, ev. Mat., c. 8, gl. 3, v. 4.
„În vremea aceea intrînd Isus în Capernaum...”

Dum.	10 M. Timotei	23 Etelrud
Luni	11 Vart., Varn.	24 Bot. Ioan
Mărti	12 P. Onofrie	25 Prosper
Merc.	13 M. Acilina	26 Ieremia
Joi	14 Pr. Elisei	27 Ladislau
Vineri	15 Pr. Amos	28 Leon
Sâmb.	16 S. Tihon	29 (†) P. și P.

Dum. a 5-a după Rusalii, ev. Matei, c. 8, gl. 4, v. 5.
„În vremea aceea trec. Isus de cea parte în fîntîna Gergesenilor...”

Dum.	17 M. Manoil	30 Paul
Luni	18 M. Leontie	1 Iul. Teod.
Mărti	19 A. Metodie	2 Cer. Mar.
Merc.	20 Iuda, fr. Dlui	3 Cornelia
Joi	21 M. Iulian	4 Udaltic
Vineri	22 M. Eusebie	5 Dometiu
Sâmb.	23 M. Agripa	6 Isaia

Dum. a 6-a după Rusalii, ev. Matei, c. 9, gl. 5, v. 6.
„În vremea aceea intrînd Isus în corabie...”

Dum.	24 (†) Nașt. I. Bot.	7 Vilibald
Luni	25 M. Fevronie	8 Cilian
Mărti	26 C. David	9 Anatolia
Merc.	27 P. Samson	10 Amalia
Joi	28 Chir. și Ioan	11 Pius
Vineri	29 (†) Petru și Pavel	12 Henric
Sâmb.	30 Adun. Apost.	13 Margar.

SOARELE

răsare: apune:
1. 3 o. 21 m. 7 o. 25 m.
15. 3 o. 11 m. 7 o. 16 m.

Umblarea vremii.

(După calend. pe 140 ani).

1 cald și moale,
2 bine, 3 vînt, 4
ploaie, 5 vînt, 6-7
ploaie mare cu pia-
tră, 8-10 vînt fri-
guros, 11-12 ploaie,
până la 20 vînt, 21
până la 22 ploaie,
23-30 bine, vînt
și ploaie

*L. 2 „Librăria Na-
țională” Seb. Bor-
nemisa în Orăștie
(Sășșvâros) se a-
flă bogat de
de cărți literare
și științifice româ-
nești și tot felul de
reccvise pentru
cancelarii precum
și pentru școli.
Se angajează
totodată a întocmi
bibliotezi particu-
lulare, parochi-
ale și școlare în
preț de cor. 25-
50 —, 100 — și a.
m. d., alegînd cele
mai bune și mai
variate cărți pen-
tru această sumă.
Dacă unele cărți
nu convin celor
ce comandă, le în-
locuiește cu altele.
Serviciu prompt.*

NOTICE

IULIE (Cuptor), are 31 zile.

Zil. le	Calendarul vechiu	Calend.nou
Dumin. a 7-a după Rusalii, ev. Matei, c. 9, gl. 6, v. 7. „In vremea aceea trecind Isus, mers-au după dinșii doi orbi...”		
Dum.	1 Cosma și Dam. ②	14 Bonavent
Luni	2 Vestmintul Mariei	15 Imp. Ap.
Mărti	3 M. Iacint	16 Rut
Merc.	4 P. Andrei	17 Alexe
Joi	5 P. Atanasiu	18 Frideric
Vineri	6 C. Sisoe	19 Aurelia
Sâmb.	7 C. Toma	20 Pr. Ilie
Dumin. a 8-a după Rusalii, ev. Matei, c. 14, gl. 7, v. 8. „In vremea aceea văzută-a Isus pe un popor mult...”		
Dum.	8 M. Procopie ③	21 Praxedis
Luni	9 M. Pancrațiu	22 M. Magd.
Mărti	10 SS. 45 Mucenici	23 Apolinar
Merc.	11 M. Efrem	24 Cristina
Joi	12 Proclu. Ilar.	25 Ap. Iacob.
Vineri	13 Ad. Arch. Gavr.	26 Ana
Sâmb.	14 Ap. Achila	27 Pantelim.
Dumin. a 9-a după Rusalii, ev. Matei, c. 14, gl. 8, v. 9. „In vremea aceea nevoită-a Isus pe înrăfăcel săl...”		
Dum.	15 M. Chiriac	28 Inocent
Luni	16 M. Antinogen ④	29 Marta
Mărti	17 † M. Marina	30 Avdon
Merc.	18 M. Iac. și Emilian	31 Ig. Loiola
Joi	19 C. Macrina	1 Aug. Pet.
Vineri	20 (†) Prorocul Ilie	2 Portiunc
Sâmb.	21 Cuv. Simeon	3 August
Dumin. a 10-a după Rusalii, ev. Matei, c. 17, gl. 1, v. 10. „In vremea aceea s-a apropiat către I-isus un om...”		
Dum.	22 † Maria Magd.	4 Stefan
Luni	23 M. Trofim Foça	5 Dominic
Mărti	24 M. Cristina	6 Sch. la f.
Merc.	25 † Ad. Sf. Ana	7 Caietan
Joi	26 M. Ermolae	8 Chiriac
Vineri	27 † M. Pantelimon	9 Roman
Sâmb.	28 A. Prohor	10 Laurențiu
Dumin. a 11-a după Rusalii, ev. Matei, c. 18, gl. 2, v. 11. „Zis-a Di pilda aceasta: asemăn. împ. cerului omului împărat...”		
Dum.	29 M. Calinic	11 Susana
Luni	30 A. Sila ⑤	12 Clara
Mărti	31 Drept Eudoch.	13 Casian

SOARELE

răsare: apune:

1. 3 o. 28 m. 7 o. 14 m.
15. 3 o. 32 m. 7 o. 13 m

—o—

Umblarea vremii.

După calend. pe 140 ani).

—

1 — 9 bine, 10 — 14
ploaie, 15 — 24 bine,
ploaie și vânt, 25
bine, 26 vânt, 27
ploaie mare, 28 — 29
ploaie, 30 — 31 bine.

—o—

La „*Librăria Națională*” Seb. Borne-
nemisa în Orăștie
(Szászváros) se af-
flă bogat deposit
de cărți literare
și științifice româ-
nești și tot felul
derecvisite pentru
cancellării pre-
cium și ptr. școli.

Se angajează
totodată a întocmi
bibliotecă particu-
lulare, parochi-
ale și școlare în
preț de cor. 25 —,
50 —, 100 — și a.
m. d., a'egind cele
mai bune și mai
variate cărți pen-
tru această sumă.
Dacă unele cărți
nu convin celor
ce comandă, le în-
locuiește cu altele.
Serviciu prompt.

—o—

NOTICE

AUGUST (Măsălar), are 31 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend.nou	SOARELE
Merc.	1 Scoat. †, 7 Mac.	14 Eusebiu	răsare: apune:
Joi	2 S. Stefan	15 (†) Ad. N.	1. 3 o. 51 m. 6 o. 57 m.
Vineri	3 C. P. Isachie	16 Rohu	15. 4 o. 23 m. 6 o. 13 m.
Sâmb.	4 7 tin. din Efes.	17 Betram	—o—
Dumin. a 12-a după Rusalii, ev. Matei, c. 19, gl. 3, v. 1. „In vremea aceea apropiat-s'a către Isus un tânăr...”			Umblarea vremii. (După calend. pe 140 ani).
Dum.	5 M. Eusignie	18 Elena	1—2 bine și vînt, 3—4 ploaie, 5—6 bine, 7—8 ploaie, până la 14 bine și vînt, 15—16 ploaie și vînt, 17—27 bine, 28—29 ploaie, 30 până la 31 bine.
Luni	6 (†) Schimb. l. faț.	19 Ludovic	
Mărti	7 M. Domeție	20 (†) Stef. R.	
Merc.	8 M. Emilian	21 Ioana	
Joi	9 A. Matia	22 Timoteiu	
Vineri	10 M. Laurent	23 Filip	
Sâmb.	11 M. Euplu	24 Bartolom.	
Dumin. a 13-a după Rusalii, ev. Matei, c. 21, gl. 4, v. 2. „Zis-a Domnul pilda aceasta: un om care carele era stăruin...”			—e—
Dum.	12 M. Fotie	25 Ludovic	<i>La „Librăria Națională” Seb Bor-</i> <i>nemisa în Orăștie</i> <i>(Szászváros) se a-</i> <i>flă bogat deposed</i> <i>de cărți literare</i> <i>și științifice româ-</i> <i>nești și tot felul de</i> <i>requisite pentru</i> <i>cancelării pre-</i> <i>cum și ptr. școli.</i> <i>Se angajează</i> <i>totodată a întocmi</i> <i>bibliotecii parti-</i> <i>culare, p. drochi-</i> <i>aleși școlare în</i> <i>preț de cor. 25 —</i> <i>50 —, 100 — și a.</i> <i>m. d., alegînd cele</i> <i>mai bune și mai</i> <i>variate cărți pen-</i> <i>tru această sumă.</i> <i>Dacă unele cărți</i> <i>nu convin celor</i> <i>ce comandă, le în-</i> <i>locuiește cu altele.</i> <i>Serviciu prompt.</i>
Luni	13 C. Maxim	26 Samuil	
Mărti	14 Pr. Micheiă	27 Iosif	
Merc.	15 (†) Ad. N. d. Dzeu	28 Augustin	
Joi	16 M. Diomid.	29 T. c. Ioan	
Vineri	17 M. Miron	30 Roza	
Sâmb.	18 Flor și Lavru	31 Raimund	
Dumin. a 14-a după Rusalii, ev. Matei, c. 22, gl. 5, v. 3. „Zis-a Dl pilda aceasta: asem. fmo. cer. om împ. care a făc. t. nuntă...”			
Dum.	19 M. Andrei	1 Sept. Eg.	
Luni	20 Pr. Samuel	2 Absolon	
Mărti	21 A. Tadeu	3 Mansbet	
Merc.	22 M. Agatonic	4 Rosalia	
Joi	23 Mart. Lup.	5 Laurent	
Vineri	24 M. Eutichie	6 Magno	
Sâmb.	25 A. Bartolomei	7 Regina	
Dumin. a 15-a după Rusalii, ev. Matei, c. 25, gl. 6, v. 4. „In vremea aceea un legiutor oarecare s'a apropiat...”			
Dum.	26 M. Adrian	8 (†) N. Mar.	
Luni	27 Cuv. Pimen	9 Gorognie	
Mărti	28 C. Moisi	10 Nicolae	
Merc.	29 (†) T. c. Sf. I. Bot.	11 Prot	
Joi	30 P. Alexandru	12 Maced.	
Vineri	31 Briul Preceștii	13 Matern.	—o—

NOTICE

SEPTEMBRE (Răpciune), are 30 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend.nou
Sămb.	1 † Sim. Stîlpcnic.	14 In. s. Cr.
Dumin.	2 M. Mamant	15 Nicodin
Luni	3 M. Antim	16 Ludmilia
Mărti	4 M. Vavila	17 Lambert
Merc.	5 Pr. Zaharia	18 Toma Ap.
Joi	6 Min. Arch. M.	19 Ianuarie
Vineri	7 M. Sozont	20 Eustatiu
Sămb.	8 Nașt. Mariei	21 Mateiu

Dum. înainte înălțării S. †, ev. Ioan, c. 3, gl. 8, v. 6.
„Zis-a Domnul: nimeni nu s'a suit la cer...”

Dum.	9 † Ioach. și Ana	22 Mauriciu
Luni	10 M. Minodora	23 Tecla
Mărti	11 C. Teodora	24 Gerhard
Merc.	12 M. Autonon	25 Cleofas
Joi	13 M. Corneliu	26 Ciprian
Vineri	14 † Înălț. S. Cruci	27 Cosma
Sămb.	15 Nichita Rom.	28 Vecenslav

Dum. după Înălț. S. † ev. Marcu, c. 8, g. 1, v. 7.
„Zis-a Domnul: cel-ce va să vie după mine...”

Dum.	16 M. Eufemia	29 Mihail
Luni	17 M. Sofia	30 Ieronim
Mărti	18 C. Eumenie	1 Oct. Ren.
Merc.	19 M. Trofim	2 Leodgar
Joi	20 M. Eustatie	3 Candid
Vineri	21 C. Codrat	4 Francisc
Sămb.	22 M. Foca	5 Placid

Dum. a 19-a după Rusalii, ev. 1. d. Luca, gl. 2, v. 8.
„In vremea aceea stă Isus lângă lacul Genizaretului...”

Dum.	23 † Zemis I. Bot.	6 Bruno
Luni	24 M. Tecla	7 Iustina
Mărti	25 C. Eufrosina	8 Brigita
Merc.	26 † Ad S. Ioan ev.	9 Dionisie
Joi	27 M. Calistrat	10 Francisc
Vineri	28 C. Hariton	11 Emilian
Sămb.	29 C. Chiriac	12 Maximil.

Dum. a 20-a d. Rusalii, ev. 2 d. Luca, gl. 3, v. 9.
„Zis-a Domnul: precum vă este voia să vă faceți vouă oameni...”

Dum.	30 M. Grigorie	13 Coloman
------	----------------	------------

SOARELE

răsare: apune:
1. 4 o. 53 m. 5 o. 35 m.
15 5 o. 03 m. 4 o. 54 m.

—o—

Umblarea vremii.

(După calend. pe 140 ani).

1—2 bine, 2—3
vînt și ploaie, 4—5
bine, 6—7 pl. aie și
vînt, 8—9 bine 10
brumă 1—18 bine,
19—22 ploaie, 23
zăpadă, 24 până la
27 vreme stricată,
28—30 vînt și frig.

—o—

La „*Librăria Națională*” Seb. Bor-nemisa în Orăștie (Szászváros) se află bogat deposit de cărți literare științifice românești și tot felul de recuzite pentru cancelării, precum și ptr. școli.

Se angajează totodată a întocmi biblioteciparticulare, parochiale și școlare în preț de cor. 25—, 50—, 100— și a. m. d., alegînd cele mai bune și mai variate cărți pentru această sumă. Dacă unele cărți nu convin celor ce comandă, le înlocuiește cu altele. Serviciu prompt.

—o—

NO11TE

OCTOBRE (Brumărel), are 31 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend. nou
Luni	1 A. Anania	14 Callist
Marți	2 M. Ciprian	15 Terezia
Merc.	3 M. Dionisie	16 Gal
Joi	4 P. Ierotei	17 Hedwig
Vineri	5 M. Hatition	18 Luca
Sâmb.	6 † A. Toma	19 Ferdin.

Dum. a 21-a d. Rusalii, ev. 3 d. Luca, gl. 4, v. 10.
„În vremea aceea mergea Isus într-o cetate...”

Dum.	7 M. Sergie	20 Vendelin
Luni	8 C. Pelagia	21 Ursula
Marți	9 † A. Iacob	22 Cordula
Merc.	10 M. Eulampie	23 Ioan
Joi	11 † A. Filip	24 Rafail
Vineri	12 Muc. Prov.	25 Hrisant
Sâmb.	13 M. Carp	26 Armand

Dum. a 22-a d. Rusalii, ev. 4 d. Luca, gl. 5, v. 11.
„Zis a Domnului pilda aceasta: eșit-a sămănătorul...”

Dum.	14 (†) C. Paraschiva	27 Sabina
Luni	15 M. Lucian	28 Simeon
Marți	16 M. Login	29 Narcis
Merc.	17 P. Osie	30 Claudin
Joi	18 A. E. Luca	31 Wolfgang
Vineri	19 Pr. Joil	1 Nov. T. Sf.
Sâmb.	20 M. Artemie	2 Pom. Răp.

Dum. a 23-a d. Rusalii, ev. 6 d. Luca, gl. 6, v. 1
„În vremea aceea venit-a Isus cu corabia...”

Dum.	21 C. Ilarion	3 Hubert
Luni	22 P. Averchie	4 Carol
Marți	23 Ap. Iacob fr. Dlui	5 Emeric
Merc.	24 M. Aneta	6 Leonard
Joi	25 M. Marcian	7 Engelbert
Vineri	26 (†) M. Dumitru	8 Gottfried
Sâmb.	27 M. Nestor	9 Teodor

Dum. a 24-a d. Rusalii, ev. 7 d. Luca, gl. 7, v. 2.
„În vremea aceea venit-a un om la Isus...”

Dum.	28 M. Terenție	10 Andrei
Luni	29 M. Anastasia	11 Martin
Marți	30 Zenovie	12 Cunibert
Merc.	31 A. Stachie	13 Stanislau

SOARELE

răsare: apune:

1. 5 o. 2' m. 4 o. 21 m.
15. 5 o. 51 m. 3 o. 56 m.

—o—

Umblarea vremii.

(După calend. pe 140 ani).

1—4 vînt și frig,
5—12 bine 13 p'oaie,
14—16 frig și ză-
padă, 17—19 nor,
20—23 bine, până
la 26 mestecit, 27
până la 28 cald, 29
până la 30 mestec-
cat, 31 frig și ză-
padă.

—o—

*La „Librăria Națională” Seb. Bor-
nemișă în Orăștie
(Szászváros), se af-
flă bogat depozit
de cărți literare
și științifice româ-
nești și tot felul de
requisite pentru
cancelării, pre-
cum și ptr. școli.
Se angajează
totodată a întocmi
biblioteci parti-
culare, parochi-
ale și școlare în
preț de cor 25 —,
50 —, 100 — și a.
m. d., alegînd cele
mai bune și mai
variate cărți pen-
tru această sumă.
Dacă unele cărți
nu convin celor
ce comandă, le în-
locuiește cu altele.
Serviciu prompt.*

—o—

NOI TE

NOVEMBRE (Brumar), are 30 zile.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend.nou
Joi	1 Cosma și Damian	14 Venerant
Vineri	2 M. Achindin	15 Leopold
Sâmb	3 M. Acheptim	16 Otmar

Dumin. a 25-a d. Rusali, ev. 5 d. Luca, gl. 8, v. 3.
„Zis-a Domnul: era un om oare-carele begat.“

Dum.	4 C. Ioanichie	17 Grigorie
Luni	5 M. Galation	18 Odo
Mărti	6 P. Pavel	19 Elisaveta
Merc.	7 SS. 33 martiri	20 Felice
Joi	8 (+) Ar. M. și Gavr.	21 Intr. Născ.
Vineri	9 M. Onisifor	22 Cecilia
Sâmb.	10 A. Erast.	23 Clement

Dumin. a 26-a d. Rusali, ev. d. Luca, gl. 1, v. 4.
„In vremea aceea venit-a un legiutor la Isus.“

Dum.	11 M. Victor	24 Ioan Cris.
Luni	12 S. Ioan	25 Catarina
Mărti	13 † Ioan Cris.	26 Conrad
Merc.	14 † A. Filip	27 Virgil
Joi	15 M. Gurie	28 Sosten
Vineri	16 A. E. Mateiu	29 Saturnin
Sâmb.	17 P. Grigorie	30 Andrei

Dumin. a 27-a d. Rusali, ev. 9 d. Luca, gl. 2, v. 5.
„Zis-a Domnul pilda aceasta: unui om bog t foarte...“

Dum.	18 M. Platon	1 Dec. Elig.
Luni	19 P. Avide	2 Bibiana
Mărti	20 C. Grigorie	3 Fr. Xaver
Merc.	21 (+) Intr. In bis.	4 Barbara
Joi	22 A. Filimon	5 Sava
Vineri	23 P. Amfilochie	6 Nicolae
Sâmb.	24 C. Clement	7 Ambrosie

Dumin. a 28-a d. Rusali, ev. 13 d. Luca, gl. 3, v. 6.
„In vremea aceea un om oare-care s'a apropiat către Isus...“

Dum.	25 M. Ecaterina	8(+). Zem. N.
Luni	26 C. Alipie	9 Leocadia
Mărti	27 M. Iacob	10 Iudita
Merc.	28 C. Ștefan	11 Damascen
Joi	29 M. Paramon	12 Maxenție
Vineri	30 † Ap. Andrei	13 Lucia

SOARELE

răsare: apune:

1. 6 o. 12 m. 3 o. 24 m.
15 7 o. 29 m. 4 o. 06 m.

—o—

Umblarea vremii.

(După calend. de 140 ani).

1—4 ger, 5 moi-
nă, 6—14 sen n, 15
zăpadă, 16—20 nor,
21—30 ger.

—o—

La „Librăria Națională“ Seb. Bor-nemisa în Orăștie (Sădășdăros) se a-flă bogat deposit de cărți literare și științifice romă-nești și tot felul de re-civis te pen-tru cancelării, pre-cum și ptr. școli.

Se angajează totodată a întocmi b: bibliote-ci par-ti-culare, paro-chi-ale și școlare în preț de cor. 25—, 50—, 100— și: a. m d. a'egind c le mai bune și mai variate cărți pen-tru această sumă. Dacă unele cărți nu convin celor ce comandă, le în-locuiește cu altele. Sero-viciu prompt.

—o—

NOTICE

DECEMBRE (Indrea), are 31.

Zilele	Calendarul vechiu	Calend nou
Sâmb.	1 Pr. Naum	14 Nicasio
Dum. a 29-a d. Rusali, ev. 14 d. Luca gl. 4, v. 7. „In vremea aceea cînd s'a apropiat Isus de Ierihon...”		
Dum.	2 Pr. Avacum	15 Celian
Luni	3 Pr. Sofronie	16 Adelainda
Mărți	4 † Varvara	17 Lazar
Merc.	5 C. Sava	18 Grațian
Joi	6 (†) Sf. Nicolae	19 Nemesie
Vineri	7 P. Ambrosie	20 Liberat
Sâmb.	8 C. Ipatie	21 A. Toma
Dumin. a 30-a d. Rusali, ev. 10 d. Luca, gl. 5, v. 8. „In vremea aceea intră Isus într'una din sinagoguri...”		
Dum.	9 † Zem. S. Ana	22 Dimitrie
Luni	10 M. Mina	23 Victoria
Mărți	11 C. Daniil	24 Ad. și Eva
Merc.	12 † Spiridon	25 (†) N. Dlui
Joi	13 M. Axentie	26 (†) Stef. R
Vineri	14 M. Tirs	27 E. Ioan
Sâmb.	15 M. Eleuter	28 Copii nev.
Dum. a 31-a d. Rusali, ev. 11 d. Luca, gl. 6, v. 9. „Zis-a Dl pilda aceasta: nu om oare-care a făcut „lu mare...”		
Dum.	16 Pr. Ageu	29 Ep. Toma
Luni	17 Pr. Daniil	30 David
Mărți	18 Sebastian	31 Silvestru
Merc.	19 M. Bonifaciu	1 Ian. 1913
Joi	20 M. Ignatie	2 Macarie
Vineri	21 M. Iuliana	3 Genoveva
Sâmb.	22 M. Anastasia	4 Tit
Dum. înainte. Nașt. Dlui, ev. Matei, c. 1, gl. 4, v. 7. „Cartea neamului lui Isus Christos...”		
Dum.	23 40 Martiri	5 Telesfor
Luni	24 M. Eugenia	6 (†) Epif.
Mărți	25 (†) Nașt. Dlui	7 Isidor
Merc.	26 (†) S. N. de Dzeu	8. Severin
Joi	27 (†) Archid. Ștefan	9 Iulian
Vineri	28 20 mii Martiri	10 Pavel
Sâmb.	29 Cop. uc. d. Ir.	11 Higiu
Dum. după Nașt. Dlui, ev. Matei, c. 2, gl. 8, v. 11. „Iară dacă s'au dus fîlozofii, iată înțereai Dlui...”		
Dum.	30 M. Anisia	12 Ernst
Luni	31. C. Melania	13 Ilarie

SOARELE

răsare: apune:
1. 7 o. 48 m. 4 o. 12 m.
15. 7 o. 57 u. 4 o. 09 m.

Umblarea vremii.

(După calend. pe 140 ani).

1 ger 2—4 moi-nă, 5—6 bine și frig, 7—8 zăpadă, 9 nor, 10—11 frig, 12 vînt tare, 13—15 meste-cat, 16 sen n, 17 zăpadă, 18 viitor cu zăpadă și ger, 19 moină, 2—25 ger, 26 vînt dela apus, 27—28 zăpadă, 29 până la 31 puțin mai cald

La „Librăria Națională” Seb. Bor-nemisa în Orăștie (Szászváros) se află bogat deposit de cărți literare și științifice românești și tot felul de recvisite pentru cancelării, precum și ptr. scoli. Se angajează totodată a înlocui bibliotecii particu-lare parochi-ale și școlare în preț de cor. 25—, 50—, 100— și a. m. d., alegînd cele mai bune și mai variate cărți pen-tru această sumă. Dacă unele cărți nu convin celor ce comandă, le înlocuiește cu altele. Serv. cîu prompt.

NOTICE

NOTIȚE

— *Economul cumințe* înainte de a-și cumpăra garnitură de îmblătit cu motor, cere catalog gratuit dela Herczeg Artur, Budapest, Lehel ut 10 Telep Nr. 34.

— *Grea pedepsă* așteaptă pe cel-ce, crezînd că-i trece morbul de sine, își neglija boala. Insănătoșarea atunci e mai sigură cînd boala s-a lecuisse dela început. Tasa, durerea de pept, răgoșala, asudatul de noapte, slăbia, pot fi semnele și cauzele ofiței. De vei avea astfel de semne, grăbește a-ți procura Sirupul de miere de soc al lui Örkény, care împiedă dezvoltarea morbului. O sticlă de probă costă 3 cor., sticlă mare 5 cor. ori comandă și mai bine cu rambarsă 3 sticle francate cu 15 cor., dela Örkény Hugó, farmacist, Budapest Tökölyi ut 28 Központ Nr. 89. — Toc de aici poți cere: „Pilule de plante“ cel mai bun lea: de minat și curățire a singelui, 90 fleri. — „Antireumaticum“ pentru podagră și reumă, 1 cor. — Prav de Migrenă contra durerii de cap, 1 cor. — „Antisudor“ contra asudatului de mîni și picioare, 1 cor. — „Coraethyl“ contra ochilor de gîină, 1 cor.

INSERȚIUNI

NOTIȚE

— *Mărturisim* că suntem adevărat veseli, că nu tușim, nu suntem răgușiți, cu trocnă, nu avem tulburări la respirat, dureri în piept, junghiburi etc., deciînd folosim Sirupul Zagorian de pept contra tusei. Influența iritant asupra întreg trupului, ajută mistuirea, etc. 2 sticle franco 5 cor. cere la: *Eugen V. Feller* d-n Stabica, Nr. 397

— *Îți stă în putere* a te scăpa de defectele ce le are pielea de pe obraz, iar de-ți cade parul, ori încurănțește, și-l poți mîntui. De vei folosi pentru delăturarea pătrunelilor, petelor roșii etc. alfa pentru față a lui Schneider (costă 1 cor.) precum și săpunul (costă 1 cor.). Scapi de metreață folosind spiritul american de păr, alui Schneider (costă 3 cor.), care împiedecă căderea și încurănțirea părului. Cele mai de încredere leacuri pentru frumusețe sunt ale farmacistului Schneider Iossef Resicza, Főter Nr. 670. Cere o carte gratis.

— Mașinile de îmblătit cu motor ale lui *Kállai L.*, sunt cele mai cîntate în întreagă țara, căci sunt cele mai simple, și economii le pot ușor purta. Premiate la toate expoziziile. Multe sînt de mașini purtate cu motor de benzină, mergînd ușor, dela el umblă în toată țara. Catalog de prețuri cereți la Lud. Kállai, Budapest, Gyár u. 28.

Noi arătăm aici eminentul »Elsa Fluid« alui Feller, care precum noi înșine ne-am convins, e alinător de dureri, vindecător, întăritor de mușchi și vine, cu efect la

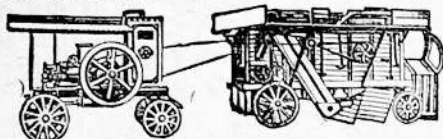

slăbiciunile membrelor corpului și la aprinderii Vindecă gihțul, reuma, chiar și boale învechite, nervositatea, etc. etc., are efect înviorător și te face iarăși activ, te scapă de multe boale aici neamintite. »Fluidul Elsa« alui Feller să folosește cu efect minunat și contra tusei, răgușelei, catar, etc. etc. Veritabil numai dacă fiecare sticlă poartă numele »Feller«. A să procura prin fabricantul farmacist de

Curte E. V. Feller în Stubica, Marktplatz Nr. 397. (com. Agram), 2 sticle mici sau 6 sticle duble, sau 2 sticle speciale 5 cor., 24 sticle mici sau 12 sticle duble sau 4 spec. cor. 8'60 și 48 stic. mici. 24 sticle duble sau 8 stic. spec. cu 16 cor. franco. — Cit de respingători sunt oamenii cu fața plină de necurătenii. Reco

mandati-le spre folosire *pomada de față* alui Feller cu marca »Elsa« 1 tigăe 2 cor., 2 tigăi franco 5 cor., mai departe să pun borax 1 buc. 80 fil., săpun de lilii 1 buc. 1 cor. Fața devine gingașe, pielea moale ca cizfereuș. *Vă recăpătați părul* nu căpătați chelie dacă folosiți *pomada de păr* alui Feller cu marca »Elsa«. Face părul zșpru și uscat, moale, elastic, dă părului un luciu și culoare originală, și împedecă căderea. O tigăe nr. 1 costă cor. 1 60, nr. 2 (sortă mai tare) 3 cor. A se procura dela *E. V. Feller în Stubica, Marktplatz Nr. 397. (comitatul Agram).*

Nu este mai bună mașină de imblătit cu
MOTOR
 de benzină și oleu brut, ca „DIADAL”!

Presuri testine, plă-
 tive ușoară în rate.
 Garanția deplină. Ce-
 reți catalog de mo-
 toare.

Facem și schimburi.

HERCZEG ARTHUR, Budapest
 Lehel-uteza 10. Telep 34.

Peste un milion

de fete și mu-
 leri numai săpunului și alifiei lui **Schneider**,
 pot mulțumi, că au scăpat de pistrui, crețe,
 pete de soare, urme de vărsat, mites-
 seuri, nas roșu și tot felul de necurătenii a
 pielii de pe față, mâni și grumazi, etc.

Comandele să
 țin în secret și
 să trimit cu in-
 toarcerea poștei
 direct din fabrică

**Bătrini
 și tineri**

întrebuințază
 bucuros săpunul
 și alifia **Schnei-
 der**; fabrica ia
 deplină ga-
 ranță, că nu e
 stricăcioasă, nu
 face fața sclipi-
 cioasă, ca alte
 alifii.

Cine folosește
 odată alifia lui
Schneider, în ci-
 teva zile să în-
 credințază de e-
 fectul ei minunat
**Mulțime de
 scrisori de
 mulțumită.**

Toți cetitorii
 acestui Almanah
 pot căpăta gra-
 tis și fără nici o
 cheltuială.

O carte,
 dacă își trimit
 adresa farmacis-
 tului **Schneider**.

Prețul alifiei și săpunului „**Schneider**”:

1 borcan mic	1 cor.	1 borcan mare	2 cor.	1 cutie pudră	2 cor.
6	„ mici 5	„	6	„ mari 10	„
				1 săpun	... 1

Alifia și săpunul lui **Schneider** să pot căpăta numai dela

Iosef Schneider, farmacist,
RESICZA, Főter Nr. 670.

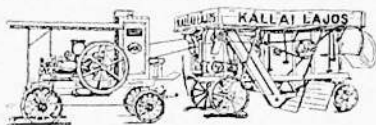
Motoarele cele mai bune, dovadă, dacă trimiți și de probă!

Motoarele lui Kállai „LAJOS“ n'au păreche!

„Toată lumea știe“ că numai motoarele vestite ale lui Kállai „LAJOS“ sunt cele mai corespunzătoare pentru economi! Distinge cu 18 medall de aur!

Kállai Lajos fabrică de motoare
Budapest, VI., Grár utca nr. 28.

Garanță deplină pentru imblătiti!

Cea mai simplă și mai desăvârșită mașină de imblătit cu motor. Motoarele acestea le poate mână ori și cine ușor fără mașinist și se pot întrebuința și pe la căsile acoperite cu pae.

Peste 1000 mașini de imblătit cu motor întrebuințate cu succes splendid în toată țara, dovedesc cucerirea motoarelor Kállai, deci vă recomandă în deosebi aceste motoare econ. și proprietarilor.

Cele mai nouă mașini de imblătit cu motor de benzină și de electrică, cu două curățitoare!

NOUATE! Puterea motrice cea mai ieftină! Prețuri mici pe rate!

Despărțim deosebit pentru mașini economice. Mașini de sămănat de făină pae și năp. Mașini folosite să primesc în schimb. Cat. gratis.

Motoarele cele mai bune, dovadă, dacă trimiți și de probă!

Tuberin cea mai bună doftorie pentru îngrijirea și depărtarea boalelor de **Plumâni**

Până acum e neîntrecut mijloc contra tusei, durerii de piept, influenței, guturaiului și lipsei de sînge, precum și pentru întărirea copiilor slabi, rămași îndărăpt cu creșutul și oamenilor slăbănogi. O mulțime de laude dela medici. O sticlă K 2.50, 3 sticle K 7.50 și să trimiți franco.

Le trimite pe lângă ramburs preparatorului

Örkény Hugo, farmacist Budapesta, Str. Tökölyi 28. Központ 89.

Instrucțiune cum să folosim, primește ori și cine gratuit.

Fără bani!

Nu costă nimic!

Ori-cine cere, primește de cinste o cutie cu
medicină contra reumatismului!

Ani de zile am suferit de reumă și nici un leac nu 'mi
ajuta; cind din întîmplare, am aflat un leac prin amestecarea
alor 5 feluri de materii, cu totu'îi *nestricăcioase*, care m'a

*Strîmbarea mînilor,
umflătură generală,
din cauza reumei la
încheieturi.*

vindecat în timpul cel mai scurt! Am cer-
cat să ajut cunoscuților bolnavi de reumă,
ba și bolnavilor din spital, și medicina a
avut un efect atît de bun, că doctori ves-
tiți au fost silîți a recunoaște, că leacul
meu vindecă la sigur!

De atunci am tîmăduit multe sute
de reputincioși, cari nici îmbrăca nu să
mai puteau, bătrîni de 60—70 ani!

Sunt așa de sigur de reușită, că m'am
hotărît să împart *gratis*, mai multe sute
de cutii, ca să fie ajutați și alții cari suferă.

Medicina aceasta e de un efect uimitor,
vindecă pe deplin și astfel de bolnavi, pe
cari doctorii și spitalele i-au declarat
incurabili.

*Bani nu îți cer, ci dă-'mi adresa să-'ți trîmet o cutie
de cînstel! Dacă ți-ar trebui apoi mai multe, prețul va fi
foarte moderat. Nu fac avere, ci să ajut celor-ce sufer.*

Scrie o carte postală pe adresa:

**M. E. TRAYSER, 759, BANGOR HOUSE,
SHOE LANE, LONDON, ANGLIA.**

Serie pe Carte postală de 10 șleri, pe epistolă
pune marcă de 25 șleri.

*NB. Dacă vrei să mai folosești leacurile acestea, le
comandă la doctorul sau la farmacia de acolo.*

Frumseța e bogăție!

Multe fete, neveste și bărbați, să simt nefericiți din pricina, că pielea feței lor nu este curată, ci e plină de pete, bubite. Ce să facă ca să scape pe neplăcerea aceasta? Astăzi deja nu e mai mult secret, că cele mai multe din damele cele frumoase, cu fețe ca de îngeri, precum și domnii cu fața curată, folosesc „*Crema de mandula-benzoe* a lui *Demeter*, apotecarul din Orăștie“. Nenumărate epistole din recunoștință laudă efectul minunat al acestei creme!

Crema-Demeter ne scapă de necurăteniiile acestea de pe față, făcînd pielea curată, albă ca zăpada și frumoasă, fină. Conservează pielea, ba chiar și creștele le delătorează. Prețul unui borcan de „*Crème mandula-benzoe*“ este 60 fil.

Săpunul de benzoe mygdale. Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingrediente foarte fine, și din mirosuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea *Pr. 70 fil.*

Poudre-Veturien. Acopere foarte bine, încît nici nu să observă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamu' de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vîntul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. *Prețul 1 cor.*

Veturien-Parfum. Veravioletta, cel mai fin parfum de viorele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). *Prețul 1-60 Al.*

„*Ideal*“, cel mai nou parfum. *Prețul 2 cor.*

Apa de gură „Cremsier“, (albă sau roșie). delătorează durerea dinților, întărește dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, să delătorează mirosul neplăcut și greu din gură. Folosind'o cu praful de dinți „*Cremsier*“, face dinții foarte frumoși albi. *Prețul 80 fil.*

Praful de dinți „Cremsier“, *Prețul 70 fil.*

Perti de dinți, fine. Alegere mare, în diferite prețuri.

Esență de China. Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. *Prețul 1-40 fil.*

China tannopomada. Pentru creșterea părului. *Prețul 70 fil.* — *Oleu de nucă*. Extract de nuca oleica, pentru conservarea părului. *1 sticlă 80 fil.*

Mai puțin decît preț de 2 cor. nu să trimită prin poștă. La comandă de 10 cor. merge francat.

Toate acestea le găsiți la farmacistul:

Cornel Demeter, în Orăștie — Szászváros.

Hotarele vieții pămîntești

ne sunt croite la toți! După voia lui Dzeu unul mai de grabă, altul mai târziu își sfîrșește zilele. Nesiguranța vieții e un motiv destul de mare ca să ne grijim de sănătate, și că așa de mulți oameni să prăpădesc în floarea vieții, de cele mai multe ori cauza e negrija de sănătate. Aproape tot al doilea om tușește, are fața palidă, adus de spate, cu genunchii tremurători. La mulți să ascunde în pept cel mai periculos dușman: boala de plămâni, care duce la moarte!

Boala această groznică să ivește încet, trimițându-și înainte semnele, ca: tusa, influența, durerea de pept, asudatul noaptea etc.

Omul nici nu visează că la spațele acestei boale periculoase să ascunde boala de plămâni, care desparte pe mamă de copil, pe nevastă de bărbat etc.

Facem atenție pe toți, ca în asemenea cazuri imediat să-și procure Sirapul veritabil de coaje de tei, alui *Örkény* care cu efect sigur delătură durerile amintite.

O sticlă de probă 3 cor., mare 5 cor., 3 sticle mari pe lângă rambursă 15 cor., trimite preparatorul:

Örkény Hugó, farmacist,

Budapest, Tökölly út, Központ 89.

Tot aici să pot procura următoarele preparate excelente:

Antireumaticum, contra reumei și podsgrei K 1.

Praful Migren, contra durerii de cap K 1.

Antisudor, contra asudatului de mâni și picioare . . K 1.

Cremă de mărgăritare, cea mai bună pentru

delăturarea petelor de pe obraz și pentru de-

lăturarea altor necurătenii de pe față. 1 cutie . . . K 1.

Coraethyl, cel mai sigur stîrpiător de ochi de găină . K 1.

